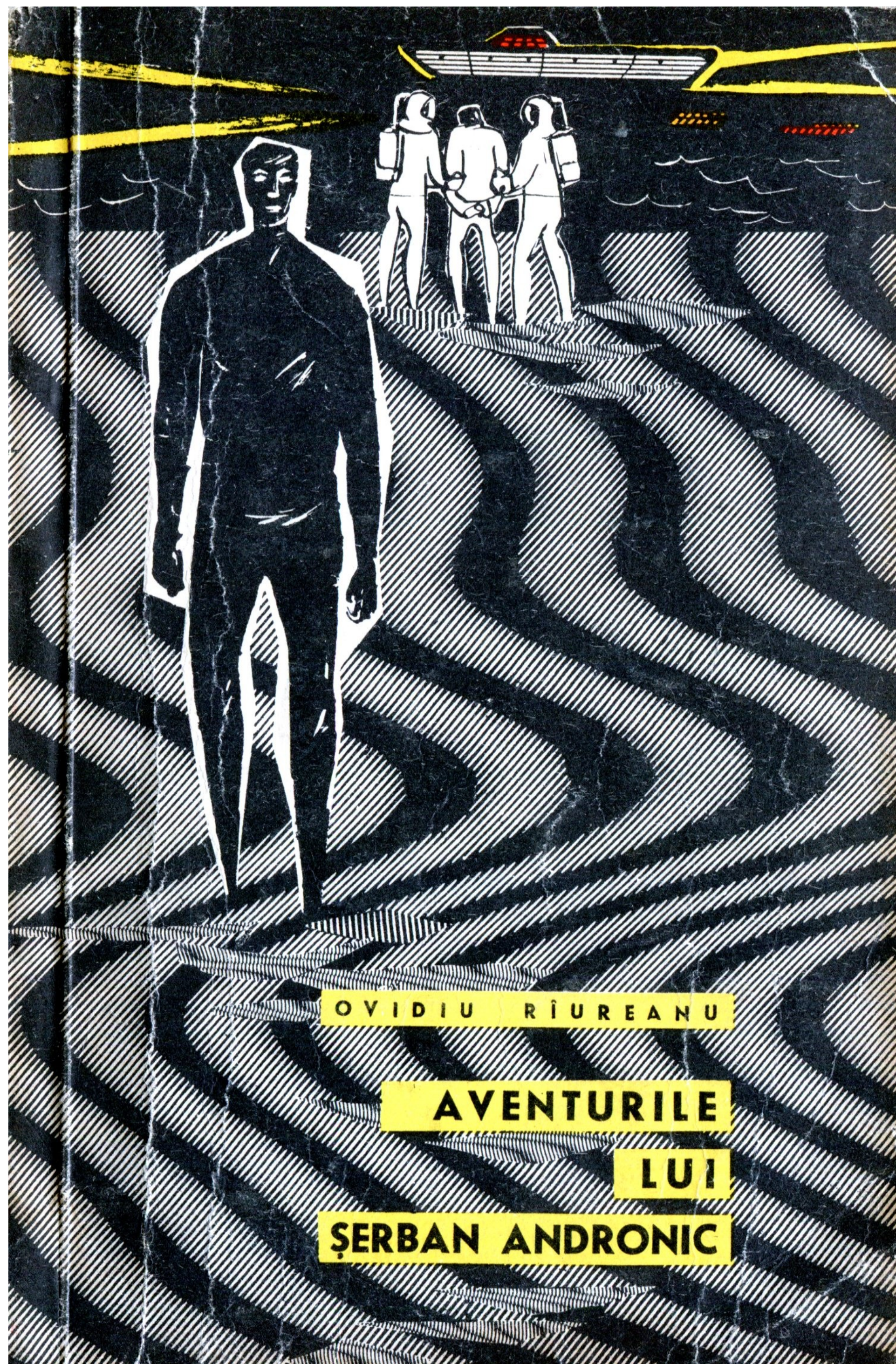

OVIDIU RÎUREANU
AVENTURILE
LUI
ȘERBAN ANDRONIC

OVIDIU RÎUREANU
AVENTURILE LUI ŞERBAN ANDRONIC
EDITURA TINERETULUI
Coperta de MIHU VULCĂNESCU

O EXPERIENŢĂ SENZAŢIONALĂ

EXPERIENŢA PROFESORULUI IOSIF SCARLAT

Ce mă leagă pe mine de Nesteruş, acest om bun, sincer, ataşabil şi uneori ridicol ? Desigur, întîi faptul că, de cînd ne cunoaştem, întotdeauna ; s-a sprijinit sufleteşte de ceea ce este relativ ferm în trăsăturile mele morale. E neîndoielnic că îi iubim nu numai pe cei de al căror ajutor şi de a căror dragoste avem nevoie, dar şi pe cei care au intrat în viaţa noastră tocmai pentru că, mai mult sau mai puţin, le sîntem indispensabili. Pe urmă, de ce să nu recunosc, că preţuirea pe care mi-o acordă Nesteruş mă încurajează, îmi întăreşte încrederea în mine. Aşadar este explicabil faptul că, alături de Ştefan Orza, actualmente ofiţer de securitate, un om energic, de o mare tărie de caracter, personaj despre care vom vorbi mai tîrziu, Nesteruş a reprezentat întotdeauna pentru mine valoarea unei prietenii constante.

Iată de ce în ziua cînd Nesteruş a venit să lucreze la Observatorul stratosferic, unde, după absolvirea Facultăţii de fizică, fusesem şi eu angajat, am sărbătorit cu bucurie evenimentul, vreme de vreo două ore la restaurant.

Restaurantul, frecventat de toţi vizitatorii staţiunii, se afla de cealaltă parte a lacului care reprezenta la acea dată o nesfîrşită serie de semne de întrebare, atît pentru geologi, paleobotanişti, arheologi şi medievişti, cît şi pentru inginerii şi piscicultorii însărcinaţi să-l facă mai productiv, prin extirparea pădurii fosilizate de pe fundul său. Despre popasul meu şi al lui Nesteruş la restaurant

nu trebuie să vă închipuiţi cine ştie ce. N-a fost propriu-zis o petrecere. Dar mă simţeam atît de fericit, că puţin tot am zăbovit la masa mea preferată cu perspectivă spre tainicul lac.

Deşi în cursul dimineţii mă suisem în strato- sferă pe un timp nefavorabil, ca să fac o serie de înregistrări dificile şi obositoare, pentru moment osteneala acelei zile pline de eforturi nu chiar

obişnuite îmi dispăruse ca prin farmec.

Dar ea s-a răzbunat cu atît mai necruţător cînd am ajuns în camera mea de la observatorul instalat pe malul nord-estic al lacului. Mă simţeam doborît. Fiecare fibră din mine îşi cerea dreptul să se cufunde în somnul izbăvitor, a cărui uitare m-ar fi învăluit, desigur, de îndată, dacă aş fi făcut imprudenţa să mă întind pe divan.

Ştiam însă că tocmai atunci trebuia să se televizeze una dintre experienţele publice legate de fiziologia sistemului nervos central, pe care, deşi depăşea din mai multe puncte de vedere obiectivele Institutului de neurochirurgie „D. Bagdazar", profesorul Iosif Scarlat, directorul acestuia, le organiza cu o perseverenţă îndeobşte cunoscută. Oboseala mea se lupta cu dorinţa ce o aveam să văd tulburătoarele demonstraţii ale profesorului de care mă simţeam legat — îi fusesem recomandat încă din anii studenţiei, după ce am făcut o lucrare de seminar în care stabileam analogii între unele fenomene atmosferice şi procesele bioelectrice din organismul animal. Dorinţa de a viziona experienţa s-a dovedit irezistibilă, deoarece, în loc să mă întind pe divan, m-am aşezat pe un scaun incomod, în imediata apropiere a televizorului, căruia, după ce mi-am aprins o ţigară, i-am răsucit butoanele cu hotărîre. îmi propuneam să-mi satisfac aşa curiozitatea, dacă am scăpat prilejul să fiu la faţa locului (Institutul de neurochirurgie se afla numai la cîteva sute de metri de observatorul strato- sferic).

Prin experienţa din ziua aceea (experienţă repetată de altfel cu mici variaţii a nu ştiu cîta oară

în ultimul timp) organizatorul ei voia în primul rînd să dovedească încă o dată, atît lumii ştiinţifice, cît şi celui mai larg public, posibilitatea de a afla gîndurile omului fără ca acesta să şi le exprime prin viu grai.

Misiunea pe care şi-o asumase profesorul era destul de gingaşă, deoarece pe atunci trebuia să lupte cu neîncrederea stîrnită de unele încercări făcute în ţările capitaliste sub un titlu similar, dar fără o serioasă bază ştiinţifică.

Tocmai primenirea acestei atmosfere o urmărea, în al doilea rînd, Scarlat, prin repetatele sale experienţe publice însoţite întotdeauna de prezentarea aplicaţiilor practice folositoare omului, pe care le vor avea rezultatele cercetărilor întreprinse la

Institutul „D. Bagdazar“.

Consideraţiile teoretice ale profesorului şi metoda lui experimetală se bazau pe interpretarea ritmului curenţilor electrici care însoţesc activitatea creierului.

In creierul omenesc există sute de tipuri de celule care îndeplinesc diferite şi numeroase funcţiuni. Fără excepţie, ca şi în alte ţesuturi ale corpului nostru, fenomene electrice se produc în toate aceste celule, fie că ele se aliniază ca nişte minuscule piramide şi fuse, fie că-şi împletesc vegetal păienjenişul rădăcinilor şi ramurilor, fie că se oferă ochiului ce le scrutează prin microscop, sub forme ciudate de crustacei, flori ori coşuleţe. Curenţii electrici din creier însoţesc zvîcnetul inimii, mişcările molcome sau precipitate ale pieptului ce respiră şi excitaţiile înregistrate de ochii care îmbrăţişează formele şi culorile realităţii exterioare. Curenţii electrici din creier însoţesc reflexele noastre înnăscute şi pe cele condiţionate, ne însoţesc sentimentele, gîndurile, închipuirea şi amintirile.

Bazîndu-se, pe de o parte, pe o aparatură perfecţionată şi, pe de alta, pe îndelungile lui cercetări asupra producerii influxurilor de natură electrică din interiorul substanţei cerebrale, în funcţie de dispoziţia şi activitatea elementelor celulare ale

acesteia — doctorul Scarlat ajunsese la rezultate care contraziceau concluziile pripite ale unor confraţi mai sceptici.

Instrumentul cu care i-a redus pe aceştia la tăcere a fost electroencefaloretroversorul, construit pe baza teoretică a lucrărilor sale de profesorul Octavian Darie, un bătrîn fizician, a cărui colaborare o solicitase şi în alte împrejurări. Care era rolul miraculosului aparat ?

Desigur, graiul articulat şi gîndirea abstractă sînt fenomene deosebite. Dar gîndirea abstractă nu e cu putinţă fără graiul articulat, care i-a dat naştere şi o face posibilă. Omul gîndeşte cu ajutorul cuvintelor, chiar şi cînd nu le rosteşte. Printr-o mulţime de electrozi plasaţi pe suprafaţa craniului, în majoritate în dreptul celei de a treia circum- voluţiuni frontale (unde sînt dispuşi centrii ce comandă muşchii limbii şi buzelor), electroencefaloretroversorul înregistra dintr-o dată cîteva mii de ritmuri electrice, ale căror aspecte simultane le identifica prin procese foarte complicate cu ajutorul unui mecanism electronic, arătînd în cuvinte, indiferent dacă acestea erau rostite sau nu,

conţinutul operaţiunilor mentale. Gura insului asupra căruia se experimenta putea să rămînă mută. Deoarece cuvintele fiind gîndite, aceleaşi celule cerebrale inti'au în funcţiune în aceeaşi ordine, activitatea lor electrică se traducea în acelaşi fel. Desigur, oscilogramele simultane n-ar fi putut fi tălmăcite în sunete şi vorbe de ochiul omenesc. însă tocmai acesta era rolul rapidului analizator electronic al aparatului.

Aşa cum am mai spus, am răsucit deci butonul televizorului şi interesantul tablou mi s-a înfăţişat în toată spectaculoasa-i ciudăţenie.

Aliniate ca nişte fotolii neobişnuite, ale căror trunchiuri masive şi ameninţătoare contrastau cu silueta subţire a picioarelor înalte pe care se sprijineau — adevărate picioare de păianjen — trei caracatiţe înotau în lumina anemică ce le înconjura ca un mediu lichid abia străpuns de razele

soarelui. Nu ştiu dacă oboseala mea a contribuit la această impresie, dar, intr-adevăr, în prima clipă mi s-a părut că cei trei oameni de pe estrada amfiteatrului sînt trei bizare cefalopode. Iluzia era posibilă, aşa cum arătau ei vîrîţi pînă deasupra bărbiei în sacii metalici care îi izolau de curenţii paraziţi, acoperiţi pînă în dreptul ochilor de casca ce le fixa electrozii pe pielea craniului şi se continua prin cablurile în care se grupau numeroşii conductori.

Dar imaginea subacvatică alunecă pe ecranul televizorului, ca într-un vis, încet, spre stînga şi în locul ei se stabili figura enigmatică a profesorului Scarlat. Acesta stătea în picioare în spatele pu- pitrului instalat pentru conferenţiari şi vorbea cu o nuanţă de gravitate despre consecinţele lucrărilor sale şi ale invenţiei lui Octavian Darie : descoperirea unor metode mai rapide şi mai precise pentru psihologia şi fiziologia creierului, posibilităţi extraordinare dăruite psihiatriei, putinţa construirii pe scară industrială a unor dictafoane utile nu numai anumitor infirmi, ci oricărui intelectual pus în situaţia de a lucra cu mijloace tehnice înaintate, crearea unor instrumente subtile pentru memorizarea şi reproducerea proceselor mentale — instrumente folositoare atît savanţilor, cît şi artiştilor... Enumerarea urmărilor practice ale inventării electroencefaloretroversorului şi ale cuceririlor ştiinţifice ce i-au stat la bază era destul de lungă şi nu paginile acestei povestiri

formează locul cel mai potrivit pentru redarea ei integrală. De altfel la acea dată era greu să prevezi întreaga serie de consecinţe tehnice şi sociale, pe care le-au avut ulterior lucrările lui Scarlat şi ale lui Darie.

In timp ce profesorul vorbea, operatorul îşi întorsese obiectivul aparatului spre publicul de pe băncile amfiteatrului — rînduri de capete care din cauza luminii slabe, favorabilă minutelor pregătitoare ale experienţei, se vedeau spre fundul sălii din ce în ce mai confuz.

11

Privirile se împrăştiau lent, dar grele de curiozitate în toate direcţiile permise de poziţia auditoriului în bănci. Apoi, la un semn, pe care nu puteam să-l văd, toţi ochii se fixară asupra mea, apropiindu-se halucinant. Am tresărit, dar m-am dumirit aproape în aceeaşi clipă : operatorul se afla probabil în direcţia punctului ce trecuse tocmai în centrul atenţiei generale şi se folosea de un obiectiv cu distanţa focală variabilă, care-i permitea să creeze cu uşurinţă impresia apropierii sau depărtării continue a imaginii transmise.

Şi brusc, în momentul în care au fost puse în funcţiune înregistratoarele mari ale electroencefa- loretroversorului, construite special pentru demonstraţiile din amfiteatru, apărură iarăşi, în televizor, cei trei oameni de pe scaunele cu picioare de păianjen. Lumina scăzu şi mai mult. In spatele lor, pe un ecran cît peretele se scurgeau de la dreapta spre stînga, ca pe benzile de hîrtie ale unor oscilografe, proiectate în negru, roşu, verde şi violet, cîteva zeci de ritmuri electrice, de linii frînte, tremurate, menite să ilustreze consideraţiile profesorului. Pe tavanul cufundat în umbră, pe uriaşele schiţe din linii fosforescente ale scoarţei celor două emisfere cerebrale, beculeţe de toate culorile se aprindeau şi se stingeau ameţitor de repede, în mijlocul fulgerelor ce scăpărau pe direcţiile fibrelor de asociaţie ale creierului.

— Acum, electroencefaloretroversorul este legat de casca scaunului din dreapta, pe care stă tovarăşul Dumitru Petrescu, unul dintre asistenţii mei, spuse Scarlat. Dau drumul maşinii care citeşte gîn- durile. Cum te simţi, tovarăşe Petrescu ?

Ritmurile electrice din spatele celor trei ciudate fotolii coborîră pe jumătatea de jos a ecranului, iar pe partea de sus a acestuia apărură cu litere de-o şchioapă cuvintele :

•— Puţin emoţionat, ca la toate experienţele cînd ştiu că gîndurile îmi pot fi cunoscute fără voia mea.

— Fireşte, electroencefaloretroversorul citeşte gîndurile cu voia sau fără voia celui care se află

sub cască — crezu de cuviinţă să explice Scarlat, întorcîndu-se cu faţa spre public. Se cere însă o condiţie : cuvintele, care însoţesc în orice caz gîn- durile omului, să constituie pentru acestea o haină

— condiţie de altfel indispensabilă clarităţii procesului mental. In măsura în care cuvintele nu sînt rostite în gînd în mod distinct, electroencefalore- troversorul întîmpină greutăţi mai mari ori mai mici, deoarece electrozii acestuia sînt în primul rînd legaţi tocmai de centrii limbajului. Totuşi aparatura noastră electronică, aşa cum vedeţi pe ecran, tălmăceşte destule gînduri.

Intr-adevăr, pe peretele de care era lipită estrada se succedau cu mare repeziciune şi întreruperi, mai lungi ori mai scurte, cuvinte dintre care unele se puteau citi :

— ...cuvintele nu sînt rostite... în mod distinct... întîmpină greutăţi mai mari ori mai mici... Totuşi aparatura noastră electronică, aşa cum vedeţi pe ecran, tălmăceşte destule gînduri.

Asistentul urmărea în gînd cu mai multă sau mai puţină atenţie vorbele profesorului. Filmată (aşa cum se proceda în unele împrejurări asemănătoare) ameţitoarea succesiune de pe ecran ar fi reprodus probabil şi mai complet lămuririle con- ferenţiarului.

—• Aşaa... acum cîteva cuvinte, înainte să cuplăm electroencefaloretroversorul cu casca din mijloc — zise doctorul Scarlat. Pe fotoliul respectiv se află tovarăşa Ortansa Macovei, colaboratoare ştiinţifică a institutului de neurochirurgie.

Profesorul era foarte exigent cu colaboratorii săi., dar pe cei care prin cunoştinţele, talentul şi munca lor îi cîştigau stima, îi răsplătea din plin cu aprecieri elogioase făcute cu deferenţă academică şi uneori chiar cu puţină emfază.

— Cu acest prilej — continuă el — îi mulţumim tovarăşei Macovei şi pentru sacrificiul pe care l-a făcut tăindu-şi părul, ca să-şi poată aplica mai bine pe craniu casca electroencefaloretroversorului, cu

miile ei de microelectrozi, şi astfel să studieze pe sine însăşi, influxurile din centrul senzorial al limbajului.

Searlat vorbea ca de la înălţimea catedrei, desprins de înţelegerea micilor vanităţi feminine. Dar mi se părea că pricep pe deplin nu numai necesitatea gestului Ortansei Macovei, ci şi abnegaţia ei.

Păcat că electroencefaloretroversorul îşi bătea joc de înţelegerea mea.

— Tot îmi cădea părul... se văzu pe ecran înainte ca vorbitorul să-şi termine elogiul.

Din distracţie, Searlat conectase fişa fotoliului înainte de vreme. Hotărît, experienţa televizată a profesorului se desfăşura în mod alarmant.

Publicul începuse să rîdă cu poftă. Searlat privi surprins cuvintele proiectate de maşina electronică şi, pricepînd ce s-a întîmplat, făcu un gest care a determinat-o pe Ortansa Macovei să se întoarcă cu greutate către peretele din spate. Confuzia ei fu evidentă, cînd îşi dădu seama că aparatul a trădat-o.

— Catastrofă... — citiră spectatorii imediat, pe ecran, reacţionînd printr-un gest zgomotos de bună dispoziţie.

Recîştigîndu-şi imediat calmul, doctorul Searlat întrerupse contactul cu mecanismul electronic şi cerînd ca un dirijor de cor, printr-un gest al manilor, să se facă linişte, spuse zîmbind cu toată figura, ca şi cum ar fi gustat farsa ce i-a jucat-o electroencefaloretroversorul:

— Aşa cum aţi putut constata şi dumneavoastră, invenţia eminentului jneu colaborator Octavian Darie sfîşie vălurile minciunii. S-a terminat cu toate şarlataniile, cu autocritica nesinceră şi soţii încornoraţi...

îşi aţinti privirea spre cel de al treilea fotoliu. Dar, pasămite, n-avea nici un pic de noroc pentru că ocupantul său, Pascal Tănăsoiu, contabil al institutului, un tînăr exagerat de elegat, pe care îl cunoşteam din vedere, se debarasă de cască şi de

sac rămînînd într-un costum impecabil, păru că în- gaimă ceva înclinîndu-se a scuză şi dispăru din obiectivul operatorului, îndreptat acum fără o motivare expresă, către celelalte două fotolii, pe care ocupanţii rămăseseră ca şi-nainte.

Profitînd de pauza care intervenise în experienţe, m-am

sculat de pe scaun, m-am întins de vreo două ori cu poftă, am căscat, mi-am aprins o nouă ţigară şi m-am tolănit pe pernele divanului cu ochii spre televizor.

In acest timp, în difuzor, glasul lui Scarlat spunea: .

— înainte să intrăm în amănuntele problemelor pe care le vom expune astăzi, rugăm o persoană din auditoriu, în cazul cînd ar vrea, să-şi sacrifice părul, să poftească pe locul tovarăşului Pascal Tă- năsoiu, care nu se simte bine.

Pentru împrejurarea cînd nimeni n-ar fi fost amator să răspundă la apelul profesorului, existau întotdeauna în sală doi-trei studenţi veniţi în vederea acestui moment al experienţelor publice, care oricum sosea mai devreme sau mai tîrziu.

Dar de astă dată n-a fost nevoie de ei, deoarece în amfiteatru răsună o voce mucalită :

— De ce să-şi mai taie oamenii părul ? Uite aveam aici un tovarăş bun de experienţă în stare naturală. Tot nu crede dumnealui în electrocefalo... în aparatul dumneavoastră.

Obiectivul operatorului se opri asupra celui de-al patrulea rînd de spectatori. Un bătrîn înalt şi vînos, chel în întregime, se ridicase în picioare, silit de vecinii săi de bancă, doi bărbaţi voinici, cu o ţinută cam neglijentă. Toţi trei păreau să fie deosebit de bine dispuşi.

— Poftiţi, tovarăşe Florian — zise profesorul Scarlat foarte politicos.

Chiar în momentul acela îl recunoscusem şi eu pe bătrînul cel pleşuv. Era unul dintre cercetătorii care supavegheau săpăturile făcute în necro

pola milenară descoperită pe mica insulă a lacului, către nordul acestuia, insulă pe care se afla şi biserica medievală a lui Vlad Dracul.

Florian, căruia îi plăcea să fie considerat un prieten al muncitorilor de pe şantierul arheologic, îşi petrecea adesea timpul liber în tovărăşia unora dintre aceştia. Dar preferinţele sale îl asociau de multe ori cu indivizi cel puţin ciudaţi. Aşadar noul episod al experienţei publice a lui Scarlat nu mă mira.

— Poftiţi, tovarăşe Florian ! îşi repetă conferenţiarul invitaţia, văzîndu-1 că nu se hotărăşte să se urnească.

Stînjenit de privirile care se aţintiseră curioase asupra lui, acesta porni totuşi, fără prea multă convingere, spre estradă.

Profesorul, cu vădita intenţie de a nu scăpa prilejul, îi prinse repede sacul şi îi puse casca părăsită de Tănăsoiu.

— E adevărat că nu aveţi încredere în electro-encefaloretroversorul nostru ? întrebă el cu prefăcută uimire.

— Să vă ia naiba cu toate născocirile voastre, răspunse ecranul cu o spontaneitate ireproşabilă.

Sala izbucni în rîs ca la cinematograf, cînd în- tr-un film, nişte personaje nespus de comice şi caraghioase comit una după alta o întreagă serie de nemaivăzute stîngăcii. Neîndoielnic, de astă dată efectele scontate de Scarlat erau definitiv ratate. Şi ceea ce-1 persecuta era tocmai dovada concludentă că electroencefaloretroversorul citeşte de minune gîndurile oamenilor. Eram sincer mîhnit pentru bunul profesor. In această împrejurare pur şi simplu nu avusese noroc.

Florian se întoarse aiurit spre ecran.

— Se pare că nu-mi purtaţi prea multă prietenie ? i se adresă neurochirurgul, făcînd încă o încercare să salveze situaţia. Totuşi ceea ce era mai important a fost demonstrat chiar şi pentru un incredul ca dumneavoastră... Ei, şi acum să vă citim şi alte gînduri.

— Nu ! Nu ! Nu ! apăru neîntîrziat pe ecran şi smulgîndu-şi brutal casca, lepădîndu-şi sacul, Flo- rian se îndreptă spre uşa amfiteatrului, cu paşi mult mai hotărîţi decît cei cu care venise spre estradă.

Purtarea arheologului făcu o clipă sala să amuţească. Dar apoi, gălăgia reîncepu şi mai ofensatoare pentru conferenţiar. Operatorul îşi fixă obiectivul pe emisferele cerebrale desenate pe tavan şi fu nevoit să rămînă aşa... nu ştiu cît de mult... deoarece, frînt de oboseală, am adormit.

AŞA POATE ÎNCEPE O AVENTURĂ

Cele ce s-au petrecut cu prilejul conferinţei experimentale a lui Scarlat constituie prima serie de fapte de care aveam să-mi aduc aminte mai tîrziu, în legătură cu întîmplările ce formează sîmburele acestei povestiri.

Un alt lucru, care, pentru mine, trebuia să-şi capete ulterior înţelesul deplin, s-a produs în aceeaşi zi, către seară şi a intrat în sfera preocupărilor mele tot prin intermediul televizorului.

Dar, ca şi pînăacum, să arătăm faptele în cadrul în care s-au consumat.

Adormisem deci cu televizorul deschis, în camera mică, dar plăcută pe care o ocupampelatura dinspre lac a Observatorului

M-am trezit după vreo două ore, cu sentimentul unui deplin confort fizic şi sufletesc. La această stare, contribuiau nu numai arcurile bune ale divanului, pe care, cu muşchii şi creierul în repaus, mă simţeam aproape imponderabil, ci şi melodia fermecătoare ce-mi pătrunsese în conştiinţă încă din ultimele momente ale somnului.

De pe ecranul televizorului mă chema, aşa cum pot chema depărtările sufletele nostalgice, albastrul ameţitor al unui petic de cer tropical, pe adîncurile limpezi ale căruia se legănau în ritm, în ritmul melodiei cu care mă trezisem, braţele extatice ale unui palmier. Apoi privirile mi s-au oprit asupra ferestrei largi, înecată în cenuşiul amurgului ploios, iar atmosfera interiorului ce mă adăpostea mi se păru şi mai plăcută.

ÎS

Pe fondul foşnetelor surde ale lacului învăluit în legende şi mistere, de afară, pătrundeau la intervale neregulate vuietul vîntului şi darabana picăturilor de ploaie aruncate în geam. Dar televizorul înfăţişa în continuare o turmă de hipopotami opintindu-se să iasă din apa scînteietoare a unui rîu domol, pe care pluteau ierburi şi frunze. In boturile late, dinţii se vedeau ca nişte căngi. Grohăind gros, namilele călcau greoi pe picioarele butucănoase şi clipeau inexpresiv din ochii mici şi tîmpi.

Pe urmă, apărură înşiruiţi într-un singur front şase elefanţi, care, agitîndu-şi trompele, îşi arătau triunghiurile colosale ale gurilor de un roz incert.

După elefanţi, defilară pe ecran maimuţe caraghioase cu chipul mic şi păros, leipurtîndu-şi semeţ coama stufoasă, struţi cu picioarele lungi şi gîtul ca un telescop, o turmă de antilope cu coarnele îndoite lin, elegant, şi un cap de girafă răsărind în mod neaşteptat, tocmai sus, deasupra coroanei înflorite a unui liliac gigantic.

în sfîrşit, reportajul despre fauna africană s-a terminat şi postul de televiziune şi-a încetat emisiunea.

Luai o ţigară şi răsucii butonul lungimilor de undă în căutarea unui program. Simţeam nevoia unui divertisment care să nu-mi tulbure starea de fericită pasivitate. Mie îmi place cînd mă odihnesc, ca odihna

să-mi fie deplină, iar cînd mă aflu angajat într-o luptă, mă lupt cu întreaga mea energie fizică şi morală. Dar cîteva clipe au fost de ajuns ca toropeala să mi se împrăştie. Nimerisem peste un program destul de ciudat. O voce joasă, surdă, cu un timbru puţin cam spart, rostea rar, într-o ordine inexplicabilă :

— ...t,v,x, a,i,d,h,r,k,b,u,c,l,e,j,q,f. Repet...

Faptul mi-a apărut, bineînţeles, din prima clipă in toată ciudăţenia lui. Spontaneitatea cu care reacţionez aproape fără voia mea în faţa manifestărilor ce fac excepţie de la regulă m-a ridicat de îndată în picioare. Creionul mecanic şi un notes,

extrase cu o singură mişcare din haina de pe spătarul celui mai apropiat scaun, se găseau deja în mîna mea.

— ...n,m,z,y,o,p,g,w,s,t,v,x,a,i,d,h,r,k,b, u,c,l,e,j,q,f. Gata, gata, trec pe recepţie.

Cele cîteva cuvinte prin care îşi încheiase mesajul glasul înnăbuşit, puţin hîrîit al neobişnuitului crainic — fuseseră aproape silabisite, pronunţate disociat, cu aceeaşi lipsă de expresie ca şi sunetele fără sens înşirate înainte.

Apoi încetă pînă şi uruitul de bondar ce indica existenţa unei emisiuni.

Mă gîndii cîteva clipe că, ţinînd seama de lungimea de undă şi puterea mică a postului, insul care trecuse în revistă cu neînţeleasă perseverenţă întreg alfabetul nu putea să se afle prea departe. Cel mult la 80 de kilometri, dar, probabil, simţitor mai aproape.

îmi îmbrăcai de îndată mantaua de ploaie, traversai curtea interioară, în care se zbuciumau ca-ntr-un acces de deznădejde crengile firave ale unor salcîmi, trecui pe sub şopronul vast sub care se adăpostea marele stratostat al observatorului şi intrai în aripa laboratoarelor — cel mai apropiat loc de unde se putea obţine o convorbire telefonică.

Ştefan Orza, prietenul meu din copilărie, confidentul meu din adolescenţă, omul care-mi cunoştea toate visurile şi frămîntările, trebuia, în mod firesc, dată fiind profesia lui, să fie informat primul despre straniul mesaj radiofonic pe care-1 interceptasem.

I-am povestit lui Orza, care mă asculta la celălalt capăt al

firului, toată întîmplarea şi i-am dictat cele notate pe agenda mea. Apoi l-am întrebat ce părere are despre toate astea.

Pretindea că încă nici una.

Eu însă, ce-i drept în mod destul de vag, începusem să-mi formez o părere.

20

U 17

Al treilea capitol al povestirii mele se referă la fapte survenite după aproape zece luni de la cele petrecute în ziua aceea de toamnă tîrzie, cînd profesorul Scarlat şi-a prezentat una dintre demonstraţiile sale publice.

Era prin urmare pe la sfîrşitul verii, cînd mă aflam iarăşi, împreună cu Nesteruş, la restaurant, unde o aşteptam amîndoi pe Geta, colega noastră din facultate. Toţi trei, Geta, Nesteruş (care oficial se numeşte, spre hazul prietenilor, Agamemnon Anastasiu) şi autorul acestor rînduri studiasem fizica în aceeaşi vreme şi, cu toate deosebirile dintre noi, ne-am înţeles foarte bine şi am fost ani de-a rîndul aproape nedespărţiţi. Ne uneau preocupările comune, entuziasmul şi prospeţimea sufletească a tinereţii. în plus, la un moment dat, Nesteruş se îndrăgostise de Geta pînă peste urechi şi-i făcea poezii de felul acesta :

„In trupu-ţi se înlănţuie izvoare, cu botul umed cerbi aspiră cer.
Obrazul tău e ca o dimineaţă şi ochii două pietre rare.
Piciorul tău e pur ca roua nopţii, cu glezna arc întins înspre
lumină.
Ai braţe răcoroase ca pădurea şi umbletul mărunt ca de jivină.“

Micuţa şi naiva Geta a fost puţin contrariată de comparaţia care o aseamănă jivinelor, dar mie, la .acea dată, cînd gusturile literare nu prea îmi erau

21

formate, mi-a plăcut poezia lui Nesteruş. Dovadă este că o ţin minte şi astăzi pe dinafară. Şi îmi amintesc de asemenea de un catren al prietenului meu :

„Te doare fruntea ? Soarele e rug.
Ucisă clipa s-a-ncrustat în vreme.
Ţi-aş da un semn, dar mîna mea se teme...
Am să-ţi arunc o roză şi-am să jug.“

Nu ştiu dacă Agamemnon Anastasiu i-a aruncat muzei sale vreo roză, dar cel care a fugit pînă la sfîrşit a fost Geta căreia rolul de iubită a unui poet nu i se potrivea de loc. însă au rămas

prieteni... Şi iat-o acum pe Geta repartizată tot la Observatorul stratosferic.

în ziua cînd s-au petrecut cele ce vor fi povestite în acest capitol, restaurantul fiind, ca de obicei, aglomerat, mă aşezasem împreună cu Nesteruş la masa Elenei Marian, o fată sociabilă şi dezgheţată, soră la Institutul de neurochirurgie. Că m-am aşezat la masa Elenei Marian, e un fel de a vorbi, deoarece la rîndul său, sora se afla aici ca invitată a unei franţuzoaice cosmopolite şi a lui Vanini, prietenul acesteia, un italian veşnic îmbrăcat cu bluze americane violent bălţate.

Staţiunea de pe malul lacului oferea încă din acea vreme turiştilor străini veniţi prin O.N.T. „Carpaţi“ cele mai elegante hoteluri şi vile. Numărul anual al acestor vizitatori devenise impresionant. Pe unii îi atrăgeau frumuseţiile naturale ale patriei noastre, pe alţii construcţiile industriale şi edilitare ale socialismului... Dar mulţi preferau să-şi petreacă vacanţa în ţara noastră tocmai pentru confortul oferit de marile hoteluri şi casele de odihnă administrate de Oficiul Naţional de Turism. Printre ei se aflau, în mod inevitabil, şi exemplare ciudate pentru noi, aparţinînd faunei lumii capitaliste. Din această categorie făcea parte şi perechea la masa- căreia luasem loc.

In jurul nostru, în sala cea mare a restaurantului aproape toată lumea mînca tarte cu ciuperci, al căror miez — delicios condimentat — aburea pe farfuriile strălucitor de albe. In jur, toţi îşi manifestau voioşia şi totul sugera excelenta dispoziţie în care se aflau. Dar de astă dată eram mîhnit, profund mîhnit. Care era pricina ? Mie mi se părea destul de serioasă... Dar să povestesc de la început lucrurile, aşa cum s-au petrecut.

La cîtva timp după experienţa pe care o urmărisem la televizor, m-am reîntîlnit cu doctorul Scarlat pe o stradă a staţiunii de odihnă. Neurochirurgul şi-a amintit de mine cu simpatia cea mai caldă şi, după ce i-am făcut o vizită la institut, m-a invitat, ca în măsura în care Observatorul stratosferic nu îmi ocupa întreg timpul, să-mi continui cu ajutorul instalaţiilor ce le avea la dispoziţie, studiile ce mă distinseseră în ochii săi, în vremea studenţiei. Primirea pe care mi-a făcut-o a fost de natură să mă pună de la început în raporturi excelente cu o mare parte din lucrătorii Institutului „D. Bagdazar“, în care pe atunci se făceau multe experienţe şi operaţii interesante. Dar

voi reveni asupra acestora în alt capitol.

Acum vreau să vorbesc numai despre descoperirea unui derivat de amoniu cuaternar, otravă fără seamăn de puternică, rod întîmplător al cercetărilor menite să ducă la formula celui mai potrivit ganglioplegic pentru anumite intervenţii chirurgicale.

Acesta fusese obiectivul biochimistului Ion Măr- gineanu : un nou ganglioplegic, adică o substanţă care să reducă într-un anumit fel motricitatea, sensibilitatea, temperatura corpului omenesc şi toate reacţiile sistemului nervos la mediul înconjurător. Dar în chimie se întîmplă de multe ori să dai peste ce n-ai căutat. Mărgineanu a umblat după un derivat de amoniu cu însuşiri folositoare şi a obţinut cristalele albe, strălucitoare, ale preparatului U 17, o otravă din aceeaşi familie, înrudită cu muscarina şi curara, dar mult mai nocivă decît acestea şi decît toţi ceilalţi derivaţi de amoniu cuaternar.

Experienţele (în urma cărora Mărgineanu scăpase cu viaţă printr-un noroc deosebit) au dovedit că U 17 se poate transforma într-o pulbere foarte fină şi excepţional de toxică. Filtrele obişnuite ale măştilor n-o pot opri, vîntul o împrăştie departe şi pretutindeni unde ajunge, aduce numai moarte. Sînt suficiente zece miligrame într-un metru cub de aer, ca să ucidă un om. Procesul se petrece halucinant de repede şi hidos : muşchii zvîcnesc în convulsii, gura se acoperă de spumă şi se strîmbă oribil, iar paralizia cuprinde repede tot trupul, ca să-l transforme pînă la sfîrşit într-un manechin moale de cîrpă neînsufleţită.

Eu n-am putut sta niciodată liniştit, ca orice- meteorolog de treabă, între termografele şi ba- rografele mele. Curiozitatea mea ştiinţifică m-a determinat adesea să trec peste limitele obişnuite ale profesiunii pe care o reprezint pe statul de salarii. Iar în ştiinţă, ca şi în viaţă, m-a atras mai ales ceea ce mi-a stimulat fantezia. Nimerind în Institutul de neurochirurgie pe vremea în care Ion Mărgineanu îl descoperise pe U 17, aflasem cîte ceva despre primejdiosul preparat, mai ales datorită faptului că doctorul Scarlat obţinuse aprobarea să mă asociez la o serie de cercetări.

In aceste condiţii s-au întîmpat două lucruri care nu peste mult timp aveau să stea în centrul atenţiei organelor de securitate.

Intîi a dispărut fără urme Reis, paznicul de noapte al institutului, un individ scund, gras şi mucalit, descendent al unei familii de turci dobrogeni.

în al doilea rînd, a sosit ziua cînd am plecat în Anglia, ca să particip la consfătuirea internaţională a meteorologilor. Am lipsit atunci din ţară numai o săptămînă, timp în care mintea mi-a fost la cu totul alte lucruri decît ganglioplegicele şi otrăvurile înrudite cu ele. Dar după două luni, la Londra, apărea într-o revistă de specialitate un articol despre derivaţii amoniului, care aduceau multe date concordînd cu rezultatele obţinute de Mărgineanu.
24

Aflaseră oare exponenţii puterilor capitaliste ceva despre U 17 ? Acesta putea să devină o armă îngrozitoare în mîna lor. Ancheta operativă care a urmat a fost condusă (mă gîndesc acum, poate nu întîmplător) chiar de prietenul meu, maiorul Ştefan Orza, la care m-am mai referit în cursul acestei povestiri.

Orza mi-a acordat de la început încrederea la care mă aşteptam din partea lui, dar în timpul anchetei nu m-a menajat cîtuşi de puţin. Eu aveam bănuielile mele în legătură cu cele întîmplate şi ca să-l determin pe Ştefan Orza să-şi îndrepte întreaga atenţie asupra pistei ce mi se părea că duce la lămurirea problemei, m-am folosit de toată puterea mea de convingere, amintind de suspectul mesaj radiofonic interceptat de mine, permiţîndu-mi unele interpretări personale ale dispariţiei lui Reis, vorbind de asemenea despre senzaţia permanentă pe care o avusesem în ultimele luni, că în atmosfera de încordare şi taină din jurul meu pluteşte o ameninţare necunoscută. Orza m-a ascultat cu atenţie, dar a trebuit să-i răspund în mod repetat la întrebarea : nu cumva, fără să-mi dau seama, vorbisem mai mult decît se cuvenea ? Charles Boyle, autorul articolului publicat la Londra, se referea în mod confuz la o discuţie pe care ar fi avut-o cu mine asupra subiectului ce-1 dezvolta. Dar, deşi îmi aminteam de cîteva cuvinte referitoare în general la ganglioplegice, schimbate cu totul întîmplător cu semnatarul rîndurilor care mă supărau într-atît, eram sigur că n-am comis nici o indiscreţie.

Ce rost aveau atunci insinuările lui Boyle ? Ce rost avea să pomenească într-un articol de specialitate pretenţios numele unuia care, mă rog, în domeniul meteorologiei, la nevoie, putea să-şi spună cuvîntul cu oarecare competenţă, dar care în ma-

terie de chimie n-avea alte merite decît acelea ale nestăvilitului său interes faţă de anumite pro-- bleme ?... Aici se ascundea o intenţie nemărturisită.
25
In ce măsură îşi dădea şi Orza seama de asta ? Iată întrebarea care mă frămînta.

Mă frămînta într-atît, încît în conştiinţa mea nu mai exista loc pentru nici un alt gînd. Şi nimic nu-mi mai făcea plăcere : nici mirosul pipărat al tartelor cu ciuperci, nici berea rece cu spumă deasă şi nici atmosfera familiară, reconfortantă a localului.

învăluit în fumul ţigării mele, rămîneam ursuz şi distrat, în ciuda ochiadelor pe care mi le arunca pe furiş domnişoara Nelly Grappe, prietena lui Vanini, o fetişcană fardată fără măsură, mult prea necoaptă pentru cei peste cincizeci de ani ce părea să-i aibă italianul.

Conversaţia se desfăşura însă şi fără ajutorul meu. Ce-i drept, aspectul ei era deosebit de anarhic. Cînd în italieneşte, cînd într-o romînească îngrozitor de chinuită, Vanini se străduia să fie curtenitor faţă de cele două femei de la masă. La rîndul său, Nesteruş vorbea despre poeţi şi poezie. Elena Marian încerca să pună în centrul discuţiei subiectul ce o pasiona îndeosebi : tratamentul pentru prelungirea vieţii aplicat cu succes de somităţi mondiale ale medicinii romîneşti.

— Mulţi savanţi — spuse Nesteruş la un moment dat — sînt de părere că omul ar trebui să se considere bătrîn abia la vîrsta cînd a trăit cu toate frămîntările şi înţelepciunea lor trei vieţi de-ale noastre.

— Aceşti savanţi — se grăbi Vanini să aprobe, stropşind şi căutînd zadarnic cuvintele romîneşti
— are... asta... ragione... comme si dice nel romeno ?

— Au dreptate — îl ajută Nesteruş.

— Si... si... au dreptate — repetă italianul. Ma si au dreptate, asta semnifica che a la cinquanta ani, un uomo este in fatto a la... asta... comme si dice „a la prima gioventu“ ?

— La prima tinereţe.

— Si... si... a la prima tinereţe — fu Vanini iarăşi de acord cu traducerea, agitîndu-şi mînecile bălţate ale cămăşii.
26

Iată deci pentru ce, la cei cincizeci de ani pe care şi-i atribuia
— probabil operase o mică reducere

— italianul se considera în raporturile sale cu zvăpăiata Nelly Grappe, un partener cum nu se poate mai potrivit. Era evident că la această convingere ţine — şi în glasul voalat într-un fel ce mi se părea oarecum familiar, se citea enervarea imposibilităţii de a şi-o exprima mai uşor.

Trebuia să mă supun evidenţei : grozav îi mai plăceau femeile drăguţe, lui signor Vanini! îmi aduceam acum aminte şi de ceea ce-i povestise Getei despre acest personaj Grigore Gavrilaş un băieţandru lunatic care, hoinărind noaptea prin insula dinspre ţărmul nordic al lacului, îl întîlnea uneori pe italian în stricta apropiere a unui bordei părăsit. Romanţios, tînărul Gavrilaş spunea, închi- puindu-şi o întreagă istorie, că Vanini obişnuia să se plimbe pe aici în tovărăşia unei femei ce se ferea să fie recunoscută, trăgîndu-şi în acest scop un voal peste faţă, atunci cînd credea că este cazul.

Ca să nu mi se poată imputa prea mult lipsa 'de sociabilitate, voiam tocmai să vin şi eu cu o contribuţie mai substanţială la discuţia celorlalţi. Dar atunci s-a întîmplat lucrul care a declanşat furtunos evenimentele ce mocneau de luni de zile în atmosfera de aşteptare şi mister din jurul meu.

Intîi am auzit bastonul orbului. Producea un mic zgomot de tîrşîială şi bocănea mărunt, foarte mărunt, ca şi cum cel ce pipăia cu ajutorul său terenul ar fi fost tare fricos sau n-ar fi avut obişnuinţa acestui mijloc de orientare. Nu-1 vedeam pentru că şedeam cu spatele spre uşă, dar îl auzeam apropiindu-se. Credeam că va trece pe lîngă mine, pe culoarul dintre mese. S-a oprit însă numai la un pas depărtare, într-un unghi din care n-aveam asupra lui nici o perspectivă. A rămas neclintit doar cîteva clipe, ori, poate, n-a rămas de loc, dar nu l-am mai auzit eu, deoarece Vanini şi-a mişcat zgomotos scaunul şi a exclamat tare:

— Me sento cosi giovanne comme Beethoven quanto ha scritto la sonatta opus 324... si... la sonatta opus 324 *

Toate acestea le-a rostit repede, în italieneşte, fără să-şi mai dea osteneala să caute cuvintele romîneşti.

Asupra faptului că Vanini se simţea tot atît de tînăr ca şi Beethoven cînd ar fi scris sonata cu pricina, n-am reflectat deocamdată mai mult, deoarece am auzit paşii orbului depărtîndu-se.

Curiozitatea m-a făcut să mă răsucesc pe scaun ca să-l văd. Era un individ mărunt şi lătăreţ, îmbrăcat într-un pardesiu de culoare închisă, lung aproape ca o sutană. Din spate, semăna cu un pinguin şi nu mi se părea cu totul necunoscut. De identificat însă l-am identificat abia cînd a trecut pe afară, prin dreptul geamurilor largi şi înalte ale ferestrelor dinspre lac. Barba roşie ce-i acoperea obrazul nu-1 putea ascunde ochilor mei. Era Reis, portarul. Am sărit în picioare răsturnînd scaunul pe care şedeam.

— Nesteruş, orbul este Reis! strigai eu şi mă(năpustii spre uşă printre mese, urmărit de zeci de priviri în care stîrnisem subit curiozitatea.

Sării peste un individ ce tocmai se aplecase ca să-şi înnoade şireturile pantofilor şi trecui tangenţial pe sub tava încărcată cu farfurii de plăcintă a unui ospătar, dar, aproape de uşă, căzui din plină viteză în braţe cu Geta.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă ea vădit îngrijorată.

Dar n-aveam timp de explicaţii. Alergai mai departe după Reis. însă nu l-am mai găsit, deşi din momentul cînd l-am recunoscut, pînă cînd am ieşit din local şi am ajuns în dreptul ferestrelor prin care-1 văzusem, ultima oară, mai mult de un minut n-a putut trece. Se făcuse probabil nevăzut în lăstărişul des din spatele restaurantului. Şi degeaba am orbecăit după el timp de un sfert de oră împre

* Mă simt tot atît de tînăr ca şi Beethoven, cînd a scris sonata opus 324… da… sonata opus 324. (n.a.)

ună cu Nesteruş şi doi miliţieni, lămuriţi rapid asupra scopului urmăririi. Parcă intrase în pămînt.

Cînd mi-am luat speranţa să-l mai găsesc şi m-am îndreptat înapoi, către restaurant, un resort tainic al gîndirii m-a făcut să mă întreb aşa, dintr-o dată : care naiba o fi sonata aia socotită ca a 324-a lucrare a lui Beethoven ? Meritul de a-mi fi lămurit problema îi aparţine Getei.

— Uite ce e, băieţaş — mi se adresează ea în chip de răspuns, pe un ton şăgalnic — dacă ţii atît de mult să te instruieşti pot să-ţi spun că ultima sonată compusă de Beethoven este sonata opus 111. De altfel şi aceasta, deşi poartă un număr de ordine considerabil mai mic decît numărul fantezist pe care l-ai spus, n-a fost scrisă de Beethoven la

tinereţe, ci atunci cînd trăise o jumătate de veac.

Aşadar Vanini aiurase într-un fel destul de straniu... Dar mai degrabă nu... nu aiurase. Pînă să ajung însă la această concluzie, italianul plecase fără să-şi ia ziua bună de la nimeni. A dispărut în învălmăşeala creată de recunoaşterea lui Reis, abandonînd-o pe Nelly Grappe la masa unde şe- zusem împreună.

FRUMOASA MIHAELA

Am cerut la telefon biroul lui Ştefan Orza, fără să pierd nici o clipă. Dar Orza era plecat într-o misiune. Am vorbit cu locotenentul Cosma, ajutorul său, căruia i-am povestit toată întîmplarea. Pe un ton sec, acesta mi-a promis că va lua neîntîrziat măsurile necesare.

Acum mă persecuta gîndul că fusesem imprudent dînd alarma cînd l-am recunoscut pe Reis. Speriate, negreşit, păsărelele îşi vor părăsi cuibul în cea mai mare grabă. Totuşi reacţia mea a fost pînă la un punct firească, dată fiind însuşirea pe care

o avea Reis, de a se face nevăzut. Şi ţineam mult să fie constrîns să-şi justifice purtarea. Astfel s-ar fi explicat poate misterul informaţiilor deţinute de Charles Boyle. Cîrdăşia lui Reis cu Vanini îmi întărea bănuială, deoarece, în sfîrşit, reuşisem să identific glasul uşor hîrîit al italianului, cu inflexiunile involuntare ale vocii, care, la postul clandestin, încerca să se camufleze rostindu-şi mesajul cît mai impersonal.

Aceste gînduri îmi creau o dispoziţie sufletească oarecum suportabilă, cu tot eşecul hăituirii lui Reis prin hăţişurile pădurii.

In consecinţă, după ce am stabilit pentru mai tîrziu o întîlnire cu Nesteruş şi Geta, am pornit cu pasul destul de vioi, spre serata organizată în cinstea unui grup de turişti străini, în clădirea lacustră a Clubului internaţional al hidrologilor.

Cînd am ajuns lumina roşiatică a amurgului începuse să se topească în umbra din ce în ce mai densă a nopţii de vară. Totuşi, de pe pilonii lor de

marmoră, zidurile clubului se reflectau încă albe în oglinda enigmatică a lacului.

Am întîrziat puţin în salonul barului-restaurant, ca să beau o vişinată. Pe urmă am trecut pe terasa largă, unde orchestra începuse deja să cînte pentru dansatorii nerăbdători. Prima

femeie pe care am văzut-o aici a fost Mihaela... Mihaela Tudor, asistenta lui Scarlat.

Fotografiile Mihaelei le păstrez şi astăzi. Intr-una
i se vede de aproape ovalul delicat al figurii, fruntea înaltă şi pură, gura mică întredeschisă ca un caliciu de floare şi ochii... ochii aceia plini de nevinovăţie, înveseliţi de luminiţele ce scînteiază în ei ca printr-un văl subţire de ceaţă* Altă fotografie o înfăţişează culcată în iarbă în aşa fel, încît rochia lipită de trup îi desenează liniile zvelte, îndulcite de o infinită feminitate.

Dar nici o fotografie nu poate să mi-o evoce atît de frumoasă, atît de vie şi de ispititoare, cum am văzut-o în seara aceea, cînd culorile gingaşe pe care sîngele i le punea în obraji aveau o prospeţime neîntîlnită, iar strălucirea becurilor electrice îi aprindeau în păr feerice reflexe arămii.

Văzînd-o am uitat pentru moment de orice altceva.

Mă aştepta oare ? Poate că da. Se afla într-un grup de medici, colegi de-ai ei. La conversaţia acestora părea să participe şi contabilul Pascal Tănă- soiu, al cărui păr încleiat de pomadă atesta că profesorul Scarlat se lipsise de serviciile pe care craniul său i le-ar fi putut face sub casca electro-encefaloretroversorului. Elegantul Pascal Tănăsoiu, poreclit Duiosul Cotoi, sau pur şi simplu Cotoi, datorită veleităţilor sale de maestru în dolce canto, era cel mai insistent curtezan al Mihaelei. Dar imediat ce am apărut, ea l-a lăsat şi a venit direct la mine. în ultimul timp, mă prefera oricui, deşi deocamdată nu exista între noi în mod declarat decît o atmosferă de plăcută intimitate sufletească.

M-am înclinat în faţa ei, cu o veselie puţin forţată.

— Ieri te-am căutat la institut prin toate laboratoarele, dar întreg geniul poliţist cu care sînt înzestrat n-a folosit la nimic.

Probabil că totuşi, în tonul meu, mai vădit decît gluma era regretul, deoarece gestul cu care Mihaela mi-a strîns încheietura mîinii avea ceva de caldă consolare.

— Ieri... ieri dimineaţă probabil ? dori ea să ştie mai precis.

— Chiar ieri dimineaţă — fu lămurită aşa cum se aştepta.

— îmi pare rău că nu m-ai găsit — adăugă Mihaela mîngîietor. M-a invitat să-i văd săpăturile de pe insulă arheologul Florian, bătrînul acela cam sărit, care aleargă cu bastonul după vizitatorii nepoftiţi ai şantierului.

Arheologul mi-era antipatic fie şi numai pentru că obţinuse exclusivitatea Mihaelei, atunci cînd aş fi dorit să-şi petreacă măcar un ceas în tovărăşia mea. De aceea am spus cu resentiment:

—îl cunosc şi eu destul de bine pe Florian... Nu scînteiază de inteligenţă.

—Poate... — nu voi să mă contrazică Mihaela...

Şi adăugă gînditoare, luîndu-mi braţul, ca să mă conducă spre un colţ mai liniştit :

—...Dar mi-a arătat un mormînt getic foarte interesant... cu o amforă elenistică, în care a stat mai bine de 2 300 de ani cenuşa unei femei.

Zîmbi sfios.

—...cîţiva pumni de cenuşă transformaţi de umezeală într-o mîzgă întunecată. Alături, o oglindă grecească de bronz înnegrită de flăcările rugului şi de vreme, lama arsă şi ruginită a unui cuţit de fier, un pandantiv ca o palmă cu degetele răsfirate, o brăţară de argint încheiată prin două capete de şerpi înnodate unul de altul...

—Neîndoielnic, trebuia să te faci arheolog — o întrerupsei rîzînd.

— De ce nu poet ? obiectă Mihaela pe acelaşi ton de glumă. Pot să continui foarte patetic inventarul sepulcral spunîndu-ţi, de pildă, că erau acolo şi două căni comunicante, plăsmuite din aceeaşi bucată de lut, pentru adăparea cu vin chihlimbariu de Rhodos a unei mari iubiri, sau — cine ştie ! —• a unei prietenii indestructibile...

— Şi ce se mai afla în mormînt ? întrebai eu numai ca să spun ceva.

— Un lanţ — răspunse Mihaela neaşteptat de rece.

în clipa aceea tocmai îi priveam genele ce-i tremurau ca o aripă de fluture şi i-am zărit în ochi un fulger de spaimă.

Nu mărturisisem faptul, dar în ajun, după ce vizitasem încă o dată biserica medievală de pe insulă, văzusem şi eu groapa rotundă, căptuşită cu lespezi, a mormîntului de incineraţie despre care vorbea Mihaela. Şi mi se arătaseră de asemenea toate obiectele pomenite de ea, inclusiv lanţul lung făcut din inele neregulate... un lanţ căruia nu-i înţelegeam rostul în ultimul culcuş al aristocratei trace, răsfăţată cu podoabe şi

obiecte de toaletă aduse din Elada. Lanţul acesta, nici nu-mi dădeam seama de ce, îmi umpluse sufletul de o negrăită tristeţe.

Vorbind, aproape fără să ne dăm seama, părăsisem terasa şi coborîsem scara ce se boltea pe deasupra apei pînă la ţărm. Apoi ne adînciră̆m în întunericul ocrotitor al pădurii. Tăcută, Mihaela rămăsese agăţată de braţul meu. Am sărutat-o nu numai fiindcă singurătatea şi prezenţa ei mă tulburau, ci şi fiindcă aş fi voit să n-o ştiu mîhnită, fiindcă sufletul meu simţea nevoia unei contopix-j profunde şi totale. De aceea felul cum Mihaela a răspuns acestui sărut, o clipă m-a surprins... Faptul neaşteptat este că gura Mihaelei căpătă subit o lăcomie de şarpe flămînd, iar în braţele mele, trupul
i se părăsi fremătînd ca o salcie în furtună. Asta nu ştiu cît a ţinut. A fost una dintre puţinele îm-

prejurări cînd am pierdut noţiunea timpului. Ştiu totuşi că prea multă vreme n-a trecut din clipa cînd am sărutat-o pe Mihaela, pînă-n cealaltă clipă, cînd s-a strecurat din braţele me, e, tot atît de neaşteptat cum s-a dezlănţuit.

Am vrut s-o îmbrăţişez din nou, dar s-a eschivat hotărîtă. Am pornit înapoi, spre serată, fără nici un cuvînt.

Tăcerea a rupt-o tot Mihaela, iarăşi calină şi apropiată :

— Dacă te rog ceva, ai să faci întocmai cum îţi spun eu ?

Sînt împrejurări cînd bineînţeles nu poţi refuza unei femei o atare promisiune, chiar dacă nu ştii despre ce e vorba. De aceea, întrebarea mea suna de fapt afirmativ :

— Spune-mi, Mihaela... ce vrei să fac ?

— Să nu mai vii la club... Vreau să apar singură... Şi mai vreau să ocoleşti încetişor lacul ca să-mi dai mie timp să plec de la serată în mod onorabil. Şi să mă aştepţi în parcul institutului, pe ultima bancă dinspre seră, de unde, dacă ai să fii ascultător şi o să ai puţină răbdare, te voi lua eu peste un ceas. Da ?

Fusesem învăţat să socotesc că înclinările reciproce ca aceea care mă unea pe mine şi pe Mihaela nu devin josnice decît atunci cînd există motive să fie ascunse. Eu credeam că dragostea ce mă lega de Mihaela nu avea nimic ruşinos, care să fie ferit ca atare de privirile oamenilor. Dar ce se poate obiecta împotriva sfiiciunii fireşti a unei femei care iubeşte ? Aşa că am

răspuns simplu :

— Da.

Şi silueta graţioasă a Mihaelei se pierdu în întuneric.

Eram mîndru şi fericit că am cucerit o făptură ca ea... Simţeam nevoia să respir mai adînc aerul încărcat de efluvii vegetale, ca şi cum deodată plă- mînii mei şi-ar fi mărit capacitatea nemăsurat de

mult. îmi aprinsei o ţigară şi-i sorbii fumul cu nesaţ. într-o asemenea noapte, tutunul mi se părea mai delicios ca oricînd. Merita să-l degust pe îndelete. Şi aveam tot timpul. Pe aleea ce înconjura lacul de la răsărit, grăbind pasul, puteam să ajung în parcul Institutului de neurochirurgie într-o jumătate de oră.

Orientîndu-se după luminiţa rubinie a ţigării şi mai întîi după indicaţiile unor cunoscuţi (toată lumea observase încotro am dispărut cu asistenta profesorului). Geta m-a surprins trăind din plin aşezat pe o buturugă, gama sentimentelor unui îndrăgostit care-şi aflase fericirea.

— Dar unde e tovarăşa doctor Mihaela Tudor ? mă întrebă ea foarte oficial, pe lin ton uşor ironic.

— Cum, Mihaela nu s-a întors la club ?

— Nu — îmi răspunse Geta mirată. Dar lasă asta... Am noutăţi mai importante. Vanini după ce a lăsat-o amanet pe domnişoara aia cu care umblă el, s-a întîlnit cu Reis. Deşi începuse să se întunece i-am recunoscut pe amîndoi din şalupa demonta- bilă a lui Leonte Trifon — mi se pare că îl cunoşti... campionul la iole… S-a oferit să mă aducă la serată şi s-a abătut pe lîngă insulă. Cînd treceam prin dreptul bisericii lui Vlad Dracul, Vanini şi un bărbat mărunt şi gras, aşa cum spuneai tu că este Reis, săreau în grabă dintr-o barcă pescărească, ca să urce apoi repede treptele dinspre clopotniţă... Asta s-a întîmplat acum mai bine de o oră. Ce crezi că-i de făcut ?

I-am răspuns în aparenţă liniştit, dar fără să pierd nici o clipă, pe tonul cu care se spun lucrurile definitive :

— Te duci la primul telefon, fără să pierzi nici o clipă, şi formezi numărul scris pe foaia asta... Nu te uita acum, că tot n-ai să vezi nimic pe întuneric... Il ceri pe maiorul Ştefan Orza sau, în lipsă, pe locotenentul Cosma sau pe cine găseşti... Dar să

te faci bine înţeleasă. Să povesteşti ce mi-ai spus şi mie. E strict

necesar să se pornească pe urma bandiţilor fără întîrziere...

— Fără nici o secundă de întîrziere — am strigat îndreptîndu-mă grăbit spre malul lacului, către un loc anumit, unde, în cursul dimineţii, venind de la Observatorul stratosferic ascunsesem un caiac uşor şi iute ca săgeata.

în pădure, Geta rămăsese descumpănită. Dar ştiam că va face tot ce i-am spus.

UN ASASINAT

în noaptea înstelată, lacul era înfiorat de unde mărunte peste care luna poleise o cărare de argint pînă la ţărmul de unde plecasem şi de unde răzbeau slab sunetele jazului. Din cînd în cînd, melodia se pierdea înghiţită de depărtare, spre deosebire de bătăile ritmice ale tobei, care dădeau parcă alarma într-un ţinut sălbatic şi neospitalier. Mi se făcuse sete şi începeam să mă îndoiesc dacă procedez bine făcînd ceea ce făceam. Dar, orice ar fi fost, riscul trebuia întîmpinat.

Cînd mi-am înălţat din nou privirea, insula se afla numai la vreo şaizeci de metri, străjuită de turlele bisericii din mijlocul ei şi de centura de sălcii plecate deasupra apei negre. Am lăsat padela din mînă şi am scrutat bezna malului spre care alunecam în virtutea inerţiei...

încercai să recunosc locurile. într-adevăr ajunsesem unde trebuia. Pe ţărmul dinspre stînga al micii insule, îmi închipuiam bordeiul părăsit, săpat cîndva pentru o gheţărie,, iar acum, după cum pretindea tînărul Grigore Gavrilaş, adăpostul tainicelor efuziuni al doamnei ce-1 întîlnea aici pe Vanini. Gîndurile îmi stăruiră asupra întîlnirilor nocturne ale acestuia şi-mi trecu prin minte că n-ar fi fost rău ca prietena mea Geta să se grăbească în mod deosebit de astă dată.

Subit, ca şi cum trebuia să mi se confirme temerea, noaptea fu sfîşiată dinspre ţărmul întunecat al insulei de un colosal urlet de moarte, de un vaiel imens stîrnit de groază şi durere, de ceva cumplit, care avea în teroarea lui animală nu ştiu ce accent

omenesc. Eram obişnuit să-mi stăpînesc nervii. Dar cîteva clipe am încremenit. Pe urmă trupul mi s-a plecat înainte, într-o aşteptare defensivă, iar mîi- nile singure au înfipt padela în apă, pe rînd într-o parte şi alta, şi au oprit lunecarea molcomă a caia-cului. Ce nelegiuire mai comiseseră oare ticăloşii ăştia, duşmanii ţării mele, duşmanii mei ?...

Apoi am simţit cum liniştea îmi revenea. Urletul pe care ezitam să-l identific, după ce se transformase în geamătul unui piept uriaş, încetase tot atît de brusc cum se ridicase. Mă simţeam iarăşi în posesia voinţei lucide ce mă purtase peste apele lacului. Am îndreptat vîrful caiacului spre capătul de sud al insulei şi, acelaşi trup cu bărcuţa uşoară, am ţîşnit în direcţia bordeiului. Urletul izbucnise peste sălcii, dinspre dreapta. In consecinţă, astfel puneam între mine şi eventualul inamic, paravanul stufului ce prelungea în lac cu vreo zece-cincisprezece metri capătul îngust al insulei. Vîsleam cu toată puterea şi începeam să înţeleg sentimentul ce-mi gonise orice frică. Era mînia, la început o mînie inconştientă, care-mi dizolvase celelalte simţăminte, apoi, imediat, un fel de enervare surdă, care repede se transformase în indignarea ce-mi umplea acum toată fiinţa de clocot şi-mi stîrnea dorinţa irezistibilă să lovesc, să răzbun răul pe care Vanini şi ceilalţi de o seamă cu el încercau să-l facă. Şi în conştiinţa mea exista siguranţa că mînia m-a făcut nemaipomenit de puternic. De aceea îndrăzneala ce crescuse în mine nu mai avea margini…

La cîţiva paşi se afla o salcie scorburoasă, înfiptă pieziş în malul ros de valuri. Ramurile ei subţiri curgeau în apă ca un fel de perdea, printre trestiile unui stufăriş rar. Lăsai caiacul să alunece încet printre ele. Dar în această ascunzătoare nesperată mă aştepta o surpriză. In colţul cel mai ferit de priviri, legată de un ţăruş, se legăna goală o bărcuţă de felul celor ce se închiriau amatorilor la debarcaderele parcului.

Caiacul atinse fundul mocirlos al apei şi se înţepeni cu vîrful între rădăcinile sălciei. M-am sculat în picioare şi am sărit pe mal. Insă o înjurătură mi-a scăpat printre dinţi şi am căzut în brînci. Mă împiedicasem de o rădăcină. A fost norocul meu. în spate, auzii cum bufneşte ceva şi apoi un geamăt. M-am ridicat repede. Bufnitura fusese a unui pietroi cît toate zilele. Peste pietroi se sprijinea în mîini, cu un vaiet înnăbuşit, un personaj înveşmîn- tat într-o bluză bălţată, pe care o recunoscui numaidecît şi care, în bătaia lunii, îmi pricinui — nu ştiu de ce — un fel de bună dispoziţie. Mă aplecai deasupra individului şi, înfigîndu-i un deget în ceafă, spusei liniştit:

— Rămîi aşa. Dacă încerci vreo şmecherie, îţi găuresc scăfîrlia.

înspăimîntat, patrupedul trăgea cu coada ochiului spre mine. M-am aşezat în aşa fel, ca să-l pot supraveghea mai uşor şi ca şi cum de-abia acum l-aş fi recunoscut, am exclamat cu fals entuziasm.

— Aa, bună seara, maestre Vanini. Ce plăcere, să te întîlneşti cu un vechi prieten în pustietatea asta!... Dar ia spune: cine ţi-a dat o asemenea jucărie? Nu, stai aşa, nu te deranja. Ia te uită ce ţine dumnealui în buzunarul de la spate !... Se confiscă. Şi acum, copăcel.

— Nuu pot! gemu omul. Şalele...

Mă dumirii dintr-o dată şi pufnii în rîs. Bătrîna puşlama suferea de lumbago... Buşeala mea îi jucase o festă. Văzînd că şi-a ratat obiectivul, a vrut să oprească proiectilul, dar acesta l-a tras după el.

— Bietul bătrînel ! Şi asta tocmai cînd credea că a descoperit o metodă discretă să scape de un inoportun!... Hai, dă mîna... Uite, gata... Aşa, cu spatele la mine... Nu te jena... Ştiu că eşti politeţea în persoană.

Pe cărarea îngustă de pe mal, dinspre dreapta, se apropia cineva în fugă. Fără pierdere de vreme, plasai în şezutul lui Vanini un şut formidabil. Cu un trosnet sec, italianul se opri cu creştetul în-

tr-un copac. Apoi se întinse pe spate, ca o victimă fotogenică dintr-un film american de groază.

Cu primul lichidasem... Am lăsat să-mi alunece în buzunar revolverul găsit asupra acestuia şi m-aml aruncat în spatele unui tufiş înalt. Era şi vremea. Printre frunze, îl zării la vreo zece metri pe cel care alerga... Puteam să şi greşesc, dar intuiţia îmi spunea că e un duşman. Mi-am luat vînt şi printr-un salt bine socotit, mi-am înfipt capul în pîntecele lui. Omul se prăbuşi înainte de a-şi da seama ce se întîmplă.

L-am privit la lumina lunii. Obrazul drept îi era desfigurat de o contuzie oribilă, care părea recentă. Nu-1 cunoşteam. în buzunare, nici o armă, dar mi-a atras atenţia un ceasornic de aur cît o ceapă mare — un ceasornic bătrînesc de felul celui pe care, copil fiind, îl ceream unui frate al bunicului meu ca să-l pun la ureche. De picior, jos, sub pantaloni, individul avea prinsă o teacă de piele. Cuţitul însă lipsea. I-am luat portofelul. îmi rezervam dreptul să i-1 dăruiesc lui Orza. L-am scotocit şi pe

Vanini. N-am mai găsit asupra lui decît un ziar elveţian.

Locul era primejdios. Părea un punct de întîl- nire. Dincolo de cărare se întindea, spre dreapta şi spre stînga, pe o grosime de vreo zece metri, o perdea subţire de arbori recent plantaţi. Boi’deiul se afla chiar la marginea ei dinspre interiorul insulei. Am străbătut-o fără cel mai mic zgomot.

Aşa se explică de ce Reis, care tocmai ieşea pe uşa bordeiului, nu m-a simţit decît la doi paşi. A ridicat surprins capul, dar nu s-a speriat :

— Bob, ce s-a întîm...

Cuvîntul nu l-a terminat pentru că braţul drept mi s-a destins direct spre mijlocul figurii sale. Dar... aproape în aceeaşi clipă, am zburat peste el, am plonjat pe acoperişul şubred al bordeiului şi am trecut prin acesta ca o bombă, pricinuind o avalanşă de stuf şi de scîndură putredă. întins pe pămîntul jilav din groapă, mi s-a făcut o ciudă cumplită. Primisem de la Reis o lecţie de jiu-jitsu

pur şi simplu ruşinoasă. Individul îmi apucase mîna ca la copii, îmi proptise fără fasoane un picior în burtă şi lăsîndu-se pe spate... simplu... mă aruncase pe deasupra. încaltea avusese noroc că n-am lovit cu stînga, ca de obicei. N-ar fi putut para. Din păcate, în stînga ţineam revolverul lui Vanini care nu-mi folosise la nimic şi pe care l-am pierdut în timpul căderii.

Pe urmă, clipele trecură încet, foarte încet. Am rămas nemişcat şi mi-am ţinut respiraţia. Deasupra nici măcar un foşnet. S-au scurs aşa poate zece minute… poate numai cinci. Frunzele plopilor începură să susure tremurate de vînt, dar tăcură repede... Alte minute petrecute în nemişcare... Deodată liniştea fu spartă de zgomotul tunător al unei motociclete... Fugeau.

Sării în picioare. în aceeaşi clipă, luna, care puţin înainte de ultima şi nefericita mea întîlnire fusese ascunsă de un nor gros, îşi proiectă halucinant razele prin spărtura făcută în acoperiş. Am vrut să profit de împrejurare, ca să recunosc locul, dar încremenii ţintuit de lugubra surpriză : în cadrul petei mari de lumină de pe podeaua de lut a bordeiului, cu un pumnal înfipt în pieptul păros, zăcea o maimuţă mare... Un urangutan. Braţele lungi, deşi uşor îndoite din coate, se odihneau cu palmele în dreptul gleznelor. Sîngele care-i mustea abia bănuit dintr-o rană

deschisă în umăr îi năclăise favoriţii. Colţii ascuţiţi şi galbeni îi rămăseseră dezveliţi într-un rînjet fioros.

CAPCANA

Mă găseam într-o situaţie destul de neobişnuită. Se înţelege că în legătură cu leşul maimuţei mi-am pus de îndată o serie de întrebări. Dar întrucît acestea au rămas, pentru moment, fără răspunsuri satisfăcătoare, am păşit peste cadavru, am suit nişte trepte săpate în pămînt şi am ieşit afară nesupărat de nimeni.

Am căutat revolverul lui Vanini în jurul bordeiului, însă nu l-am mai găsit... Dintre victimele mele, dispăruse de la locul unde l-am lăsat individul necunoscut căruia îi luasem portofelul. Vanini zăcea mai departe lîngă copacul de care se ciocnise. Probabil că-1 aranjasem cel puţin pentru cîteva săptămîni.

Ce-mi rămînea să fac ? Dintr-o dată mă simţii puţin obosit. Sentimentul primejdiei iminente mă părăsise. Percepui limpede ţipătul unui cufundar, orăcăitul broaştelor, ţîrîitul greierilor din fînul de curînd cosit, din care predomina un miros cald de muşeţel. Toate aceste senzaţii le avusesem desigur şi mai înainte, dar nu le băgasem de seamă, nu-mi ajunseseră de-a binelea în conştiinţă. Acum, toate îmi apăreau cu o limpezime surprinzătoare, care mă ameţea, aşa cum te ameţeşte trecerea bruscă de la întunericul unei săli de cinematograf la torentul crud de lumină al amiezilor de vară. Mă aşezai cu genunchii strînşi la piept în umbra anemică pe care o proiecta un salcîm. Da, aceasta era întrebarea : ce-mi rămîne de făcut ?

Răspunsul n-am apucat să-l găsesc, fiindcă a doua oară în noaptea aceea, de astă dată mai aproape,

dinspre nordul insulei, s-a ridicat sinistru, crescînd ca într-un coşmar, vaietul pe care îl mai auzisem... Dar asemenea vaiete nu mă mai puteau înspăimînta. Trăiam cel mult oroarea pe care mi-o inspira durerea cumplită a altei făpturi.

Totuşi nu trebuia să uit că sînt dezarmat. Am sărit între arborii dinspre mal şi m-am strecurat către apus, pînă la cărarea asfaltată ce urcă de la treptele debarcaderului spre uşa bisericii bătrîne de şase veacuri.

Am vrut să trec prin faţa acesteia spre podul de fier care leagă insula de ţărmul lacului. Dar m-am oprit scurt. Tălpile de cauciuc ale pantofilor îmi făceau paşii neauziţi. Fără să fiu simţit, am putut auzi limpede, în faţă, o întrebare care mă puse în

gardă :

— ...Meteorologul a rămas în bordei ? Ce facem cu el ?

Răspunsul veni intempestiv :

— Aruncă-1 în lac cu maimuţă cu tot, dobitocule.

Replica aceasta fusese rostită nu fără o nuanţă
de umor, de vocea lui Reis.

Uşa bisericii era întredeschisă. M-am strecurat tiptil înăuntru.

Intr-un sfeşnic lîngă altar ardeau cîteva luminări subţiri. îngenuncheat alături de iconostasul din dreapta, se ruga un om înalt şi slab. Umerii înguşti îi erau acoperiţi doar de o cămaşă largă. Din spate, îi vedeam ţeasta ţuguiată, pleşuvă ca o stîncă măturată de vînturi. Rugăciunea lui fără grai se transforma într-un murmur din ce în ce mai distinct :

— ...ă...a... am...gile... ta... înge... voia... zeule şi maică... ridicatu-s-au împotriva... zidirea ta au... Pe cei ce-ţi aduceau prinoase ne-au despuiat şi ne-au jefuit de gloria...

Pînă la sfîrşit murmurul se prefăcu într-un şuvoi de cuvinte rostite tare, cu un accent de ură indescriptibil, aproape strigate :

— ... ne-au luat avutul şi puterea puse în slujba ta... pedepseşte-i tu, Doamne... amuţească-le limba care blestemă şi gîndul diavolesc... pămîntul să-i înghită şi veşnic să-i ardă... usuce-se ca pîinea ce
o îmbucă şi inima să li se răsucească în piept, ca un şarpe strivit sub călcîie. Ajută-ne nouă, milosti- vule şi îndurătorule !

Ascuns în umbra greu de pătruns a peretelui dintre naos şi pronaos, am ascultat vrînd-nevrînd ciudata rugăciune.

După ce a tăcut, fantasticul personaj a rămas îngenuncheat încă puţin, apoi s-a sculat şi a început să măsoare cu paşi mari biserica, din uşă pînă în altar. I-am văzut faţa la lumina tremurată a luminărilor. Il recunoscusem de altfel şi după glas. Era arheologul Florian.

Prudenţa mă făcea să rămîn ascuns, adresînd în sinea mea o mulţumire fierbinte arhitectului necunoscut ce ridicase un zid, exact acolo unde aveam eu nevoie de umbra lui.

Şi încă ce nevoie aveam ! Nu trecu mult şi din întunericul de afară răsări silueta bondoacă a lui Reis. După tonul său am bănuit că întîmpinase noi pricini de supărare.

— Ţi-am interzis să mai faci panoramă şi să aprinzi luminări noaptea — zise el răstit.

— Tu n-ai dreptul să-mi interzici mie nimic — se înecă arheologul sufocat de indignare. Te ascund în tainiţele lui Vlad Ţepeş, fiindcă vreau eu şi fiindcă...

— Ascultă-mă, căpăţînos bătrîn, dacă nu-ţi ţii sticleţii în colivie — începu trivial celălalt.

Tonul său era atît de ameninţător şi de hotărît, că Florian tăcu... dar tremura de enervare.

Bondocul a tăcut şi el. Cînd începu iarăşi să vorbească, îşi înmuiase glasul în mod sensibil.

— Ar trebui să te gîndeşti şi dumneata <că dacă ne-au dibuit, aliluia !... Mie-mi ţîţîie inima şi dumneata te joci de-a...

44

— Şi de ce te-au apucat bîţîielile, mă rog ? se răsti Florian.

Reis îşi puse bărbia în piept, gînditor, dar se hotărî să vorbească fără prea multă zăbavă :

— Ei bine, dacă vrei să ştii, mereu am impresia că ne-au mirosit, că sînt pe urmele noastre...

Prin urmare, Reis voia să-l pună pe arheolog în gardă fără să-i mărturisească faptul esenţial că a fost recunoscut şi primejdia era iminentă.

De altfel, Florian a înghiţit hapul aşa cum i-a fost oferit, fără să bănuiască pericolul. Mai mult decît atît: din replica lui se vedea că, deşi se arăta încă foarte supărat, atitudinea pocăită a bondocului îl calmase oarecum :

— Hm... Ai nervi de cucoană isterică, băiatule... şi te porţi ca un derbedeu. îţi pun ultima oară în vedere... mă cheamă Matei Florian şi-ar însemna să-mi bat joc de tot trecutul meu şi-al înaintaşilor mei, dacă...

— Bine, bine, să nu ne mai certăm — îl întrerupse nerăbdător Reis. Dar fii mai prudent şi dumneata, altminteri, zău, nu ştiu cum se termină povestea asta.

— Ţi-e tare frică ?

Reis răspunse oarecum gînditor, concentrat :

— Să-ţi fac o mărturisire : mie nu mi se pot atribui sentimentele individului de duzină. Şi am ştiut întotdeauna că nu sînt un asemenea individ. Eu îmi dau seama de primejdii, le măsor gradul şi le ocolesc sau le desfid. Dar frică nu-mi e... şi nici milă.

— Ba milă de păcătos să-ţi fie... şi să-l loveşti cît poţi de tare, ca în mîna ta să vadă mîna lui Dumnezeu, care îl pedepseşte...

— Ei, uite, chestia asta cu pedeapsa lui Dumnezeu îmi place, exclamă Reis. Păi sigur, asta şi sînt : un arghanghel cu spadă.

— Faptele tale sînt drepte, nu zic altfel. Doar că în mintea ta nu există destulă lumină să-ţi dai seama că lupţi pentru apărarea tradiţiilor neamului care...

— Aud ? De ce neam e vorba ? se înveseli bondocul. Eu, bătrîne, mă bat cu comuniştii, pentru că vreau să fiu covîrşitor mai bogat decît cei mulţi, ca să fiu foarte puternic. Nu sînt frumos, dar dacă o să am bani, femeile au să-mi cînte în coruri, ca serafimii şi heruvimii, iar bărbaţii... Dar ţi-am mai spus eu şi altă dată... N-am nici o vină dacă dumneata, deşi urmăreşti cam acelaşi lucru, îi spui puţin mai altfel..

Liniştea celor cîteva clipe de tăcere păru deose- ’bit de profundă, după accesul de limbuţie a lui ifieis.

In vorbele acestuia interveni apoi o notă de autoritate reţinută :

— Deocamdată, stinge, te rog, luminările ! Fratele Ghenadie, sau cum bunică-sa îl cheamă, poate să se întoarcă de la praznic şi mie nu-mi place de loc mucenicul ăsta gras, deşi vorbeşte popeşte, ca dumneata... Prea face pe idiotul!

Tocmai mă întrebam dacă nu cumva era unul de ai lor şi călugărul obez căruia i se încredinţase paza bisericii. Din vorbele spionului trebuia totu'şi să înţeleg că nu ?

— Mă întorc ceva mai tîrziu — spuse Reis cu oboseala în glas şi, spre uşurarea mea, ieşi fără să observe nimic suspect.

Respiraţia reţinută îmi devenea tot mai penibilă in atmosfera saturată de miros de tămîie şi sper- .manţet topit. Rămas numai cu arheologul, după 'Cîteva minute încercai să mă strecor afară. Sînt sigur că n-am făcut nici un zgomot. Totuşi bătrînul m-a simţit, fiindcă a întors capul spre mine cu o agerime de care nu-1 credeam capabil şi m-a pironit *cu doi ochi gălbui, injectaţi.

.Simulînd cu desperare că vin dinspre uşă, deschisei eu vorba :

— Bună seara.

Părea nehotărît.

— E o noapte minunată... spusei cu îndrăzneală.

Mă fixa mai departe, în tăcere, cu ochii lui impuri şi sticloşi...

— Mă plimbam... şi nu puteam să-mi aduc aminte de... o

inscripţie slovenească. Ştiţi, te obsedează cîte- odată un lucru, de nu poţi trăi liniştit...
îmi dădeam perfect seama că nu izbutisem să fie convingător.
— Ce bine îmi pare că v-am întîlnit ! adăugai cu o bucurie ridicolă.
Fals ! Fals ! strigam în sinea mea, admonestîn- du-mă ca un profesor de canto, căruia un afon îi ultragiază urechile.
întrebarea arheologului porni cu o întîrziere grea de bănuieli... de bănuieli aproape confirmate :
— Şi... de ce inscripţie e vorba ?
— Aici, în dreapta pronaosului, inscripţia de pe piatra de mormînt al lui Udrea.
Făcu cîţiva paşi pînă la iconostas, smulse o luminare din sfeşnic şi reveni la locul unde mă aflam :
— Poftim, citeşte !
Nu m-aş fi aplecat chiar dacă puteam citi ce scrie acolo.
— Nu cunosc slavona bisericească.
îmi rînji în faţă :
— Nu ştii slavoneşte şi vii noaptea să descifrezi inscripţii slavone... Grozavă idee !
— Nu prea m-am gîndit la asta... — răspunsei liniştit.
De aici înainte nu-mi rămînea decît s-o fac pe prostul. Continuai deci cu tupeu :
— ... dar dacă mi-aţi traduce, v-aş rămîne recunoscător... vă ţin eu luminarea.
—• Mm — mîrîi el alarmat, retrăgîndu-se un pas. Nu te osteni. Ţi-o pot spune şi pe dinafară.
Şi continuă pe un ton neutru, ca un ghid de muzeu care ar fi repetat a mia oară o lecţie ştiută pe de rost:
— „A fost tăiat dumnealui Udrea, de către Mir- cea Voievod, în satul Onceşti; a fost fiul lui Dra-

gomir, postelnicul, şi al jupîniţei lui, Marga; în anul 7061, luna lui noiembrie 14.“ Uite, alături, şi mormintele celorlalţi trei fii ai postelnicului Dra- gomir — jupan Barbu, jupan Crăcea şi stolnicul Radu — tăiaţi în Bucureşti de Alexandru Voievod, şaptesprezece ani mai tîrziu. Făceau parte dintr-o familie de boieri mari, cu trecere la Sublima Poartă. Voievozii nu i-au putut răbda.
— S-or fi amestecat în intrigile ce făceau şi desfăceau

domniile — zisei eu într-o doară.

— Din spîrcuirea boierilor n-a ieşit nimic bun niciodată — replică arheologul categoric.

Şi după un răstimp :

— Vrei să ştii poate unde este mormîntul lui Vlad Dracul ?...

— Priveşte colo în stînga, lîngă intrare ! porunci el.

Ca să-i dau ascultare în momentul acela, trebuia să-i întorc spatele. Dar nu eram eu omul care să comită asemenea imprudenţe. îl priveam mai departe în ochi cu încăpăţînare şi mă gîndeam dacă-i oportun s-o şterg lăsînd la o parte orice explicaţie. Neîndoielnic, aş fi fugit din insulă fără nici un regret pentru lecţia de istorie a bătrînului bandit, însă cu simţurile mele ascuţite, de cîteva clipe aflasem lin lucru pe care probabil Florian nu-1 ştia. Altfel nu s-ar fi ostenit să trăncănească — evident ca să cîştige timp.

într-adevăr, nu mă puteam înşela: dincolo de uşa întredeschisă a bisericii, calea mi-era tăiată de una sau două persoane. Mă înfundai în semiîntunericul dintr-o strană. Cel puţin aşa aveam spatele acoperit.

Cuvintele lui Florian, la început indiferente ca într-un somn hipnotic, căpătau cu încetul viaţă, ceea ce le dădea un caracter din ce în ce mai personal. îl priveam de la doi paşi, crispat, în aşteptare. Se rezemase de braţul altei strane. Abia acum îmi dădeam seama cît este de bătrîn. Sprinteneala şi vorba lui agresivă te induceau în eroare.

— Vrei să ştii cum a murit şi a fost înmormîntat Vlad Dracul, viteazul domnitor care a umbrit pă- mîntul cu păduri de ţepi şi i-a măcelărit pe boierii cei mari ? Numai eu ştiu cum s-a întimplat asta... Şi am ţinut descoperirea pentru mine... N-am nevoie de recunoştinţa poporului...

Stăteam prost dacă începuse să-şi dea arama pe faţă. Glasul îi devenise sarcastic, plin de răutate.

— Dar cu tine, tinere besmetic, care cauţi noaptea, hm... inscripţii slavone, voi fi generos. Am să-ţi povestesc...

în voce îi clocotea o mînie, pe care nu mai putea să şi-o stăpînească.

Afară, pe asfalt, se depărtară paşi furişaţi. Din întuneric mă mai pîndea oare cineva ? în orice caz, pare-se, aveam un moment de răgaz.

— Că moartea l-a ajuns la Bălteni ştie toată lumea. Dar cine l-a ucis, ai ? Am să ţi-o spun, fiindcă încep să cred că n-ai să pălăvrăgeşti.

Licărul palid al luminărilor îmi permitea să desluşesc privirile arheologului, rătăcite deodată ca în- tr-un acces de demenţă. Mă sculai din strană şi făcui doi paşi sub cupola pantocratonului. Ce n-aş fi dat să pot ştrăpunge întunericul, ca să ştiu ce mă aştepta în uşa bisericii!

în spatele meu, bătrînul hîrîi :

— Stai pe lespedea...

Mă întorsei brusc, acţionat numai de senzaţia sonoră.

— ...pe lespedea rotundă pe care-şi făceau ultima rugăciune osîndiţii la moarte. O aruncaseră afară. Eu am pus-o la locul ei.

Vorba i se transformă într-un soliloc mormăit :

— Şi tu ai... da. Prea te interesează inscripţiile slavone !

^e uită la ming* pe furiş, cu o şiretenie de nebun, apoi zise tare :

— Nu-mi scapi tu mie, puişorule. Ai căzut în capcană...

Aşteptarea, ameninţarea nevăzută a fiarelor umane care mă pîndeau în beznă mă cam scoseseră din sărite. Simţeam nevoia să fac ceva care să lămurească situaţia. Aşa că am primit cu un sentiment de plăcere declararea făţişă a ostilităţilor şi am răspuns spontan, scurt :

— Nu mi-e frică !

— Cum !? Ce ai zis !!? Nici ţie nu ţi-e frică !? se miră arheologul din ce în ce mai ameninţător, bîjbîind de-a lungul stranelor. I-auzi dom’le, nu-i e frică !... Da să-ţi fie — răcni nebunul trăgînd cu mîna de un obiect fixat pe zid.

în aceeaşi secundă m-am aruncat în lături, răs- turnînd cu mîna o luminare aprinsă care-mi fripse degetele. Cu zornet prelungit de lanţuri, de sus, de sub turla cea mare, căzu lîngă mine pe lespede, zguduind pămîntul, roata grea a candelabrului de fier bătut cu ciocanul, pe care Florian o suise la loc după ce aceasta rătăcise timp de trei secole.

Cînd mi-am dat seama exact de ce se întîmplase, mă sprijineam cu ambele palme de piatra tocită şi slinoasă a pardoselii. Am sărit în picioare şi m-am repezit spre uşă. Dar nebunul se azvîrli pe burtă şi mă prinse de o gleznă. Am căzut înainte, proiectat pe lespezi de viteza cu care fugeam şi m-am

lovit la un cot atît de tare, că aproape am leşinat de durere. însă mi-am revenit repede. Florian se dezlănţuise într-o criză de demenţă şi arăta îngrozitor la vedere. Jucînd în jurul meu ca într-un coşmar, urla :

— Şi tu ai să mori ! Şi tu ai să mori ! Stăpînul insulei sînt eu... eu singur... şi cine vrea să-i cunoască secretul...

Dar n-a apucat să termine. Trosnetul sec al revolverului pe care-1 ţinea în mînă Reis, răsărit deodată în cadrul uşii, i-a închis gura pentru totdeauna. Acelaşi revolver îşi îndreptă ţeava către mine exasperant de încet, cu o hotărîre înfiorătoare.

— Tovarăşul Andronic şi-a trăit ultimul capitol al unei vieţi scurte, dar active — şuieră spionul.

—Straşnic exerciţiu pentru bolnavii de inimă I replicai eu cu entuziasm.

Reis gemu de ciudă. însă glonţul n-a mai pornit. In spatele banditului se ivise Ştefan Orza şi în urma acestuia, fără nici un zgomot, ca nişte umbre, mai mulţi ostaşi din unităţile de securitate.

—Mîinile sus, Reis ! strigă Orza tunător.

Apoi, tot atît de crunt, dar mulţumit de sine :

—Aşa, domnule Nazim Reis, să nu te împingă gîndul cel rău să mă contrariezi! Am uneori ieşiri foarte primejdioase şi reflexele cam pripite, lua-te-ar dracu’ de nemernic să te ia !

TAINIŢA

N-am dat niciodată aventurii semnificaţia unei evadări în lumea himerelor. Pentru mine, aventura reprezintă mai degrabă posibilitatea de a dovedi curaj şi prezenţă de spirit, de a cunoaşte necunoscutul, de a lămuri misterele ce se cer dezlegate în folosul omului. Dar în situaţia în care m-am aflat eu în zilele acelui sfîrşit de vară, determinant a fost pentru mine şi sentimentul că sînt dator să acţionez.

Atunci cînd agenţii străini se strecoară cu intenţii duşmănoase pe pămîntul patriei, e de datoria oricărui cetăţean să contribuie la demascarea şi arestarea lor. A contribui la arestarea agenţilor străini nu trebuie să însemne însă dreptul de neconceput, donquijotesc, de a te substitui ca detectiv amator, organelor de securitate. Surprinzîndu-1 pe spion sau pe diversionist asupra faptului, oricine poate şi e obligat chiar să-l împiedice a-şi desăvîrşi crima, să-l oprească să dispară, să nu-1

scape din ochi pînă la intervenţia organelor puterii de stat. Dar atît. Nimeni n-are voie să-şi rişte prosteşte viaţa sau să-l sperie pe uliu, înainte ca el să calce în ochiul laţului ce-i este pregătit.

Iată o problemă la care Ştefan Orza m-a silit să mă gîndesc cu toată seriozitatea.

— Dar trebuia să văd ce se petrece pe insulă — m-am apărat eu. N-aveam nici certitudinea că organele de securitate, sesizate de apariţia lui Reis, şi raporturile acestuia cu Vanini, vor sosi la timp.

— Totuşi mai la vreme decît am sosit nici nu s-ar putea — mi-o tăie scurt Orza.

Avea dreptate. Avea incontestabil dreptate. Dacă ei n-ar fi apărut exact în momentul critic, proiectilul declanşat de mîna grăsuţă a lui Reis ar fi curmat brutal şirul temerarelor mele isprăvi.

— Ajunsesem la capătul răbdării, Ştefane, m-am încăpăţînat totuşi să-mi justific discutabila iniţiativă. Spionii se mişcă în jurul meu, iar eu sînt bănuit că am divulgat secrete pe care le-au furat, poate, chiar oamenii blestematului ăsta de Reis, expediat adineauri de tine cu o gardă de onoare.

— Starea ta sufletească poate constitui cel mult 0 vagă circumstanţă atenuantă — rosti rece ofiţerul de securitate.

Ţineam cu orice chip să lămuresc situaţia :

— Intervenţia mea a stricat cu ceva ?

— E greu de precizat acum. Ignorăm încă prea multe lucruri — murmură Orza gînditor :

Şi după o scurtă pauză :

— Spuneai că, certîndu-se cu Reis, Florian a pomenit de nişte tainiţe...

— Da. Bănuiesc că este vorba de tainiţele în care Vlad Ţepeş şi-ar fi ascuns în 1462, la sfîrşitul primei domnii, tot ce putea ascunde din averea lui. Se referă la ele compilaţia lui Donado da Lezze : „Historia Turchesca[11]. Acesta pretinde că Mehmet al II-lea Cuceritorul, după ce l-a înfrînt pe voievod, le-ar fi descoperit şi le-ar fi jefuit. Am aflat toate astea, acum cîteva luni, chiar de la Florian, care a susţinut întotdeauna că tainiţele se găsesc pe insulă — desigur fără să prevadă că, atunci cînd ar da peste ele, le-ar putea întrebuinţa în scopuri de spionaj.

— Ia hai să-ţi mai vedem o dată urangutanul —
1 se năzări subit lui Orza.
Intr-un minut am fost în groapa bordeiului. Dar privirile însoţitorului meu n-au întîrziat asupra cadavrului păros, întins atît de plastic pe pămîntul jilav. Fascicolul de lumină al lanternei sale de buzunar căuta peretele dinspre apus. Spre deosebire de ceilalţi trei pereţi — ca şi cum s-ar fi favorizat confortul vreunui locatar — acesta era acoperit
53
aproape pînă sus de nişte scînduri lungi şi late, acum putrede şi înnegrite de umezeală, bătute în doi pari înfipţi în colţurile bordeiului. Lipit de căptuşeala aceasta roasă de vreme se conservase destul de bine un pat simplu, cu picioare îngropate. Deasupra lui atîrna o rogojină prinsă în cîteva cuie ruginite. La nivelul patului, fixată iarăşi în cuie, aceasta se îndoia astfel încît îl acoperea în întregime, cu picioare cu tot. Rogojina era mînjită şi stropită cu noroi, iar pe alocuri sfîşiată. Dar un ochi atent putea să observe că nu este totuşi prea veche. Mînaţi de acelaşi gînd, dintr-o dată, Orza şi eu ne repezirăm la împletitura de papură. Jos decorul ! Scîndurile patului alunecară o dată cu ro- gojina (normal; n-aveau de ce să le bată în cuie) şi căzură izbindu-se una de alta cu zgomote seci. Tăiată în lemnăria putredă a peretelui, se ivi o deschizătură înaltă de vreun metru şi îngustă cît să se strecoare un om.

După ce a chemat în bordei doi dintre flăcăii ce-1 însoţeau, întîi a trecut prin ea Orza, cu lanterna electrică într-o mînă şi revolverul în alta. După el au intrat cei doi ostaşi: un soldat înalt şi lat în spate cum n-am mai văzut niciodată şi un sergent cu trăsături aspre şi priviri tăioase ca nişte brice. I-am urmat la un pas.

Parcurcînd numai o jumătate de metru, de la paravanul de scînduri, ne aflam în tainiţele lui Vlad Ţepeş. Fascicolul de raze ce ţîşnea din palma ofiţerului de securitate se plimba pe zidurile boltite, construite din cărămida subţire a veacului al XV-lea, dizolvînd bezna unei încăperi joase şi alungite, de forma unui tunel. Mirosea greu a mucegai şi a... tutun. Da, a tutun... ca şi cum în subterană, una sau mai multe persoane ar fi fumat ca... turcii. Neîndoielnic, nu-i puteam totuşi bănui pe ienicerii lui Mehmet al II-lea. Aceştia, săracii, muriseră fără să cunoască desfătările ciubucului din care vor sorbi urmaşii. Pînă ce Columb

să aducă din America tutunul, cartofii, porumbul, trebuiau să mai treacă cîţiva anişori.
54

Şedeam pe o grămadă de pămînt prăbuşită cu o parte a bolţii de cărămizi şi ne aflam mai sus decît lespezile care pardoseau tainiţa. Celălalt capăt al încăperii părea că s-a conservat mult mai bine. în zidul care curma tunelul, se contura pata neagră, înaltă - cît un om, a unei alte spărturi. In lumina lanternei, se vedea de la cîţiva paşi, după culoare, că spărtura aceasta era veche, pesemne aproape tot atît de veche ca şi subterana. Poate că o făcuseră chiar turcii, ştiind dintr-o sursă ori alta, că dincolo de peretele dinspre apus al tainiţei se află bogăţii şi mai numeroase.

într-adevăr, judecind după dimensiunile ultimei încăperi (mai largă şi mai adîncă), aici au putut sta ascunse comori ca-n peştera lui Ali-Baba. Dar ascunzătoarea nu mai conţinea nici grămezi de pungi cu florini ungureşti şi galbeni veneţieni, nici feeria cerceilor, paftalelor, brăţărilor şi inelelor închise în sipete cu flori de sidef, nici fulgerele stivelor de cupe şi talere din metal preţios încrustat cu safire şi rubine, nici baloturile cu straie de samur mătăsos şi hermină albă ca zăpada. Sub bolta de care atîrnau zăbranicele zdrenţuite ale pînzelor de păianjen, se vedeau, într-un colţ, un pat primitiv, acoperit cu o pătură cadrilată şi o masă mică de lemn, pe care se profilau, în lumina lanternei, o valiză castanie şi o sticlă de rachiu de vin (cel puţin aşa indica eticheta).

Cîţiva paşi şi valiza se afla în mîna lui Orza.

— Un post de radio made în S.U.A. Era de aşteptat — murmură el.

Cercul luminos al lămpii electrice se mai plimbă puţin prin hruba umedă.

— Pînă una-alta, să ieşim afară — conchise Ştefan Orza cu glas tare. Răcea, rămîi în bordei, la intrarea subteranei. Nimeni n-are voie să treacă.

— Am înţeles — răspunse scurt soldatul cel uriaş. Ceilalţi am urcat gînditori pe treptele de lut şi am zăbovit puţin sub cerul înstelat, chiar în dreptul uşii scunde a bordeiului.
55

— A fost bătută în scînduri, spuse sergentul privind-o cu atenţie.

— Aşa se şi explică de ce personalul şantierului arheologic şi vizitatorii acestuia, atît de curioşi uneori, n-au dat încă peste intrarea tainiţei — comentă Orza. în aparenţă uşa bordeiului era blocată. Banda de spioni n-o deschidea probabil decît la nevoie şi desigur numai noaptea. Camuflajul interior reprezenta o măsură suplimentară de siguranţă.

Pe urmă, prietenul meu se apucă să spoiască cu fascicolul de raze al lanternei, sistematic, plin de răbdare, fiecare decimetru pătrat al aleii asfaltate ce ducea spre pod. Datorită scobiturilor care păstrau încă apa ploii căzute în cursul dimineţii, nu-i fu prea greu să descopere ce căuta.

— A fost o motocicletă cu ataş — citi el cu uşurinţă pe asfaltul cenuşiu inundat de lumină. Asta-i urma lăsată la plecare. Vezi ? După ce roata ataşului a trecut prin băltoacă, vîrtejul ei a aruncat picăturile de apă înapoi. Uite cum s-au alungit în sens opus celui în care mergea motocicleta. Priveşte şi aici. Roata a ieşit de pe asfalt şi şi-a imprimat pneul în pămînt. După adîncimea urmei, aş pune mîna în foc că ataşul nu era gol. Deci cu motocicleta asta au plecat cel puţin două persoane. Una a fost poate prietena voalată a lui Vanini.

— Apropo de Vanini, ce spunea medicul ambulanţei ? întrebai eu cu timiditate vinovată.

— Spunea că Vanini nu va putea vorbi o bună bucată de vreme de-aici-nainte... Dar mare pagubă nu-i. Şi Orza schiţă cu îngăduinţă un zîmbet — primul de la întîlnirea noastră în insulă.

Mi-am simţit inima mai uşoară şi am zîmbit şi eu.

— îl avem pe Reis. Şi-o să vorbească neîntîr- ziat... pentru toţi ceilalţi — mormăi el înclinîndu-se din nou asupra asfaltului. E drept că vînătoarea a fost cam slabă... din toată banda numai doi şobolani. Păcat !... Mai ales că, probabil, înspăimîntaţi de demascarea lui Reis la restaurant, s-au adunat aici în păr spre a stabili de urgenţă unele măsuri

defensive... sau, aş paria, ca să declanşeze mai repede atacul...

Şi amuţi prelungindu-şi neplăcut tăcerea. Apoi se îndreptă din şale şi mă privi nemulţumit. Era evident că ştia şi unele lucruri despre care nu intenţiona să facă confidenţe.

Eu aşteptam frămîntat de întrebări.

In apropierea podului dinspre miazănoapte, Orza se aplecă iarăşi asupra aleii asfaltate, mă rugă să-i ţin lanterna şi scoase

din buzunar cutia minusculă a unei rulete cu a cărei panglică îngustă se apucă să facă nişte măsurători minuţioase.

Dar n-a avut linişte nici două minute. Din partea opusă a insulei, răsună o somaţie, pe urmă alta, pe urmă a treia, paşii celor care fugeau spre ţărmul dinspre sud şi în acelaşi timp detunătura unei arme. Cînd a izbucnit pocnetul acesteia, alergam deja prin faţa bisericii, în urma lui Orza.

Toată gălăgia venea exact din locul unde debarcasem cu două ore în urmă. în apa pînă la genunchi, trei ostaşi ocheau cu revolverele, printre trestii, silueta unui vîslaş care se grăbea să se depărteze în caiacul meu. în lumina palidă a lunii, omul şi bărcuţa erau doar două umbre contopite una într-alta. Fugarul ajunsese la vreo cincizeci de metri şi părea neîndoielnic că nu vrea să asculte de nici o somaţie. Acum putea fi văzut bine şi de pe aleea care înconjura insula. Cele trei pistoale tunară cam în acelaşi moment, cutremurînd noaptea şi speriind berzele adormite într-un cuib, undeva pe aproape. Linia uşor îngroşată a caiacului se întoarse brusc de-a curmezişul, răsturnînd spre noi firul de umbră ce-1 reprezenta pe vîslaş. Apoi, după ce mai alunecă puţin, rămase nemişcată. Printre frunzişoarele măslinii ale brădişului şi penele verzi ale rămurelelor de myriophyllum, un trup de om pornise spre mîlul gros de pe fundul apei, unde pădurea fosilizată îşi întindea de ani fără număr, oribile, hidoase, braţele ciuntite şi negre ale crengilor.

57

— Uf, cum mi-a scăpat! exclamă sergentul cu trăsături aspre, care mă urmase în subterană. Stătea în apă, ascuns de tufăriş, lighioana dracului.

— Omul păcătuieşte pe pămînt, dar greşelile sale sînt judecate în ceruri — ne făcu pe toţi să tre- sărim un glas profund ca o notă joasă ieşită din- tr-un tub de orgă.

Ne întoarserăm pe călcîie, în acelaşi timp, ca să vedem în lumina mai multor lanterne aprinse deodată, un călugăr gras cu faţa ca o şuncă şi comă- nacul aplecat pe o ureche.

— E mai bine, frate Ghenadie, să-ţi aduci aminte că unii sînt judecaţi şi pe pămînt — zise Orza stă- pînit, dar evident enervat.

Jambonul cu anteriu replică moale :

— Toţi sîntem în mîna...

— De ce aţi tras ?... Am găsit calul — nu-1 lăsă să termine un plutonier major care apăru gîfîind din întuneric. A murit cu burta

spintecată şi o rană, în ceafă. L-au tîrît în lac, dar n-a fost prea greu de găsit.

Era vorba de calul care în două rînduri cutremurase noaptea cu vaietul său înfiorător.

LA MIEZUL NOPŢII

Intr-adevăr, rănile cele mai dureroase transformă geamătul aproape uman al calului într-un vaiet impresionant nu numai pentru cei ce-1 aud întîia oară. Eu îl mai auzisem o dată în preajma unui grajd cuprins de flăcări, din care animalele au răzbit cu carnea aprinsă. Dar nu l-am recunoscut din prima clipă. Am ezitat să-l recunosc. Atît de cumplit se ridicase de astă dată peste apele adormite, din întunericul ţărmului lor nordic (iluzia că s-a înălţat din insulă se datora apropierii acesteia de malul lacului).

Cine ucisese calul, începeam să bănuiesc. De ce ? Habar n-aveam. Un miliţian îl identificase şi-l recunoscui şi eu. Animalul aparţinea unui anume Stan Cudalbu care, ziua, făcea cu el cărăuşie, iar noaptea, îl lăsa de obicei în timpul verii să pască pe un teren îngrădit cu un gard de nuiele, spart în mai multe locuri.

La vreo zece metri de locul unde calul căzuse şi lăsase o baltă de sînge, oamenii lui Orza au descoperit de asemenea, o bicicletă aproape nouă. Cine o părăsise ? Iată încă o întrebare la care nu puteam să-mi răspund decît prin presupuneri.

în schimb am identificat cu uşurinţă cadavrul omului din caiac, pescuit în următoarele douăzeci de minute după fatalul incident. Fugarul era individul pe care-1 lovisem cu capul în pîntece. Asta însemna că altcineva ocupase unul din locuri în motocicleta care a părăsit insula. în definitiv, cine se folosise de acest vehicul ?

Dar Orza mi-a propus ca, deocamdată, să nu mă mai gindesc la asemenea probleme şi să merg la culcare. Am promis cu toată sinceritatea că voi face întocmai. De aceea pentru tot ce mi s-a mai întîm- plat în acea noapte nu port nici o vină. Aventura m-a urmărit pe mine şi nu eu aventura.

Eram sătul de emoţii tari şi simţeam nevoia unei destinderi. Aripa morţii fîlfîise prea aproape de tîm- pla mea, ca să nu simt acum, mai mult decît ori- cînd, nevoia de a trăi din plin, de a respira cu toată capacitatea plămînilor.

Aşa că, după ce am părăsit insula peste podul de fier, în loc

să pornesc cuminte la dreapta, spre confortabila mea locuinţă, unde mă aştepta un voluminos roman de anticipaţie (ale cărui personaje se plimbau prin vreo trei-patru galaxii nestingherite nici de modestia autorului şi nici cTe legile naturii), am apucat-o printre salcîmii pitici şi trandafirii sălbatici care mărgineau aleea din faţă. Dintr-o parte şi alta mă învăluiau miresmele pămîntului, izul de baltă al apelor verzui de care nu mă depărtasem prea mult şi un miros piperat de cimbru, ce-mi gîdila nările. Mă simţeam bine. Bolta senină era ţintuită cu stele scînteietoare, iar torentul selenar de lumină irizată mă predispunea la visare. După ce am trecut de cotitura pe care aleea o făcea spre dreapta, îndreptîndu-se astfel spre răsărit, într-un paralelism relativ cu ţărmul lacului, am mai mers cîteva minute. Drumul neîngrijit se prefăcuse într-o cărare ierboasă greu de distins pe cîmpul ce-1 străbătea pînă în apropierea Institutului de neurochirurgie. M-am culcat cu faţa în sus pe iarba jilavă. Răcoarea ei îmi transmitea în palmele încinse o senzaţie înviorătoare. Acoperită de nori subţiri, luna se vedea ca printr-un voal transparent, pe care-1 scălda în ape roşii, verzi şi viorii. Se crease pe încetul în jurul meu o atmosferă de aşteptare miste-rioasă, negrăit de dulce.

Am sărit în picioare fără să ştiu ce vreau şi am plecat mai departe, spre Institutul de neurochirurgie. Abia cînd am ajuns în dreptul locuinţei pro

fesorului Scarlat şi a colaboratorilor săi — o clădire severă, dar înveselită de iedera ce se căţăra pînă deasupra ferestrelor etajului al doilea — mi-am mărturisit că vreau s-o văd neîntîrziat pe Mihaela. Ceasornicul meu brăţară arăta însă miezul nopţii. Ora întîlnirii trecuse cam de mult. Nu mai era nimic de făcut. Totuşi, tiptil, ca şi cum m-aş fi temut ca scrîşnetul pietrişului sub picioare să nu trezească pe cineva, am intrat în curtea mare, înmiresmată de parfumul insinuant al straturilor de regina nopţii. M-am oprit în umbra teilor ce acopereau o parte din faţada casei. Lumina ardea într-o singură fereastră, fereastra camerei de lucru a profesorului, încolo, toate geamurile priveau oarbe, pline de beznă. Mă simţeam mai bine aşa. Altfel aş fi avut impresia că mă iscodesc zeci de ochi indiscreţi.

Am aprins o ţigară şi i-am sorbit fumul cu nesaţ. Dar, cînd am aruncat-o pe iarbă, ţigara nu arsese pînă la jumătate. O emoţie

puternică îmi cuprinsese toată fiinţa şi inima îmi bătea parcă speriată. Făcusem o constatare. La primul etaj, era deschisă o fereastră, fereastra Mihaelei, fereastra din dreptul bătrînului tei căruia în primăvară grădinarul îi scurtase crengile ce se izbeau, în bătaia vîntului, de geamuri şi de zidul cenuşiu al faţadei.

Cîţiva paşi... un salt... şi m-am apucat cu mîinile de prima creangă. Apoi, în picioare, pe aceasta, m-am agăţat de alta, de pe care am ajuns pe o cracă groasă, chiar în dreptul ferestrei.

în cameră nu distingeam nimic altceva decît o pată de lună pe un covor înflorat. Am ezitat o clipă, întins ca o coardă, dar în jurul meu parcă totul mă îndemna să îndrăznesc : greierii ce ţîrîiau exasperant, cataracta înnebunitoare de lumină selenară, telurica respiraţie vegetală a nopţii... Şi am sărit înăuntru. Nu a fost greu...

...Despre ceasul ce a urmat, despre sărutările şi îmbrăţişările lui, n-aş vrea să vorbesc cu frivolitate. Atunci m-am simţit mai fericit ca niciodată. Şi deşi un ceas nu-i o veşnicie, mi-a părut că ceasul acela a trecut mult prea repede.

61

Se făcuse ora două, cînd a bătut în uşă Elena Marian. Se cunoştea că venise în fugă de la o oarecare distanţă. I se auzea şuieratul respiraţiei precipitate şi abia putea să mai vorbească :

— Tovarăşă Tudor !... Vă roagă... tovarăşul profesor... să veniţi de urgenţă... 11 operează pe Darie...

Bineînţeles, Mihaela a promis că vine deîndată.

Am lăsat-o cu un simţămînt dureros să se scoale de lîngă mine... întrebarea am pus-o înciudat :

— De care Darie este vorba ? De colaboratorul lui Scarlat ?

— Da. Se află în comă de ieri la amiază... Cu toate eforturile făcute pentru salvarea lui...

După ce Elena Marian a bătut şi în alte uşi, paşii începuseră să forfotească pe culoarul întregului etaj. Din curte se reflectau luminile aprinse în încăperile alăturate.

Mihaela se mişca pe întuneric continuînd să vorbească abia auzit.

— Cancerul i-a distrus lui Darie ambii plămîni... Profesorul e foarte afectat de nenorocire... Vrea să experimenteze o operaţie nemaiauzită...

După o clipă, aprinse lampa de lîngă pat şi se examină fugitiv în oglinda toaletei.

— Am să-ţi povestesc după ce se termină...

Pe urmă veni lîngă mine şi mă sărută lung, cu toată căldura.

— Am să încui eu uşa. Pînă mă înapoiez, să dormi, dragul meu. Şi cu nesfîrşită grijă în glas : Să nu încerci să pleci pe unde ai intrat... Nu vreau să-ţi frîngi gîtul... Mă înţelegi ? în fond, acum, în afară de dragostea noastră, mai are ceva importanţă ?

La fel gîndeam şi eu. Ce importanţă puteau să mai aibă pentru noi bîrfelile răuvoitoare ? îmi găsisem doar marea iubire, femeia pe care aş fi vrut s-o păstrez toată viaţa.

Rămas singur, în întunericul plăcut al camerei care devenise pentru mine într-un timp atît de scurt, nespus de intimă, plină de farmecul lucrurilor mult îndrăgite, am savurat cîteva minute mulţumirea pe

care o încercam că mă aflu aici. Pe urmă, mi-am tras un scaun lîngă fereastră.

în sufletul meu se aşternuse liniştea cuprinzătoare şi măreaţă a stihiilor reintrate în matca lor, după ce s-au zbuciumat frămîntate de furtună. Şi mi se părea că natura toată se afla în unison cu mine, că particip la tainica ei comuniune.

N-am tras storul camerei decît într-un tîrziu. Somnul continua să fugă de mine. Am aprins lampa mică de pe noptieră. Aş fi vrut să citesc ceva, dar în cercul de lumină proiectat de abajurul translucid, pe care fusese zugrăvită o întreagă grădină de portocali cu fructe de aur, nu se vedea decît un album de fotografii.

Toate o înfăţişau pe Mihaela : Mihaela pe plajă, în costum de baie, perfectă şi graţioasă ; Mihaela ca alpinistă, îmbrăcată cu o vestă colantă pe mijlocul ca un lujer şi bustul armonios ; Mihaela surîzînd proaspătă şi strălucitoare, în peisajul primăvăratic al unei livezi cu pomi în floare ; Mihaela la bal, cu umerii şi spatele de o statuară gingăşie, dezgolite de o rochie, care probabil ca să compenseze risipa făcută cu poalele lungi, fusese concepută în partea de sus, în spiritul unei mari economii de metraj... Nu bănuisem că Mihaela este înclinată să întreţină un cult al propriei ei frumuseţi. Dar eram fericit. Şi gîndul nu mi-a stăruit nici asupra acestei probleme. M-am mulţumit să-mi însuşesc cele două fotografii despre care am vorbit într-un capitol precedent al povestirii mele şi pe care le păstrez de atunci într-o casetă, împreună cu alte vestigii ale trecutului.

Albumul Mihaelei o dată răsfoit, am simţit nevoia să-mi aprind o ţigară şi am întins mîna spre haina aruncată pe un scaun. Portţigaretul de metal mototolise în fundul buzunarului o hîrtie. Sînt un om ordonat. De aceea am scos-o împreună cu cutia plată a portţigaretului şi am despăturit-o, ca să văd ce conţine. Ei, dar asta ce mai era ! ? Pe o coală de hîrtie obişnuită, care fusese îndoită în patru, se alinia un singur rînd de litere caligrafiate mare şi
63
foarte lizibil, fără legătură între ele: atswefwe lxehujraksevn

Pe cealaltă faţă a hîrtiei, zmîngălit cu un creion roşu, se puteau citi alte două litere şi o cifră :

J T 4

Aşadar un document cifrat! Alunecase din portofelul individului ucis în caiac. Portofelul îl predasem lui Orza, dar hîrtia asta rămăsese la mine fără să vreau. Cum naiba se întîmplase ? Situaţia era mai mult decît supărătoare. Importanţa documentului putea fi mare... imediată. îl priveam intens ca şi cum ar fi fost posibil să-i pătrund astfel ameninţătorul înţeles... Şi ideea mi-a venit firesc, lăsînd mai puţin loc în cugetul meu întrebărilor chinuitoare. La urma urmelor, de ce să nu-1 pot descifra şi eu ? Cheia... cheia poate o aveam : sonata opus 324.

Am scris repede pe notesul meu de buzunar literele alfabetului latin, numerotîndu-le în ordinea cea mai obişnuită pentru majoritatea limbilor ca- re-1 folosesc :

a 1	n 14
b 2	o 15
c 3	p 16
d 4	q 17
e 5	r 18
f 6	s 19
g 7	t 20
h 8	u 21
i 9	v 22
j io	w 23
k 11	x 24
1 12	y 25
m 13	z 26

Am copiat apoi întregul şir de litere misterioase, înscriind dedesubt, de la stînga la dreapta, în mod

repetat, presupusa cheie, aşa încît fiecare literă să cadă pe o cifră :
xerv'jratswefwelwgafzqdiaksevn 324324324 3 24324 3 243243243243
Adunînd cifra respectivă cu numărul de ordine al fiecărei litere şi înscriind în dreptul sumelor semnele corespunzătoare, rîndul obţinut n-avea nici un sens. Acelaşi lucru mergînd prin scădere către /nceputul alfabetului. Dar n-am fost de loc deza-măgit. Mă aşteptam. în alfabetul întrebuinţat de spioni, literele aveau o poziţie specială. Iată deci ce surprinsesem eu cu luni în urmă în emisiunea postului de radio clandestin. înşiruirea lor se afla însemnată chiar pe primele file ale carnetului ce-1 aveam în faţă, aşa cum o scrisese după dictarea lui Vanini.
Am numerotat-o cu înfrigurare :

n 1	i 14
m 2	d 15
z 3	h 16
y 4	r 17
o 5	k 18
P 6	b 19
g 7	u 20
w 8	c 21
s 9	1 22
t 10	e 23
v 11	j 24
x 12	q 25
a 13	f 26

Folosindu-mă de alfabetul spionilor, am început prin a scădea din numerele de ordine ale semnelor documentului, cifrele cheii (pe care, la restaurant, tot imprudentul Vanini le rostise în auzul meu,

desigur ignorînd totul în ce mă priveşte. Făcînd această operaţie am obţinut următoarea serie :
10 8 5 5 21 22 5 21 18 9 21 13 17 22 13 10 16 5 20 9 23
Acesteia îi corespundeau literele :
twooclockscarlathouse
M-am uitat peste ele o dată, de două ori, de trei ori şi am

tresărit. Evrika ! Aveam deci noroc. Le- gînd literele în cuvinte se putea citi : „Two o’Clok...“

— da, şi mai departe: „...scarlat house“. „Two o’Clok, Scarlat house“ — adică, traducînd din englezeşte : „Ora două, casa lui Scarlat".

Indicaţia J T 4 de pe faţa cealaltă a hîrtiei nu putea să fie decît simbolul unui adresant. Aveam deci în faţa mea o scrisoare... o scrisoare care stabilea o întîlnire urgentă şi importantă. Cel căruia i-o luasem era mesagerul... De aceea fugea... se grăbea. S-ar fi putut să fie şi altfel, dar eu eram sigur că am înţeles situaţia reală.

Este adevărat că la această concluzie ajunsesem, în primul rînd, datorită triplei şanse care mă favorizase dăruindu-mi prin coincidenţe rare atît textul mesajului cifrat, cît şi elementele folosite pentru alcătuirea lui. Dar şi întîmplările de acest fel îşi au rolul lor în viaţa omului. Desigur, un asemenea noroc nu poate însoţi pe nimeni de-a lungul unei întregi existenţe. Pe mine m-a însoţit însă cel puţin o bucată de vreme şi a fost una dintre cauzele orientării mele către acţiunile din care riscul nu este de loc exclus.

PRIMEJDIA E IMINENTĂ

Arătătoarele ceasornicului meu indicau neîndoielnic ora două şi cincisprezece minute. Pînă m-am îmbrăcat şi am ajuns la fereastră, au trecut doar cîteva clipe. Scrisoarea cifrată se putea referi la ora două din zi sau din altă noapte. Mi-aş fi putut spune de asemenea că, după presupunerile mele, ea nici n-ajunsese la destinatar şi, în plus, banda de spioni îşi pierduse probabil componenţii cei mai importanţi. Dar ce ştiam eu la urma urmelor ? Dacă primejdia rămăsese totuşi iminentă ? Trebuia ne-apărat să-l previn pe Orza. Am încălecat deci pervazul ferestrei şi mi-am făcut vînt cu mîinile. Pot să sar şi de la etajul al doilea fără să-mi pricinuiesc vreun rău. Am învăţat asta de la un acrobat. Inspiri adînc, îţi dai drumul în jos cu tălpile puţin de-părtate şi trunchiul nu prea aplecat în faţă — ca să nu cazi în nas — şi iei contact cu pămîntul, pe vîrful picioarelor.

Dar de astă dată am avut ghinion. în cădere era cît p-aci să-l zdrobesc pe amicul Tănăsoiu, pe Cotoi, care, cu frezura şi toaleta tot atît de impecabile ca şi seara la chermesă, se întorcea acasă la ore mici, păşind cu mersul lui săltăreţ, pe aleea de sub ferestrele clădirii.

— Ddde unde dracu... — se bîlbîi el.
Apoi ridicîndu-şi privirea ca să se uite la tei :

— Ce... ce făceai acolo sus... în copac ?

— Am scris un sonet închinat lunii — îl lămurii cît se poate de liniştit, înainte s-o rup la fugă.
După ce am constatat fără să mă opresc că la fereastra micului birou pe care Scarlat îl avea în
67
corpul locuinţelor lumina se stinsese, crezui că e mai potrivit să ajung la clădirea cea mare a institutului, în care se aflau laboratoarele, sălile de disecţie, vivariile, amfiteatrele, sălile de studiu, biblioteca, sălile de operaţii şi saloanele spitalului. Am străbătut ca un fulger aleea care leagă cele două construcţii, am urcat trei cîte trei treptele peronului dinspre laboratoare, am pocnit de pereţi uşile batante, spre indignarea personalului de serviciu, şi am dat buzna în cabinetul profesorului.

Era singur.

— Vă rog să mă iertaţi, gîfîii eu. Aici se pregăteşte...

Alarmat, doctorul Scarlat mă privea în timp ce, fără să mai termin fraza, formam un număr de telefon pe care-1 ştiam şi fără agendă.

— Alo!... Alo !... Vă rog, maiorul Orza e acolo ?... Atunci daţi-mi-1 pe tovarăşul Cosma... E foarte urgent... E vorba de viaţă şi de moarte... La aparat Şerban Andronic, tovarăşe Cosma. Vorbesc de la Institutul de neurochirurgie... Aici se va întîmpla un lucru foarte grav... Nu ştiu deocamdată ce şi nu pot explica nimic la telefon...

Dar tăcui contrariat. Locotenentul se răstise în receptor, scurt, cu glas înfundat :

— îţi ordon să nu mai întreprinzi nimic şi să nu vorbeşti nimic, pînă nu te întrebăm noi. Aşteaptă fără să dai de bănuit că ştii ceva.

Şi puse receptorul în furcă.

Era uşor să ceri discreţie... Dar tovarăşul locotenent habar n-avea că existau deja cîţiva oameni, care, văzîndu-mă trecînd ca o torpilă, se întrebau probabil dacă mai sînt în toate minţile... Şi profesorul, care mă privea cu expresia de teamă şi curiozitate avidă a celui ce vede un boa constrictor plimbîndu-se pe un bulevard !...

Bineînţeles, lui a trebuit să-i mărturisesc esenţialul : că

aveam indicaţii demne de luat în seamă asupra unui lucru oarecare ce se pregătea în jurul institutului de către un grup de agenţi străini. Nu s-a mirat. Se întreba doar care anume este obiec

tul rîvnit de aceştia. După părerea lui, existau în laboratoarele sale nenumărate descoperiri şi invenţii demne să stîrnească poftele unor spioni.

— Aş plăti nu ştiu cît să aflu, chiar acum care dintre ele este vizată — zise profesorul, vădit preocupat de această problemă.

Şi după o îndelungă tăcere :

— Ce spun despre asta... tovarăşii cu care ai vorbit la telefon ?

— Spun să stăm liniştiţi, ca să nu-i stînjenim pe cei ce se ocupă de drept de paza intereselor statului.

Urmă o altă pauză în dialogul nostru.

— Hai cu mine prin laboratoare — se scutură în sfîrşit neurochirurgul de frămîntarea pasivă a grijilor pe care i le dăduse apariţia mea... — în această noapte e necesar să operez o mică transplantare, a cărei posibilitate cîţiva încăpăţînaţi o neagă... dar care trebuie să izbutească... trebuie...

Şi se posomori deodată... Il înţelegeam. Era doară vorba de Darie, unul dintre cei mai apropiaţi colaboratori ai săi.

— Totuşi avem niţel răgaz... Haide! zise el grăbit.

Mergeam tăcuţi, în timp ce prin minte mi se perinda o idee sau alta. Cînd am ajuns la începutul culoarului larg al secţiei de electroterapie, mă gîndeam la falsa modestie a lui Scarlat, care numea „o mică transplantare[11] ceea ce, oricum, părea să fie mai mult decît atît.

Consideraţiile pe care le făceam în forul meu interior au fost întrerupte de Mihaela, care s-a înfiripat pe neaşteptate din umbrele unui coridor transversal.

— Tovarăşe profesor — spuse ea privindu-mă mirată — doctorul Spînu crede că Peter Ewans ar mai putea-o duce vreo douăzeci şi patru de ore...

— Şi eu cred la fel — adăugă cu timiditate.

— Totuşi moartea va surveni în următoarele trei ore — replică neurochirurgul, cu siguranţă abso-

Iută. Preparaţi-1 pe Darie fără nici o grijă... pe răspunderea mea.

Mihaela îmi zîmbi cald, apoi se întoarse şi dispăru în întunericul coridorului pe care venise.

Neurochirurgul porni înainte cu paşi măsuraţi. Mişcările îi erau hotărîte şi se vedea limpede că se gîndeşte la ceva, cu încordare. Devenisem pentru moment neglijabil şi, mergînd după el fără să mi se acorde nici o atenţie, mă simţeam puţin ri-dicol.

N-aş fi vrut să-i tulbur reflecţiile, dar curiozitatea nu-mi dădea linişte :

— Tovarăşe profesor, ce-i cu Ewans ăsta care-i pe cale să moară şi ce legătură are el cu fizicianul Octavian Darie ?

Scarlat mă privi nedumerit, ca un trezit din somn, apoi rîse scurt, nervos :

— He !... Chestia pare grozavă ! Nu ?... E vorba de o simplă transplantare a întregului sistem nervos central.

îmi dădeam seama că trebuie să fi făcut o mutră expresiv idioată. Dar neurochirurgul continua foarte flegmatic :

— Lui Darie, care este posesorul unui creier deosebit de înzestrat, ca să nu părăsească definitiv atelierul în care şi-a construit electroencefalo- retroversorul, îi e necesar un trunchi mai puţin găunos decît cel ce l-a slujit pînă acum. Bietul Ewans avea aşa ceva, dar nici o ţeastă nu rezistă unei cărămizi căzute de la o înălţime de zece metri.

Ritmul în care profesorul îmi dădea explicaţii deveni mai grăbit :

— Deci vor exista în lume, fără nici o legătură între ele, un creier cu prelungirea lui din canalul medular şi — minus creierul — un trup în stare acceptabilă, conservat perfect o vreme după ce parte din sistemul nervos central a murit şi inima a încetat să bată. Sarcina mea este, ca împreună cu o echipă de neurochirurgi, să tai două capete lăsînd atîrnate de ele, ca nişte cozi de zmeu,

substanţele medulare scoase rapid din coloana vertebrală cu o pereche de duble ferăstraie electrice şi, înjghebînd din două corpuri omeneşti trimise la reformă, unul bun, să cos artere carotide, vene, muşchi, fragmente disparate de esofag şi trahee, nervi cervicali, toracali, lombari şi sacraţi, să cîrpesc cu superacril vertebre, să mă folosesc de inimi artificiale şi alte aparate ingenioase, să injectez stimuline ori mai ştiu eu ce şi să

fac încă două-trei mărunţişuri menite să salveze potenţele creatoare ale lui Octavian Darie.

Eram epatat, bineînţeles, iar Scarlat savura împrejurarea din plin. Totuşi, într-un colţ al minţii mele prindea tot mai mult contur conştiinţa necesităţii de a rezolva cu prioritate cu totul altă problemă. îmi căutam cuvintele cele mai potrivite, dar profesorul nu-mi dădu răgaz să vorbesc.

Oprindu-se în uşa unui laborator, mă întrebă cu bunăvoinţa lui de toate zilele :

— Ai văzut noile instalaţii electrice ? Sînt în stare să producă curenţi foarte asemănători cu toată gama celor din creier.

Scarlat devenise celebru în întreaga lume, tra- tînd cu electricitate, după anumite procedee, nu numai bolile grave ale alienaţilor mintali, ci şi deficienţele psihice mai uşoare. Această metodă terapeutică folosea o serie de electrozi trecuţi prin cutia craniană pînă la suprafaţa encefalului şi chiar în profunzimile sale. Faptul devenise posibil datorită inovaţiilor uluitoare ale tehnicii operatorii a neurochirurgului.

Succesele-i răsunătoare îi prilej uiau acestuia satisfacţii mari, dar şi nenumărate necazuri, deoarece încrederea pe care i-o acorda publicului devenise atît de exagerată, încît la orele lui de consultaţii se prezentau solicitanţii cei mai năstruşnici : cetăţeni numiţi în posturi pentru care n-aveau însuşirile necesare, dar care căutau să capete asemenea însuşiri printr-o intervenţie medicală, bărbaţi aduşi de soţiile lor, ce voiau să le sădească definitiv în sistemul nervos central trăsăturile monogamiei,

autori de literatură ştiintifico-fantastică persecutaţi consecvent de fantezie şi cîţi alţii. Conştiinţa civică, ambiţia sau slăbiciunea caracterului îi determina pe toţi aceştia să accepte pînă şi cuiele cu care neurochirurgul le-ar fi împodobit calotele de superacril, montate uneori în locul ţestelor naturale, părăsite în sala de operaţii. Fireşte, profesorul n-avea ce să le facă. Silindu-se să fie cît mai prevenitor, trebuia să-şi manifeste regretul că e neputincios în privinţa respectivelor metehne. Totuşi, adesea, solicitanţii nesatisfăcuţi îl învinuiau de favoritism şi, vădit pe nedrept, chiar de venalitate.

După ce mi-a arătat generatorii de curenţi, Scar- lat s-a oprit în prima sală din complexul laboratoarelor de fiziologie, ca să ia în mînă o cutie neagră, aproape plată, asemănătoare cu unul

dintre tipurile de aparate fotografice moderne în vremea aceea.

Intr-adevăr nu greşisem.

— E un aparat de fotografiat. Nu doreşti pentru bătrîneţe o amintire din această noapte ieşită din comun ? Nu percepem nici o suprataxă pentru contribuţia spectrului infraroşu — glumi profesorul pe un ton cam nepotrivit cu împrejurarea în care ne aflam (era tonul exagerat de binevoitor, cu o nuanţă de veselie căutată, pe care îl folosea conducîndu-i pe ziarişti prin institut).

începusem să obosesc. Existau în Institutul de neurochirurgie prea multe minuni ca să poată fi înghiţite toate dintr-o dată. Totuşi cerui cutia şi o examinai cu o curiozitate politicoasă. Nu era cazul să-l supăr pe profesor, înainte de a-mi răspunde la o întrebare... Dar o mică undă de oroare mă parcurse pînă în tălpi. Din locul unde aparatul trebuia să-şi aibă obiectivul, de sub un geam subţire, mă privea un ochi viu, a cărui pupilă întunecoasă se închidea şi se deschidea în mijlocul globului gălbui, întocmai ca la pisici.

— Da, nu te-nşeli, este un ochi... un ochi de panteră neagră — spuse profesorul. Fiziologii noştri au nevoie de divertismente. Ochiul e hrănit cu aju

torul unei minuscule inimi artificiale instalată în cutie. Excitaţiile retinei se transmit printr-un fir de cupru, întocmai fotografiilor comunicate prin fototelegraf, şi sînt înregistrate cu ajutorul unei aparaturi asemănătoare. Ochiul panterei este necontenit impresionat — chiar şi pe întuneric, de- oarece-i sensibil la radiaţiile infraroşii. Ca să fixezi pe peliculă un anumit moment, apeşi pe butonul ăsta.

Gînditor, ţinui cîteva momente pe palma întinsă cutia neagră, pe care bateriile electrice, pompele inimii artificiale şi telefotoreceptorul o făceau relativ grea. Apoi am pus-o jos şi spre surprinderea profesorului (nu mai puteam întîrzia) întrebai fără nici o introducere :

— Nu cumva aţi avut în ultima vreme în viva- riile institutului un urangutan, un mascul bătrîn cu părul de pe obraji deosebit de lung ?

— Ba da. A fugit chiar aseară... a nu ştiu cîta oară... pe o fereastră deschisă...

Deci în ce priveşte proprietarul maimuţei, bănuielile mele se confirmau :

— A fost prins ? se interesă profesorul cu nerăbdare.

— Nu. A fost înjunghiat de o persoană necunoscută, lîngă şantierul arheologic de pe insulă.

— Păcat! exclamă Scarlat cu regret. N-aveam decît un singur urangutan. Mi-a fost cedat de un circ, cu multă greutate... Acum un an, făcea încă furori într-un număr de atracţie. Dar şi-a rupt unul dintre membrele inferioare şi a fost scos de pe afiş... Poate îţi aminteşti de Jacquot, „maimuţa călăreaţă". Stătea în picioare, în costum de cow- boy, pe o iapă olandeză, în timp ce aceasta înconjura arena, şi la un moment dat, în aceeaşi poziţie, îşi aprindea un trabuc...

Da, sigur, îmi aduceam aminte. Cum naiba nu l-am recunoscut. Trabucul şi-l scotea dintr-o cutie roşie, foarte mare, pe care trebuia apoi s-o pună la loc, în buzunarul încăpător al pantalonilor.

— Era de o viclenie nemaipomenită — zise profesorul referindu-se la lucruri mai recente. Fără să lase în nici un fel impresia că vrea să fugă, cum era scos din cuşcă, imediat găsea mijlocul să scape de îngrijitor sau de preparatori. Şi pe urmă prin- de-1 prin copaci, dacă poţi...

Profesorul continua să vorbească oarecum despre acelaşi subiect, făcînd unele digresiuni referitoare la psihologia animalelor. Dar absolvindu-mă singur de regulile politeţii, am încetat să-l mai ascult. Ca şi cum s-ar fi răsucit un comutator, cele spuse de el stabiliseră în mintea mea un contact şi deodată izbucnise lumina. Nici nu mă îndoiam că lucrurile s-au întîmplat chiar aşa, deşi deducţiile mele aveau un aspect cam fantastic. Evadînd pe înserate, maimuţa se refugiase într-unul din pomii lui Stan Cudalbu. Locuinţa acestuia se afla doar la vreo sută de metri de institut. La circ, urangutanul fusese dresat să sară în spatele calului de pe un trapez. Calul lui Cudalbu păştea probabil sub arborele în care, protejat de întuneric, se cocoţase strămoşul omului. Ce i-a trezit acestuia amintirea exhibiţiilor sale în faţa publicului ? Cînd se lasă noaptea, maimuţele nu-şi mai părăsesc culcuşul din copaci. Poate însă că între lumina lunii şi cea a arenei, pentru creierul lui Jacquot, exista o asemănare care să declanşeze, la vederea patrupedului ce păştea dedesubt, un reflex. în orice caz, cu ochii închipuirii, vedeam limpede cum urangutanul se arunca în spatele calului şi cum

acesta, speriat, o lua la fugă călărit pe deşelate sau, eventual, încerca să-şi doboare călăreţul, sărind ca apucat de toţi dracii. Oricum, pe Jacquot n-a izbutit să-l dea jos (îmi aduceam aminte de un alt număr de cow-boy al fostului artist în care totul se petrecea, exact aşa cum îmi imaginam eu recentul episod). Cine dăduse un sfîrşit tragic cursei groteşti a celor două animale ? Intuiţia îmi spunea cu certitudine că individul împuşcat în caiacul meu. Neîndoielnic el ştia să mînuiască bine cuţitul. Teaca goală ce o purta la picior constituia un indiciu sigur. Cu cuţi
tul care fusese în ea, a spintecat burta calului, pe cînd acesta se ridica 'în două picioare. In cădere, animalul i-a aranjat obrazul cu copita, pocindu-1 aşa cum am putut să-l observ, după ce l-am făcut knock-out. Apoi au venit loviturile de cuţit din ceafă. Acelaşi individ a ucis şi urangutanul lăsîn- du-i cuţitul în piept şi, fără să piardă vremea, i-a ascuns cadavrul în bordei.

De ce oare ? De ce ! ?

Iar faptul că bicicleta a fost părăsită pe locul unde fusese căsăpit calul avea vreo legătură cu întreaga întîmplare ?

E posibil ca în următoarele minute ce le-aş fi petrecut stînd de vorbă cu Scarlat, să fi putut lămuri şi aceste mistere. Dar a intervenit Ana Naum, o fată blondă cu ochi negri, imenşi, care a năvălit emoţionată în laboratorul unde ne aflam şi l-a chemat pe profesor la căpătîiul inginerului Mihail Kornilov.

SUFLETUL MEU,
DRAGOSTEA MEA CEA MARE

Mişcătoarea poveste de dragoste şi suferinţă a inginerului Mihail Kornilov şi a Anei Naum, cel mai tînăr medic din institut, o cunoşteam dinainte.

Pe Kornilov, o explozie îl aruncase cu capul în jos într-o grămadă de pietriş şi îl lăsase orb şi surd, distrugîndu-i urechile interne şi ariile striate ale lobilor occipitali (funcţia acestor zone ale scoarţei creierului este, aşa cum se ştie, să transforme în senzaţii vizuale mesajele sosite de la ochi). Kornilov se afla după vreo şase luni de la operaţia fără seamăn pe care i-o făcuse Scarlat (de altfel, aşa cum a putut constata şi cititorul, nici prima şi nici ultima operaţie neobişnuită a profesorului).

In ce constă în acest caz isprava lui extraordinară ? Globurile oculare ale accidentatului, deşi nevătămate, n-ar mai fi putut vedea niciodată în contact cu respectivele zone de localizare din creier, în timp ce zonele de localizare ale auzului, deşi neştirbite,

în lipsa unui organ receptor care să le lege de lumea exterioară a fenomenelor sonore, erau condamnate la cumplita tăcere a mormîntului cranian în care fuseseră închise de vii. Dacă lui Kornilov i-ar fi plesnit timpanele şi atîta tot, i s-ar fi grefat cu uşurinţă alte timpane. Dacă i-ar fi fost vătămate oscioarele din urechea medie sau astupate ferestruicile acesteia către urechea internă, ochelarii auditivi, prevăzuţi în hulubele groase cu puternici amplificatori de sunete, ar fi rezolvat problema de asemenea fără nici o greutate. Dar printre ravagiile pricinuite de şocul exploziei în spatele oaselor

temporale, se numără şi distrugerea organelor lui Corti, membranele de neînlocuit ale urechilor interne. Totuşi, gîndirea îndrăzneaţă a profesorului se apropiase de două sau trei soluţii seducătoare, deşi greu de conceput pentru orice alt neurochirurg. După ce şi-a terminat o serie de experienţe începute mai demult pe animale, Scarlat şi-a luat răspunderea unei intervenţii cu aspecte fantastice (de fapt singura care rezistase analizei datelor de care dispunea). Intervenţia a constat în racordarea nervilor auditivi cu o parte din fibrele nervilor optici, nu departe de chiasmă (punctul încrucişării acestora în spatele orbitelor). Problema distanţei dintre cele două perechi de nervi se rezolva prin grefarea unor porţiuni dintr-un nerv străin, iar problema prinderii acestor grefe — cu ajutorul unei metode complexe, la baza căreia stăteau (nu mai îmi amintesc bine dacă în principal sau în secundar) proprietăţile siliciului organic.

Astfel, după un tratament medicamentos şi neurologic, i se oferea lui Kornilov posibilitatea să audă cu ochii. Da — nu trebuie să vă miraţi — să audă cu ochii ! Excitaţiile ce iau naştere în ochi şi urechi sînt transformate în senzaţii de către creier, de către zonele respective ale scoarţei cerebrale. Ce-i drept, ochii şi urechile transmit excitaţii specifice, dar felul senzaţiilor înregistrate nu poate fi altul decît acela pe care s-a deprins să-l elaboreze centrul cerebral unde ajunge excitaţia. Dacă pe creierul dezgolit al omului se aplică în diferite puncte un curent electric, persoana supusă experienţei va raporta după caz : simt o furnicătură în picior, sau mă doare cutare parte a corpului, sau am o anumită senzaţie vizuală ş.a.m.d.

Izbînda intervenţiei chirurgicale făcute asupra inginerului Kornilov a început să se contureze după două săptămîni de la

operaţie, într-o zi cînd acesta se afla ca de obicei împreună cu Ana (de care-1 lega o strînsă prietenie, înnodată înainte de accident).
77
Komilov lua greu cunoştinţă de ceea ce se în- tîmplă cu el, pipăind cuvintele reliefate de interlocutorul său cu un ac pe un carton subţire. Impresiile şi le comunica însă în mod cu totul normal, întrucît facultatea vorbirii nu-i fusese cu nimic ştirbită. în ziua evenimentului, fereastra rezervei sale fiind literalmente inundată de lumină, Kor- nilov se plînse că aude parcă prin ochi, un fel de uruit şi alte zgomote vagi, care se schimbă în timp ce-şi întoarce capul spre peretele din dreapta sau spre cel din stînga. Deci centrii lui auditivi, legaţi de lumea exterioară prin procesele biochimice din retine, îşi reluaseră parţial activitatea.
După următoarele patruzeci şi opt de ore, într-o dimineaţă de vară, cînd adîncimile albastre ale cerului nu erau alterate nici măcar de scamele vaporoase ale vreunui norişor vagabond, Kornilov şedea lîngă Ana Naum, întins pe un şezlong, pe terasa larg deschisă spre lac şi îşi exprima nemulţumirea că atunci cînd ridică pleoapele percepe, alături de un vuiet ameninţător, o necontenită şi imposibilă îmbinare de sunete asemănătoare cu cele care s-ar naşte într-o orgă, dacă cineva i-ar apăsa dintr-o dată întreaga claviatură. La un moment dat tînăra lui prietenă i-a pus în faţa ochilor un voal roşu. Atunci inginerul a declarat că îmbinarea de sunete şi zgomote pe care o percepe nu e mai puţin confuză, dar în orice caz distinctă faţă de cea auzită înainte. Alte obiecte de un colorit impur sau amestecat au făcut ca zgomotele aspre să predomine asupra sunetelor. în corespondentul lor auditiv intra aproape întotdeauna, într-o măsură covîrşitoare, ceva ca sfîrîiala dintr-un aparat de radio cu lămpile uzate.
Cu timpul însă senzaţiile auditive deveniseră pentru Kornilov mai puţin neplăcute şi pînă la sfîrşit pretinse chiar că-i oferă nu numai unele plăceri de natură muzicală, dar şi putinţa de a se orienta cu ajutorul lor, în mediul înconjurător.
In noaptea agitată în care s-au înşiruit evenimentele povestite în capitolele precedente, după ce l-a
78
găsit pe profesor în complexul laboratoarelor de fiziologie, Ana Naum ne-a condus spre rezerva inginerului Kornilov, tremurînd

de emoţie. Nici nu mai încerca măcar să se stăpînească. Mergea cu o jumătate de pas înainte ţinîndu-1 de mînă pe Scarlat, ca un copil care, nerăbdător să ajungă la locul dorit, îşi trage tatăl după el.

Cu afecţiunea părintească pe care i-o purta (invidioşii îl acuzau că o cam răsfaţă), profesorul încerca s-o liniştească şi în acelaşi timp să afle ce s-a întîmplat.

Cu ajutorul neurochirurgului, am înţeles repede despre ce era vorba. în evoluţia stării inginerului intervenise un fenomen emoţionant : ochii acestuia, lipsiţi de vreo opt luni de senzaţia luminii, începuseră iarăşi să vadă. Deocamdată nu distingeau bine conturele şi nu sesizau decît două dimensiuni ale spaţiului. Continuînd să şi audă, vedeau lumea ca pe un fel de ceaţă luminoasă semănată cu vagi pete de culoare. Dar şi asta era extraordinar. Era extraordinar, deoarece Kornilov avea senzaţii vizuale cu partea din creier rezervată auzului. întru- cît din pricina unor necesităţi operatorii, nervii optici fuseseră complet secţionaţi înainte de racordarea lor cu nervii auditivi, alte presupuneri nu erau posibile.

Ce se întîmplase oare ?

în cele ce se petrecuseră de astă dată cu Mihail Kornilov, neobişnuit nu era de fapt decît locul unde se formaseră noii centri ai văzului. într-un creier privat de funcţiile îndeplinite de o zonă distrusă, se formează adesea centri noi. Aşa se petrec, de pildă, lucrurile atunci cînd o porţiune din encefal este extirpată împreurnă cu anumiţi centri motori. Muşchii rămaşi fără comenzi, dacă sînt puşi în mişcare cu ajutorul unor aparate, îşi formează singuri alţi centri care să-i conducă şi pe urmă pot să se mişte iarăşi fără ajutorul nici unui aparat.

Cînd am intrat în cameră, Kornilov se afla în picioare, cu spatele spre uşă, sprijinindu-şi mîinile

de pervazul ferestrei deschise. M-am întrebat o clipă : încerca oare cu ochii săi, în care lumina abia se făcea simţită, să zărească pe bolta întunecată ţintele argintii ale aştrilor ? Sau asculta poate cu aceiaşi ochi simfonia nopţii de vară, compusă din corespondenţele sonore ale fosforescenţei licuricilor, ale picăturilor de rouă strălucind în lumina lunii şi ale diademelor de stele, cu care ar fi împodobit părul auriu al Anei Naum ?

Deoarece la intrarea noastră nu se afla cu faţa spre uşă,

pentru moment nu şi-a dat seama de prezenţa mea şi a profesorului. A luat notă numai de înapoierea prietenei sale :

— Tu eşti ?... Mi-a fost frică...

încerca să se stăpînească, însă era foarte neliniştit (ceea ce mi s-a părut deocamdată firesc în clipele pe care le trăia).

Ca şi cum ar fi vrut să-i strunească nervii, fata îi cuprinse încheieturile mîinilor, cu palmele ei mici, dar puternice.

— Totuşi ai venit repede... Nu trebuia să fugi — îi reproşă Kornilov, simţindu-i probabil acceleraţia pulsului sau respiraţia precipitată. Te-am simţit îndată ce te-ai apropiat... Miroşi ca florile din aprilie şi cînd îmi îndrept ochii către tine, te aud ca pe un foşnet mătăsos de plante — şopti el. Iar acum când se mai întîmplă un miracol, cînd nădăjduiesc să-ţi scot ca din fundul unei ape negre şi adînci chipul pe care încep deja să-l întrevăd prin transparenţa straturilor de la suprafaţă... Dar mi-e frică — curmă scurt inginerul patetica-i declaraţie.

Fata sta mai departe în faţa lui, încordată, strîn- gîndu-i mîinile. N-am auzit — şi nu puteam să aud
— nici o întrebare. Sînt sigur însă că a fost pusă. Cei doi comunicau între ei prin toată făptura lor.

— Nu te teme... Nu-i nimic — rosti Kornilov pe un ton în care îşi impusese calmul. Ştii bine, am şi eu ciudăţeniile mele. Mi s-a părut adineauri, în

lipsa ta, că necunoscutul care îmi dă mereu tîrcoale cînd rămîn singur în cameră, a intrat aici şi m-a pironit uite de acolo, mai duşmănos ca oricînd. A dispărut cu cîteva secunde înainte să soseşti tu.

Mihail Kornilov arătase cu mîna către o nişă scobită în peretele dinspre capătul patului. Şi eu şi profesorul ne-am uitat în direcţia ei o dată cu Ana Naum care păli îngrozitor şi bîigui desperată :

— Caietul... Caietul roşu.

— Ce cuprindea acest caiet ? întrebai cu autoritate, trecînd fără ezitare, ca pe scenă, în primul plan al acţiunii dramatice.

— Proiectul sub...

Şi se opri, ca apoi să continue evaziv :

— Un proiect la care, Mihail, de cînd este infirm, lucrează cu ajutorul meu.

Dar mie nici nu-mi trebuia mai mult. Iată deci ce căutau

spionii în institut! îmi trecu involuntar prin minte ideea nostimă că Scarlat va fi dezamăgit înţelegînd aceasta. Atîta tevatură în sanctuarul descoperirilor şi inovaţiilor sale pentru un lucru care n-avea nici o legătură cu ele !

Totuşi năstruşnicul meu gînd nu m-a reţinut nici o clipă. Kornilov spusese că necunoscutul a plecat cu cîteva secunde înainte de sosirea noastră. Coridorul pe care se afla la primul etaj rezerva inginerului, deşi destul de lung, nu avea decît două uşi, ambele pe dreapta. Prima dădea în camera unde mă aflam şi rămăsese deschisă. Cel ce îşi însuşise caietul roşu nu se putea retrage neobservat, decît folosind-o pe cea de-a doua, deoarece cîţiva metri mai departe culoarul se înfunda. Mergînd către celălalt capăt al acestuia, hoţul s-ar fi întîlnit cu noi. Or nimeni nu ne ieşise în cale.

Fără să pierd timpul, am apucat şi eu singurul drum ce mi se părea convenabil pentru necunoscut şi am ajuns în faţa ultimei uşi de pe coridor. Am apăsat pe clanţă şi neîntîmpinînd nici o rezistenţă am intrat. înăuntru, lumina era stinsă, dar mă puteam orienta uşor datorită becului de pe culoar.

fi

Mă găseam într-un fel de anticameră, pe care am străbătut-o din doi paşi făcuţi pe un covor moale, ce înnăbuşea orice zgomot. Uşa următoare rămăsese puţin întredeschisă. Am împins-o şi m-am aflat dinaintea unei perdele groase ce despărţea încăperea în două. încă trei paşi şi priveam cu încordare prin crăpătura îngustă dintre peretele din stînga şi perdea. Cealaltă parte a camerei era luminată numai de luna ce coborîse mult pe bolta cerului. în dreptul ferestrei deschise, l-am văzut pe Cotoi. A lui era deci bicicleta părăsită lîngă lac. Ştiam că are o bicicletă nouă, dar pînă acum nu fusesem în măsură să fac o legătură între Tănăsoiu şi bicicleta descoperită în apropierea calului mort.

Un moment, profilul lui Cotoi s-a conturat limpede. Pe urmă, individul s-a întors cu spatele şi şi-a aprins o ţigară, ca s-o azvîrle apoi neîntîrziat, cu un gest larg. Cineva primise astfel un avertisment, deoarece afară s-a produs un zgomot uşor, ca o bătaie de palme. Cotoi a ridicat de pe pervazul ferestrei un obiect plat, pe care nu-1 observasem (caietul lui Kornilov! caietul roşu!) şi l-a aruncat complicelui său înainte să pot interveni.

Toate astea s-au petrecut în maximum un minut de la ieşirea mea din rezerva inginerului. în clipa următoare, cînd tocmai mă pregăteam să-i sar totuşi în spate fermecătorului Pascal Tănăsoiu, am auzit un glas liniştit, dar hotărît:

— Tinere, sus mîinile, fără fasoane.

Era glasul viril, plin de siguranţă a lui Ştefan Orza şi mi-a făcut plăcere ca şi în alte împrejurări. Orza apăruse providenţial nu ştiu de unde, din colţurile întunecoase ale încăperii şi-l ţintuia pe spion numai de la vreun metru, cu un revolver de dimensiuni respectabile.

Cotoi ridică mîinile ascultător. Apoi zise surprinzător de resemnat:

— Fie, am pierdut. Mă predau. Poţi să-mi pui cătuşele.

Şi întinse în faţă mîinile împreunate.

8,2

Dacă cineva îţi face una ca asta în timp ce-1 sileşti de aproape cu pistolul să se poarte frumos, regula este să-i trimiţi imediat... dar imediat, un glonţ care să-l potolească provizoriu sau definitiv. Fireşte, Orza cunoştea şi el regula, dar a ezitat un fragment de secundă. Atunci, proiectilul pornit din revolverul său, pe care Cotoi l-a împins în jos şi puţin în lături, în loc să-l nimerească pe recalcitrant a nimerit prin covor în masa plastică ce pardosea camera.

Orza stătea cu spatele spre peretele din dreapta, în cadrul unei pete întunecate de formă dreptunghiulară (altă uşă... uşa deschisă a unei camere de baie ori cam aşa ceva — mi-am zis fără să mă mai gîndesc la asta, deşi gaura neagră care se căsca acolo mă cam sîcîia). Cotoi se afla între mine şi Orza, cu mîinile încleştate de arma acestuia. Nici n-a observat cînd m-am apropiat de el. L-aş fi putut lovi cu pumnul, dar pumnul meu e al naibii de greu şi m-am temut să nu-1 ucid. De aceea i-am aplicat pe obrazul plinuţ o palmă, o singură palmă, care l-a trimis ceva mai departe pe covorul moale, unde a căzut într-o reverie adîncă. Cramponat de revolverul pe care şi-l disputa cu adversarul său, Orza şi-a pierdut echilibrul şi-a ajuns într-o rînă, cu jumătatea de sus a trupului în încăperea ce o bănuisem în spatele său.

Am păşit în cadrul uşii şi m-am aplecat întin- zîndu-i mîna. In întunericul în care prietenul meu tocmai lansase cu ciudă o expresie bărbătească, plutea un parfum discret, a cărui

prospeţime avu asupra mea efecte stenice.

Apoi, în aceeaşi clipă, Ana Naum răsuci comutatorul şi, nu prea departe de fereastra deschisă, o motocicletă începu să uruie ca toate motocicletele, adică infernal.

— Dă-i drumul, meştere Calistrat, că tot n-ai să ajungi departe — strigă Orza nu prea tare, într-un acces subit de bună dispoziţie, sărind în picioare cu ajutorul meu.

83

în cameră, năvăliseră Ana, profesorul şi o soră necunoscută. Pe urmă, alarmate de zgomotul împuşcăturii, sosiră imediat alte patru-cinci persoane,., printre care doi ostaşi în uniformă, tocmai la timp ca să-l care pe Cotoi înainte de a se dezbuimăci.

Cînd aceştia din urmă ieşeau, a venit şi Mihaela. A înţeles repede situaţia şi mi-a spus cu tremur în glas :

— Dacă ai să continui cu viaţa asta primejdioasă, o să mă ucizi, sufletul meu, dragostea mea cea mare!...

AŞA SE POATE SFIRŞI O AVENTURĂ

Ultimele întîmplări făcuseră lumină cel puţin în privinţa aspectelor esenţiale ale activităţii spionilor în interiorul Institutului de neurochirurgie. în- trucît prezenţa lor aici putea să explice, printre altele, faptele ce-mi pricinuiseră necazurile din ultima vreme, ar fi trebuit să mă simt pe deplin mulţumit. Totuşi nu mă simţeam. De ce ? Nici eu n-aş fi putut da o explicaţie logică proastei mele dispoziţii. Aşa e uneori : nemulţumirea, sentimentul unei posibile nenorociri se înfiripă tulbure din adîncurile inconştientului. Presentimentele de acest fel cîteodată corespund unei ameninţări reale, pe care omul o intuieşte înainte de a avea putinţa s-o înţeleagă. în majoritatea cazurilor însă n-au nici o noimă.

Printr-o stare de anxietate tot atît de puţin explicabilă raţional trecea şi inginerul Kornilov pe care, timp de cîteva minute, toată lumea îl abandonase.

— Iar a fost aici — rosti el supărat, cînd Ana Naum îi lua din nou mîinile în mîinile ei.

Nu a spus cine a fost, dar eu, profesorul şi Ana ştiam de cine e vorba. Eram numai contrariaţi.

— Ia-ţi cartonaşul şi acul — zise Scarlat adre- sîndu-se Anei — şi lămureşte-1 că persoana care nu-i purta prietenie şi-l vizita neinvitată n-o să-l mai deranjeze. E bine să-i povesteşti întreaga istorie cu Tănăsoiu, deoarece, impresia că în jurul său se petrec

lucruri grave care îi sînt ascunse îi dă stări de nervozitate dăunătoare. Să nu-i ascunzi niciodată nimic. Cu simţurile lui, aşa cum se prezintă ele acum, sesizează mai mult decît credem
85
noi şi e foarte uşor să-i stirneşti bănuieli nesănătoase.

—De ce i-a fost frică de Tănăsoiu ? întrebă Orza, care auzise recomandările profesorului din pragul uşii, unde Mihaela insista să-i bandajeze un deget zgîriat.

In cîteva cuvinte, Scarlat îi arătă starea bolnavului, temerile lui şi cele întîmplate cu caietul roşu.

—Că e posibil şi chiar probabil ca Pascal Tănăsoiu să fi intrat aici de repetate ori în căutarea unor documente cu conţinut secret — asta e una. Dar că acelaşi Pascal Tănăsoiu părăsise locul acum un sfert de oră, cînd venind de undeva din altă parte a institutului aţi sosit în această cameră dumneavoastră trei, adică tovarăşul profesor Scarlat, tovarăşa doctor Ana Naum şi prietenul meu Şerban Andronic — asta e altceva. Faptul nu poate fi adevărat pentru simplul motiv că numitul Pascal Tănăsoiu se găsea deja de o jumătate de oră în încăperea vecină, unde l-am aşteptat, ştiind că îşi va face apariţia ca şi în alte rînduri. Prin urmare, caietul roşu a cărui dispariţie tovarăşa Naum a observat-o abia cu cincisprezece minute în urmă, nu mai exista în mîna lui de cel puţin treizeci de minute, adică din momentul cînd spionul a intrat în rezerva de alături trecînd prin camera de baie comună.

Mă uitai la uşa din stînga, acum deschisă, şi văzui într-adevăr o cameră de baie, evident aceeaşi în care căzuse Orza prin uşa opusă. Aşadar pe aici trecuse Cotoi cu obiectul furat şi nu pe coridor.

—Aţi lipsit din rezerva inginerului Kornilov acum treizeci — treizeci şi cinci de minute ! — o întrebă Orza pe Ana.

—Da. Am lipsit zece minute, fiind la bibliotecă. Mihail nu era în apele lui. L-am vegheat toată noaptea citind, am terminat cartea şi m-am dus să iau alta.

Aceasta era deci adevărata reconstituire a faptelor. Eu nimerisem pe urmele lui Cotoi numai datorită hazardului şi temerilor morbide ale lui
86
Mihail Kornilov, în ceaţa simţurilor căruia nălucirile păreau destul de fireşti.

— De altfel, Tănăsoiu nu şi-a însuşit caietul dumneavoastră de calcule — îi mai spuse Orza Anei Naum, provocînd nedumerirea generală. Acest caiet l-am luat eu. Poftiţi. Să-l păstraţi mai bine. Tănăsoiu a furat un caiet cu scoarţe identice pe care l-am pus în nişă... ca să nu rămînă goală. L-am găsit în biroul pe unde am intrat împreună cu alţi doi tovarăşi. Era acolo un geam deschis... Peste un caiet asemănător, conţinînd nişte socoteli referitoare la laptele cuvenit bolnavilor, am dat şi într-o strană a bisericii lui Vlad Dracul.

Uneori, autorul acestei povestiri are intuiţii rapide şi este capabil de raţionamente aproape tot atît de prompte. Aşa cum din explicaţiile profesorului, referitoare la urangutanul Jacquot şi semenii săi, desprinsesem elementele ce m-au făcut să văd peripeţiile trăite de maimuţă de la evadarea şi pînă la sfîrşitul ei sîngeros, cuvintele lui Orza m-au făcut să înţeleg şi ceea ce nu putusem încă pricepe.

De ce a fost ucis pensionarul de odinioară al circului ?

De necrezut şi totuşi adevărul mă orbea. Pentru că deprins să-şi servească trabucul dintr-o cutie roşie neobişnuit de mare, fugind în cursul evadării sale prin biroul serviciului administrativ, în lipsa funcţionarilor, urangutanul a luat caietul gros drept cutie şi a sărit cu el pe geamul deschis. Ajungînd călare în apropierea lacului, maimuţa s-a întîlnit cu Cotoi şi individul împuşcat mai tîrziu în caiac. Dacă a dat peste amîndoi deodată, ori numai peste unul dintre ei, iar acesta l-a chemat şi pe celălalt, faptul nu avea nici o importanţă. Mi se părea cert însă că Jacquot a fost ucis pentru că avea în mînă caietul roşu, văzut mai bine de spioni poate în fascicolul de lumină al unei lanterne de buzunar.

L-am luat pe Orza de mînă şi l-am rugat să meargă cu mine în camera alăturată, unde nu rămăsese decît un tînăr din echipa lui, îmbrăcat civil. I-am spus apoi cum m-am aflat pe urmele lui

Tănăsoiu şi versiunea mea privitoare la maimuţă., la cal şi la caietul roşu, arătîndu-i totodată elementele pe care mă întemeiam.

A fluierat admirativ.

— îţi propun foarte serios. Vino, omule, la noi F Resortul nostru tehnico-ştiinţific are nevoie de colaboratori cu spiritul şi pregătirea ta.

— Am să mă mai gîndesc — am răspuns surî- zînd măgulit.

Acum, în schimbul istorioarei mele, pot căpăta şi eu nişte lămuriri la care rîvnesc peste măsură ?

— în raporturile oficiale dintre noi doi, nu poate fi vorba de nici un schimb — ţinu Orza să-mi aducă aminte. Dar poftim întreabă !

— Cui i se adresa radioemisiunea clandestină prin care Vanini transmitea ordinea specială a alfabetului ?

— Lui Rob Manfredi, omul cu cuţitul, şi lui Ca- listrat, motociclistul. Ei făceau legătura cu Pascal Tănăsoiu. Reis a fost pus în capul bandei mai tîrziu.

— De ce nu s-a întîlnit Vanini personal cu Manfredi sau Calistrat, ca să le predea mesajul ?

— Poate fiindcă îi venea mai comod sau poate- fiindcă nu ştia unde să-i găsească. Spionii n-au întotdeauna un domiciliu stabil.

— Nu dispuneau de subterană ?

— Nici nu fusese descoperită. Cel puţin aşa a declarat Reis în noaptea asta, la primul interogatoriu. Florian a găsit-o singur, abia în primăvară, bîjbîind cu cazmaua în peretele bordeiului, secret pe care o vreme l-a păstrat cu încăpăţînare numai pentru sine. Reis l-a vizitat pe Florian la începutul verii ca pe un vechi agent al serviciilor străine de spionaj. Cu acest prilej, arheologul i-a pus la dispoziţie hrubele lui Vlad.

— Cine anume se ascundea în ele ?

— Reis şi Manfredi. Ceilalţi veneau pe furiş, cînd pe şantierul arheologic nu mai era nici un muncitor.

88

— Dar călugărul de pe insulă ? E cumva un complice ?

— Nu. E un prost uşor de păcălit.

— Bănuieşti cui îi era adresată scrisoarea pe caxe am găsit-o asupra lui Manfredi şi am descifrat-o.

— Probabil domnişoarei Nelly Grappe care în momentul de faţă este arestată. Făcea parte din banda cu toată înfăţişarea ei de gîscă. N-a fugit o dată cu Vanini, deoarece acesta i-a dat sarcina să te iscodească.

— De ce a fost convocată la miezul nopţii la institut ?

— Situaţia bandei fiind desperată, urma să se facă o ultimă tentativă, cu orice mijloace, fără a se excepta violenţa, în scopul deposedării inginerului Kornilov şi a Anei Naum de caietul roşu care, fie vorba între noi, chiar dacă nu l-aş fi înlocuit cu o hîrţoagă administrativă, tot o păcăleală rămînea. Spionii şi-au

riscat capul pentru nişte proiecte incomplete, elaborate în ultimul timp în cadrul unei colaborări înduioşătoare, dar în condiţii extrem de nefavorabile. Reis şi Pascal Tănăsoiu, şi toţi ceilalţi s-au lăsat înşelaţi de o serie de indicaţii false şi au crezut că între scoarţele caietului roşu se ascunde o lucrare mai veche, care dată fiind importanţa ei, n-a părăsit nicicînd dulapul de oţel al instituţiei unde îşi desfăşura activitatea Mihail Kornilov, un inginer serios şi talentat.

— A cui era barca pe care am găsit-o în stufăriş ?

— Deocamdată nu ştiu şi n-avem nici o dovadă că a fost folosită de spioni.

— Cine a plecat de pe insulă cu motocicleta ?

— Calistrat şi Tănăsoiu.

— Totuşi Tănăsoiu a sosit la institut mult mai tîrziu. M-am izbit eu de el cînd... în sfîrşit cînd veneam spre clădirea aceasta, ieşind din corpul locuinţelor, unde aşa cum am mai spus, am avut o convorbire cu Mihaela Tudor.

89

—■ O fi întîrziat împreună cu Calistrat... sau poate singur. E probabil ca după un timp să se fi întors pe drumul insulei, ca să-şi ia bicicleta, şi dîndu-şi seama de la distanţă că ceva e în neregulă să se fi îndreptat pe jos spre institut.

— Şi... femeia voalată cine este ?

— Reis pretinde că-i o deghizare comună a sa şi a lui Manfredi, folosită noaptea pe insulă... De altfel am descopei'it în hrubă nişte voaluri şi o rochie neagră cu tot dichisul necesar.

Era destul de neaşteptat. Nu m-am putut opri să nu zîmbesc. Iată deci cum se spulbera plăsmuirea romanţioasă a tînărului Gavrilaş.

Următoarea întrebare am pus-o totuşi cu nelinişte, ezitînd de frica răspunsului :

— Dar în legătură cu articolul despre derivaţii amoniului, securitatea ştie ceva nou, sau, mă rog, are un punct de vedere evoluat faţă de...

Maiorul Orza mă privi îndelung, apoi îmi răspunse măsurat, cîntărindu-şi cuvintele :

— Reis, Tănăsoiu şi ceilalţi spioni, cu toate că s-au strecurat atît de aproape de deţinătorii tainei lui U 17 şi de electroencefaloretroversor, care n-ar fi putut să nu-i intereseze pe imperialişti ca instrument de opresiune, n-au izbutit să-şi

însuşească nici formula exactă a substanţei descoperite de Mărgineanu, nici modul de preparare a acesteia şi nici elementele tehnice ale maşinii lui Darie... încercări au făcut ei, dar zadarnice. S-au izbit de vigilenţa lucrătorilor institutului, de propria incompetenţă în materie de chimie şi mecanică... şi de alte greutăţi, peste care n-au fost în stare să treacă. Aşa că în ultimul moment s-au mulţumit să vîneze caietul roşu al lui Kornilov, care li s-a părut mai accesibil...

Ştefan Orza se opri puţin din explicaţiile pe care mi le dădea şi pe chipul energic îi înflori un zîm- bet luminos, care pătrunse deîndată şi în sufletul meu... Apoi continuă alegîndu-şi şi mai atent cuvintele :

— Eu... şi colectivul în cadrul căruia m-am ocupat de problema articolului semnat de Charles Boyle... am ajuns la concluzia... că deşi există asemănări între descoperirea tovarăşului Mărgineanu şi unele referinţe şi păreri ale autorului englez, totul se datoreşte coincidenţei. Iar faptul că acesta ţi-a dat o importanţă prea mare în rîndurile sale... e vina lui şi nu a dumitale.

îmi venea să rîd din toată inima şi chiar să schiţez cîţiva paşi de dans. L-aş fi îmbrăţişat pe Orza cu multă plăcere. Dar avea un aer aşa de oficial!

Puţin mai tîrziu, cînd a venit după mine Mihaela, Orza ne-a urat noapte bună şi s-a retras. Arăta foarte ostenit. Era timpul să meargă şi el la culcare.

Şi mie mi se făcuse somn. Mihaela avea treabă în sala de operaţii unde o chemase profesorul. A plecat şi ea. Ceilalţi mă uitaseră.

Era ora patru, numai patru. Cîte lucruri s-au putut întîmpla într-o singură noapte ! Mă simţeam frînt de oboseală. M-am hotărît să dorm imediat o oră-două. Locul mi se părea foarte potrivit. Am stins lumina, am închis fereastra, am lăsat storul (ca zorile apropiate să nu mă deranjeze) şi m-am trîntit pe patul confortabil, aşezat lîngă peretele opus camerei de baie.

Cînd m-am trezit, mi-am dat seama că somnul meu durase foarte puţin, deoarece era noapte încă. Pe mine, chiar cînd sînt obosit, mă scoală zgomotele suspecte, fie ele cît de slabe. Urechea nu mă înşelase nici de astă dată. Paşi uşori se îndreptau furişat spre locul unde mă aflam.

S-au oprit alături de pat şi o umbră s-a aplecat peste mine. Am recunoscut parfumul de lăcrimioare al Mihaelei, parfumul a cărui prezenţă în camera de baie, cînd îl ajutasem pe Orza să se ridice, nu mi-o puteam explica decît printr-o coincidenţă.

Aşteptam să-i simt atingerea buzelor sau a mîi- nilor. Dar aceste senzaţii întîrziau. Şi parfumul de
91
lăcrimioare a dispărut, iar paşii s-au depărtat spre camera de baie.

Prima uşă era deschisă. Uşa dinspre camera lui Kornilov a deschis-o Mihaela. Aici, lumina razelor pătrundea prin fereastra cu storul ridicat şi-mi permitea să văd de la locul meu o bună parte din încăpere. Capul inginerului se odihnea pe o pernă. De partea cealaltă a patului său, fotoliul în care de obicei stătea Ana Naum era gol. Se dusese şi ea la culcare.

Mihaela îşi petrecu mina de-a lungul nişei unde fusese caietul roşu, apoi îşi dădu seama că puteam s-o văd şi închise uşa dinspre baie.

Femeia voalată totuşi exista. Femeia voalată era Mihaela.

Şocul a fost teribil, deşi nu-i simţeam încă nici pe departe efectele. Se ştie că atunci cînd primeşti o lovitură puternică, în primele momente, carnea îţi este amorţită. Durerea cea mare te încearcă mai tîrziu.

Totuşi, revolta, indignarea, amărăciunea dragostei mele înşelate mă înnăbuşeau. Aş fi vrut să cred că totul nu-i decît un vis urît, că raţiunea mea greşeşte, că spaima mă face să interpretez faptele deformat. Dar vai, îmi dădeam seama că nu mai era posibil să mă amăgesc. Debarasîndu-se de mine seara în pădure, Mihaela se dusese pe insulă tra- versînd lacul cu barca găsită în stufăriş. De acolo plecase, fie cu motocicleta, fie, cam în acelaşi timp, pe jos. Fără să-şi coordoneze mişcările cu cele ale lui Tănăsoiu, încercase mai tîrziu să fure caietul roşu, intrînd în rezerva lui Kornilov, în timp ce Ana Naum îl căuta pe profesor, adică după ce Cotoi trecuse pe aici. Inginerul a avut dreptate susţinînd că în rezerva lui intrase recent cineva. Cînd zgomotul paşilor noştri pe covor s-a apropiat, Mihaela s-a ascuns în camera de baie. Era încă acolo, în întuneric cînd i-am întins lui Orza mîna, ca să se ridice. După ce profesorul şi Ana l-au lăsat pe Kornilov singur şi au venit după mine pe drumul coridorului, spioana, Mihaela Tudor, a trecut prin

rezerva infirmului (nu fără ca acesta s-o simtă din nou) şi cu îndrăzneală, a intrat chiar în încăperea unde Cotoi fusese de-acum prins. Şi mi-a făcut apoi pasionanta ei declaraţie de dragoste, mincinoasa şi josnica ei declaraţie. Şi şi-a jucat mai departe rolul netulburată, fiind astfel de faţă cînd caietul lui Kornilov şi al prietenei sale le-a fost. restituit acestora de Ştefan Orza ! Ce-i drept, nu i se putea contesta curajul.

— Dar degeaba, caietul roşu tot n-ai să-l poţi avea ! am gemut îndreptîndu-mă spre uşa după care se ascundea nevrednica făptură. Cu mîinile mele am să te dobor ! Cu mîinile mele !

Dar de astă dată n-a mai fost nevoie de mîinile mele. Cînd am intrat în camera lui Kornilov, Mi- haela Tudor plîngea deznădăjduită şi înciudată, cu braţele încătuşate în brăţările de oţel ale lui Orza. Acesta şâdda în faţa ei nemişcat, cu ochi sfredelitori.

— Te urăsc ! îi strigă spioana.

— Nu mă urăşti numai pe mine, Mihaela Tudor... urăşti întreg poporul care ţi-a luat putinţa să huzureşti în cel mai rafinat desfrîu pe spinarea ţăranilor apăsaţi odinioară de familia dumitale... Il urăşti pentru tatăl pe care ţi l-a condamnat la închisoare pentru mulţi ani... îl urăşti pentru...

Nici nu înţelegeam prea limpede ce spunea Orza. Sufletul mi-era mai negru decît cea mai înfiorătoare beznă.

— Mi-ai spus că femeia voalată e numai o deghizare a lui Reis şi a lui Manfredi — întrerupsei eu, copleşit de durere, cuvintele ofiţerului de securitate.

— N-am pretins niciodată asta — replică Ştefan Orza senin. Ţi-am spus că aşa a declarat Reis.

— Şi acum să mergem — se adresă el prizonierei sale, care se zbuciuma încătuşată.

— Nu vreau ! strigă ea plîngînd în hohote. Dă-mi drumul ! Nu sînt vinovată !... N-ai nici o dovadă împotriva mea...

— Scoate-le ! spuse rugător agitîndu-şi braţele şi zăngănind lanţul dintre brăţările cătuşelor.

— Să mi le scoată — mă imploră şi pe mine cu privirea. Mi-e groază de lanţuri! Mi-e groază !

Am întors capul şi mi-am încrîncenat inima.

Prin uşa deschisă către coridor, se auzea undeva mai departe un difuzor care-1 chema pe profesor la nemaipomenita lui transplantare :

— Tovarăşe profesor Scarlat... tovarăşe profesor Scarlat... Peter Ewans a murit... Peter Ewans a murit...

Mă sileam să mă gîndesc la operaţia îndrăzneaţă care se pregătea şi nu reuşeam de loc.

în sfîrşit, Orza izbuti să iasă din rezervă împreună cu femeia care hohotea. Rămăsesem singur cu inginerul Kornilov care dormea mai departe un somn greu. în difuzor, glasul metalic continua să spună :

— Atenţie !... Atenţie !... Cine ştie unde este tovarăşul profesor Scarlat să-l cheme la sala de operaţii... Peter Ewans a murit... Peter Ewans a murit...

într-atît mă durea atunci rana din suflet, că aş fi vrut să mor şi eu...

Totuşi mai trăiesc şi astăzi şi nu regret cîtuşi de puţin. Sînt unul dintre cazurile ce confirmă vorbele marelui scriitor spaniol care a spus că mulţi mor din dragoste... dar şi mai mulţi scapă.

FEMEIA DE LA „STEAUA DE MARE“ *

* Acest episod al aventurilor lui Şerban Ândronic se inspiră pe alocuri dintr-un scenariu radiofonic la elaborarea căruia autorul a colaborat cu Ioana Tudor.

GEAMANDURA A DISPĂRUT

Pe litoralul Mării Negre, am ajuns prin transfer, la propunerea unui for administrativ superior, care cunoscînd contribuţia mea la arestarea bandei lui Reis a apreciat că la Institutul de oceanografie „Emil Racoviţă“, unde erau în curs o serie de lu-crări ştiinţifice ale căror roade trebuiau să constituie deocamdată secrete de stat, e mai bine să lucreze şi oameni care au dovedit vigilenţă faţă de acţiunile elementelor duşmănoase.

A fost oare o simplă coincidenţă faptul eă, întîl- nindu-mă cu locotenent-colonelul Ştefan Orza, avansat recent pentru merite excepţionale, acesta m-a sfătuit să primesc schimbarea locului de muncă, recomandîndu-mi multă atenţie tocmai în ce priveşte anumite studii ale oceanografilor ?

Am acceptat transferul, după un oarecare timp de gîndire, cerînd ca el să fie dublu, adică să îl cuprindă şi pe Nesteruş, condiţie ce a fost acceptată fără mare greutate.

Trecuse aproape un an de la cele întîmplate la Institutul de neurochirurgie...

Şi iată-mă suspendat între cer şi mare, într-un elicopter care abia se mişca.

De la înălţimea de cincizeci de metri, pe care o păstram de cîteva minute, marea se vedea străbătută de liniile paralele şi uşor sinuoase ale talazurilor împodobite numai pe ici, pe colo de cîte o efemeră panglică de spumă albicioasă. In ziua aceea, azurul cerului era nespus de curat şi împrumuta imensităţii lichide peste care se boltea ceva din puritatea lui albastră. In urma elicopterului, spre

apus, către ţărmul care, în lumina soarelui înclinat asupra-i, se contura limpede la vreo patruzeci de kilometri, marea scînteia ca o oglindă abia tulburată de jocul undelor. Aparatul zbura cu o viteză de melc trăgînd după el prin valuri cablul subţire, dar rezistent al contorului de scintilaţie, ce se tîra astfel prin mîlul şi nisipul de pe fund. In cabina transparentă spre cer şi mare se făcuse cald ca într-o seră.

Pufăind nervos dintr-o ţigară, treceam pe deasupra aceleiaşi zone a treia oară în decurs de cîteva ceasuri, şi, indiscutabil, broboanele de sudoare de pe fruntea mea aveau drept cauză nu numai temperatura cabinei de observaţii ştiinţifice. Ne aflam în pragul unei verificări de importanţă uriaşă pentru statul nostru. Cu cîteva luni înainte de sosirea mea la Institutul de oceanografie, în cutia aparatului de fotografiat sub apă, un film se voalase fără pricini aparente, iar acum iată-mă împreună cu prietenul meu Nesteruş privind cu încordare becul roşu al detectorului de radiaţii. La început, după ce s-a stricat primul film, nimeni nu s-a gîndit la uraniu. Dar apoi, constatîndu-se că de cîte ori se încerca fotografierea submarină într-o anumită zonă învecinată cu litoralul accidentul se repeta, ideea, bineînţeles, a încolţit în mod firesc. La urma urmelor de ce nu ? Profesul Benedict Fabian, unul - dintre cei mai vîrstnici cercetători ai institutului, nu prezentase dovada certă că în trecutul pămîntului, pe platforma continentală de astăzi, în această regiune care o vreme fusese înălţată deasupra valurilor, datorită mişcărilor tectonice ale scoarţei, activitatea vulcanilor produsese o rocă pe alocuri uraniferă ?

Chiar în clipa cînd îmi repetam în minte termenii descoperirii făcute de bătrînul savant, becul ce marca radiaţiile de ordinul zecilor de mii de impulsuri clipi aprinzîndu-se şi atingîndu-se un fragment de secundă. Nu s-ar putea spune că mica-i străfulgerare sîngerie nu era aşteptată. Totuşi ea îmi acceleră subit bătăile inimii. Apoi ochiul de rubin al detectorului cu contor de scintilaţie se porni să clipească tot mai repede, ameţitor de repede.

Căutai cu binoclul geamandura ancorată în cursul dimineţii pentru recunoaşterea locului (contorul de scintilaţie pîlpîia grăbit mai ales pe o suprafaţă foarte restrînsă, al cărei centru, o dată stabilit, fusese însemnat cu o geamandură spre a fi găsit mai uşor). Dar geamandura nu se zărea nicăieri. Nu izbutea s-o descopere nici pilotul, care zadarnic descrisese în aer cu gigantica noastră libelulă o roată largă ca zborul unui vultur. Ciudat, foarte ciudat ! Doar nu bîntuise nici furtună. Şi, oricum, cablul de ancorare al geamandurii putea rezista cu succes. Ce se întîmplase oare ? Fireşte, dacă atunci ştiam ce s-a întîmplat, unele dintre lucrurile neplăcute ce s-au succedat ar fi fost evitate. Dar în acele momente, din păcate, creierul meu înfierbîntat de entuziasm nu era propice nici măcar pentru bănuieli.

Intrucît locul cu pricina nu putea fi recunoscut altfel, ne-am apucat să-l căutăm iarăşi cu detectorul. Am avut noroc ; lucrurile n-au mers prea greu. în momentul care mi s-a părut cel mai potrivit, ordonai prin telefon pilotului să amerizeze.

Prin fereastra cabinei sale, în faţa cadranelor de pe tabloul de bord, îl vedeam pe acesta mînuindu-şi manetele. O clipă ne-am menţinut nemişcaţi deasupra valurilor. Apoi avui senzaţia căderii, frînată mai puternic abia la cîţiva metri de suprafaţa unduită a mării. Umbra elicopterului amfibiu, o pată viorie, se trăsese dinspre răsărit aproape sub noi, unde se hîrjonea fără sfială un cîrd de delfini cu botul ascuţit şi trupul mlădios. Mai departe luneca spre ţărm spinarea predominant castanie a unei foce pătate, animal actualmente foarte rar pe litoralul nostru. In alte împrejurări i-aş fi acordat mai multă atenţie. De astă dată abia am găsit resursele sufleteşti ca s-o privesc distrat prin binoclu. Pe urmă elicopterul îşi aşeză flotoarele pe leagănul valurilor şi trepidaţia motorului, pe care o simţeam enervant în

picioare, încetă. Deschisei ambele portiere ale cabinei. Aerul umed şi sărat a gonit aproape imediat mirosul de ulei şi benzină.

In compartimentul aparatelor de imersiune, geo- chimistul Stavri, ca şi mine, scafandru amator încercat, începuse să se foiască cu zgomot de metale ciocnite şi scîrţîit de scripete. Am împins uşiţa care ne despărţea şi, fără nici o vorbă, am îmbrăcat costumul rigid de oţel inoxidabil pe care Stavri, deşi arăta foarte palid şi se vedea că-1 macină un rău nemărturisit, mi-1 disputase toată dimineaţa. Consideram că este sarcina mea să cobor la două sute de metri ca să scot proba din stratul de porfir. Mihuţ, mecanicul de bord, îmi înşurubă casca şi mă complimentă cu o mimică admirativă :

— Eşti cel mai drăgălaş sarcofag ambulant care a avut cinstea să-mi fie prezentat. Unde-i Consuella să te admire !

Mă strîmbai la el prin viziera de plexiglas. Nesteruş, care mă urmase împreună cu pilotul, n-a izbutit să-şi stăpînească o grimasă. Era gelos, prostănacul ! Dar nu mă simţeam cu nimic vinovat. Drama sentimentală pe care . o trăisem recent mă făcuse imun şi avansurile unilaterale ale frumoasei cîntăreţe, ciocnindu-se de indiferenţa mea, luaseră în ultimele zile calea lui Nesteruş, vădit mai accesibil decît mine. La urma urmelor Agamemnon Anastasiu ar fi putut să mă scutească de mutrele lui idioate. Ce mă interesa acum pe mine Consuella lui !

Mihuţ desfăcu trapa largă din podea şi eu, spîn- zurat de cablu, pătrunsei în apă în interiorul celor patru sute de kilograme ale veşmîntului metalic de mare adîncime. Oxigenul necesar respiraţiei îl primeam amestecat cu heliu din recipientul fixat în spate unde aveam şi instalaţiile de aer comprimat pentru ciocanul pneumatic etanş, prins în dreptul şoldului. In buzunarul din stînga se afla mina cu declanşare ultrasonică, pe care trebuia s-o experimentez cu acest prilej.

O adevărată comoară şi mina asta, primită în ajun, a cărei construcţie îmi fusese destăinuită după numeroase avertismente în ce priveşte obligativitatea păstrării secretului ! O puneai pe fundul mării

într-o gaură uşor de făcut, te depărtai fără grabă şi fără teamă de accident, şi ea exploda la comandă, exact cînd cei din barcă

sau din elicopterul amerizat dădeau drumul puternicului generator de ultrasunete de pe bord. Era o mină sigură. Nu exploda ‘deeît atunci cînd membrana ei, făcută dintr-o anumită masă plastică, intra în vibraţie. Şi membrana asta nemaipomenită nu vibra decît sub acţiunea ultrasunetelor cu o frecvenţă de 75 300 de perioade pe secundă.

In lunecarea mea spre adîncuri, viziera dreptunghiulară îmi fu mîngîiată de trupul gelatinos al unei meduze cu chenar vişiniu, şi imediat îmi trecură pe dinainte, ca un stol de păsări, cîţiva chefali vioi şi rotunzi. De ce intraseră oare în apele mării în luna iulie ? A, da ! îi gonise probabil din lacuri ploaia rece de alaltăieri. Citii pe manometrul aşezat la vedere : 10 metri. Asta înseamnă că asupra costumului meu de oţel apăsau deja douăzeci de tone de apă verde-albăstrie. Dar atîta lucru nu mă putea speria. Eram obişnuit să alunec impasibil tot mai jos, tot mai în adînc, ferecat în costumul sigur, învăluit de tăcere, în timp ce asupra mea se grămădeau zecile de tone, iar lumina se împuţina precipitat ca pe o scenă de teatru peste care se lasă seara.

Şaptezeci de metri. După culoarea roşie şi cea portocalie a dispărut şi galbenul. Apa este albastru- violetă. Mă apasă 140 de tone. Ca un şarpe negricios pluteşte în sus pe lîngă mine un ţipar cu capul ascuţit şi coada rotundă. După starea de surescitare pe care am trăit-o, nervii simt nevoia să se odih- nească. Acum sînt aproape somnolent. Din cînd în cînd rostesc alene în microfon un cuvînt-două.

O sută cincizeci de metri. întunericul e aproape deplin. Umbra acestei nopţi are totuşi, vag, nuanţa unui violet-închis.

O sută nouăzeci de metri. Presiunea apei: 380 de tone. Totul este negru, negru absolut. Şi aici, noaptea adîncului e lipsită de stele. Nu vezi nici peşti luminoşi, nici gorgonide scînteietoare, nici

crustacei cu ochi fosforescenţi, nici bacterii foto- gene... în apele sulfuroase ale Mării Negre, de la o sută optzeci de metri începe lumea morţii.

Aprinsei reflectorul montat pe casca costumului 195 de metri. Iată şi fundul înclinat puternic spre răsărit. Din cauza pantei, stratul de mîl şi nisip e subţire, foarte subţire. Puţin mai încolo se vede,, dezgolită, o mică stîncă roşcată. Transmit cele con-

statate şi mă îndrept spre ea... Dar ce-i asta ? Ocolind stînca, reflectorul a căzut asupra unei mari suprafeţe convexe colorate în alb şi roşu. Iată deci unde era geamandura ! întîmplarea făcuse să ame- rizăm exact în locul ce-i tăinuia misterul. Nu-mi rămînea decît s-o examinez de aproape... Şi, exami- nînd-o, am constatat cu surpriză că unicul capac al sferei metalice se desprinsese, Dumnezeu ştie cum, din buloanele care-1 ţineau închis, încît nici o picătură de apă să nu se poată strecura înăuntru. Geamandurile folosite de institut pentru marcarea anumitor puncte stabilite pentru studierea fundului mării şi a curenţilor erau toate prevăzute cu capace, întrucît în interiorul lor se introduceau adesea, potrivit sistemului nostru de lucru, aparate, unelte şi chiar probe mai uşoare, luate la faţa locului. Dar geamandura ancorată de astă dată nu conţinea nimic (cel puţin după cîte ştiam eu) şi, în orice caz, de cînd o pusesem pe apă, din elicopter, împreună cu Mihuţ — cele două şalupe ale institutului fiind defecte — nici un cercetător oceanograf n-avusese posibilitatea s-o deschidă. Asta, pe de o parte. Pe urmă, centrul de greutate al geamandurii cădea în cuprinsul calotei cufundate în apă, capacul rămî- nînd deasupra liniei de plutire. Cum de la instalare marea fusese calmă, în ce fel s-a putut umple sfera de apă ? A doua oară în acea zi am avut impresia că s-a petrecut ceva ciudat.

PRĂBUŞIREA

Am arătat că eram obişnuit cu imersiunile, iar bezna adîncurilor, laolaltă cu toate surprizele ei, nu mă mai impresiona cine ştie ce. Totuşi, munca de scafandru la mare adîncime e grea. întunericul şi întregul mediu impropriu vieţii omeneşti îţi rămîn vrăjmaşi. Oricînd, în apa ce stă gata să te strivească cu zecile şi sutele ei de tone, te paşte un pericol necunoscut : poate un morun uriaş ca cel care îmi rupsese cablul telefonic în urmă cu vreo săptămînă, poate o defecţiune oarecare, fatală celui suspendat în prăpastia lichidă.

Aşadar, cu tot entuziasmul cuvenit marii descoperiri căreia îi căutam confirmarea, treaba n-a fost prea uşoară nici pentru mine. întîi a trebuit să sap în rocă, cu ciocanul pneumatic, o gaură unde am pus mina. Am ieşit apoi la suprafaţă, timp în care Nesteruş, dirijindu-şi ultrasunetele printr-o lentilă metalică, a provocat explozia din stratul de porfir. Subestimarea acesteia era cît p-aci să ne coste scump. Dar ne-am ales numai cu

flotoarele pe jumătate inundate de valuri şi o mică spaimă, tocmai bună să nu uităm lecţia. Pe urmă am coborît din nou, alături de un coş cu fundul de plumb, legat de un cablu paralel. Nici nu se limpezise bine apa cînd am ajuns jos. Am încărcat coşul cît am putut de repede şi am cerut să fiu scos. După prima imer- siune, ajunsesem la suprafaţă la asfinţitul soarelui. Cînd am ieşit a doua oară din împărăţia lui Neptun, se făcuse noapte, dar ce noapte superbă pe lîngă aceea din adîncurile moarte ! Ne-am închis în carlingă probele mineralogice şi toată aparatura. Elicea

orizontală cu trei pale mari aproape cît braţele unei mori de vînt începu să se învîrtească în uruitul motorului şi avui deodată senzaţia delicioasă a zborului, a zborului spre stelele împrăştiate pe cer ca o comoară scînteietoare.

Mă simţeam eliberat. Mă simţeam uşor şi puternic.

— Ce bine e să zbori, Nesteruş ! Ce ştii tu despre sentimentele unui învingător ? ! începusem să declam în ciuda bietului fizician. Eu sînt un vultur, bătrîne motan sentimental.

Agamemnon Anastasiu tăcu o bucată de vreme, încropind în el, desigur, nişte cugetări contradictorii şi, cu un zîmbet silit, îmi prezentă concluzia la care a ajuns :

— De data asta e foarte serios.

Mi-am dat seama că spovedania, pe care o ocolisem magistral în ultimele două zile, va începe în mod inevitabil. Dar ce puteam face ! Nesteruş îmi acordase calitatea de confident o dată pentru totdeauna.

— N-am mai simţit niciodată ce simt acum, mărturisi el, cu un tremur pasional în glas. Aş vrea să fiu sigur de ea, să trăiesc mereu lîngă ea, să ne ştim unul altuia toate gîndurile...

Şi după ce se cufundă în tăcere, făcîndu-mă să cred că s-a înecat definitiv în aceasta, rosti:

— Am să-i cer să se mărite cu mine.

— De fapt în tine, amice Nesteruş, zace un cîn- tăreţ al delectărilor matrimoniale, glumii eu, ca să ascund că totuşi căldura cuvintelor lui mă impresionase.

— Ei bine, pentru ea sînt şi poet. Dacă vrei să ştii, îi fac şi versuri, replică el ostentativ, pi- păindu-şi unul dintre buzunarele hainei. Vrei să le citeşti ? se răsti agresiv, privindu-mă totuşi rugător.

într-adevăr era îndrăgostit ! Ce sfaturi puteam să-i mai dau şi la ce ar fi folosit să-i spun cum o vedeam eu pe Consuella ! In orice caz, sinceritatea ei mi se părea discutabilă. De ce în faţa lui Nesteruş
104
îşi dădea silinţa să apară ca o fiinţă pură şi naivă, pe cînd pentru cucerirea mea, ratată de altfel, aşa cum am mai spus — dovedise atîta frivolă cochetărie ?

Deodată, exact cînd mă gîndeam la acest lucru, ezitînd să citesc versurile lui Nesteruş, fui conştient că ceva nu merge. Cînd motorul îşi făcea turaţiile cum trebuie, nu-i percepeam zgomotul, aşa cum nu-mi simt bătaia inimii, dacă ea îşi vede de treabă în mod normal. Dar acum... Elicopterul fu zguduit de o scurtă cădere repede frînată... apoi de alta... apoi de a treia, mai lungă, care-mi pricinui un fior rece, proporţional cu durata ei. în sfîrşit, motorul şi-a revenit şi prăbuşirea fu oprită cînd altimetrul indica numai douăzeci de metri. în schimb înţepenisem deasupra valurilor. Aripile lungi ale elicei, ce ne ţinea în aer, se încăpăţînau să se învîrtească într-un plan perfect orizontal şi pînă la ţărm mai era cel puţin un kilometru.

Dar pe talazurile ce le bănuiam în întuneric, aproape sub noi, se legăna uşor o lumină albăstrie. Am crezut cu toţii că distingem silueta unei bărci cu motor şi ne-am grăbit să amerizăm, singurul lucru de care elicopterul mai era în stare. Dar degeaba am măturat apoi suprafaţa mărunt frămîn- tată a mării cu reflectorul mobil de la bord. Se impunea în mod strict o alternativă : ori noi căzusem victime ale unei halucinaţii colective, ori ambarcaţiunea zărită puţin înainte fusese înghiţită de valuri, fără urme.

— Bă, că doar n-o fi fost submarin, spuse cu ciudă, fără să se gîndească prea mult, Iosip Nusici, pilotul.

— Uite un creier uluitor, piramidal, se indignă Mihuţ cu umor. Negreşit, pe piatra ta funerară se va scrie că plesneai de inteligenţă. Auzi dumneata, submersibil, cînd marea are circa patru metri adîn- cime ! Hotărît că la cai te pricepi mai bine!

Aluzia se referea la profesia mai veche a lui Nusici, care fusese grăjdar la o colectivă.
105

— Decît să faci pe grozavul, se înfurie dintr-o dată pilotul, mai bine ai avea grijă de motor. Din cauza ta puteam toţi să

sărim din cer de-a dreptul pe lumea cealaltă.

Mihuţ nu mai spuse nici un cuvînt. Dar tot el ne-a scos din încurcătură. După zece minute, pricina penei fusese descoperită. Lucrînd cu înverşunare, Mihuţ puse motorul la punct mai repede decît ne aşteptam, astfel că am aterizat în curtea spaţioasă a institutului, aproape de hangarul elicopterului amfibiu, cu o oră înainte de miezul nopţii.

LA „STEAUA DE MARE"

După ce am zăbovit cu plăcere sub duş cîtevai minute şi mi-am pus alte haine, m-am uitat la pendula din cameră. Arăta ora 11 şi 30 de minute. Mi se făcuse o foame de lup. Eram hotărît să parcurg într-un timp record kilometrul ce ne despărţea de braseria „Steaua de mare“.

Stinsei lumina şi mă gîndii apoi să închid fereastra ce dădea spre straturile de flori din grădina institutului (locuiam chiar în clădirea mare a acestuia, unde ocupam, la parter, o cameră destul de confortabilă, plină de cărţi). Mă aplecai uşor peste pervaz şi rămăsei o clipă aşa, ca să aspir parfumul îmbătător răspîndit de albele regine ale nopţii ce se legănau, sub mîngîierea brizei, de-a lungul construcţiei, pînă în dreptul laboratoarelor de mineralogie. Acolo, prin geamurile închise ale unei încăperi, razele strălucitoare ale tuburilor cu neon năvăleau în întuneric, aşternînd peste flori şi iarbă o pată geometrică de lumină. In cadrul ei, cocoţat pe roaba grădinarului, un individ, care avea — aş fi jurat — silueta groasă a veselului Mihuţ, privea atent, cu capul întins înainte, la un lucru ce se afla în interior şi părea să-l intereseze în mod deosebit. Treaba asta mi s-a părut destul de curioasă. Mi-am făcut vînt şi am sărit pe aleea de sub fereastră. în cele cîteva secunde cît nu mă uitasem la el, omul de pe roabă se făcuse nevăzut. Mă îndreptai în pas gimnastic spre locul unde-1 zărisem şi-mi aruncai şi eu ochii în laboratorul în

care ardea încă lumina. în aparenţă, nimic deosebit. Stavri, maniac ca întotdeauna, îşi admira şi clasifica probele de rocă fără să ţină seama că este aproape miezul nopţii. Dar pentru ochiul meu avertizat se petrecea totuşi un fapt interesant. Dulapul metalic pe care chimistul îl ceruse să poată ţine sub cheie o serie de substanţe toxice, necesare în munca lui, stătea cu uşile larg deschise, iar pe rafturile sale se vedeau, în loc de

sticle etichetate, pietre aliniate pe mai multe rînduri. „De ce naiba o fi ascuns Stavri, adevăratul scop pentru care e cerut dulapul!“ — mă mirai eu. De urma celuilalt n-am mai dat. Pesemne că trecuse pe după colţul clădirii şi se pierduse în beznă.

Cînd am ajuns în camera lui Nesteruş eram contrariat, dar n-am spus nimic. în cinstea Consuellei, tînărul meu prieten îmbrăcase un frumos costum ,,bleu-marin“ şi îşi făcuse un nod impecabil la cravată. Părea nervos şi mormăia ceva despre punctualitatea anumitor indivizi care te lasă să mori de foame.

Dar, deşi drumul relativ lung parcurs pe faleză, în aerul răcoros şi sărat al litoralului, a fost de natură să-i mărească pofta de mîncare, lucrul acesta nu s-a cunoscut de loc cînd am ajuns la braseria „Steaua de mare“. Eu consumasem deja trei cotlete şi tot atîtea porţii de guvizi prăjiţi, în timp ce Nesteruş se chinuia încă la o friptură de-ţi făcea scîrbă numai văzînd cum o morfolea.

în sfîrşit apăru pe estrada orchestrei şi Con- suella. Purta o rochie neagră mulată pe corp (indiscutabil, trupul Consuellei nu era de loc urît). Pianul, trompetele şi celelalte instrumente tăcură, în liniştea relativă, acompaniată de zumzetul localului şi punctată de zăngănitul furculiţelor, clinchetul paharelor şi comenzile ospătarilor la bar, Consuella începu să vorbească la microfon, cu glasul ei modulat de contraaltă care te putea face să crezi că fiecare cuvînt rostit, oricît de banal i-ar fi

fost înţelesul, porneşte dintr-o mare şi permanentă sensibilitate sufletească :

— Dragi oaspeţi, bună. seara ! In noaptea aceasta voi cînta pentru dumneavoastră trei cîntece din Indonezia : „O păsărică mi-a ciripit povestea-n- treagă“, „Vino, iubite" şi „Călători-vei peste mări“.

Titlurile le-a spus limpede, atentă la felul în care pronunţa fiecare cuvînt, de parcă i-ar fi dictat unei dactilografe nevăzute.

Şi Consuella începu să cînte. Glasul ei se înălţă plin, fierbinte, răscolitor peste mesele aşternute cu damasc siniliu şi făcu să înceteze zumzetul de stup al sălii, curmă pînă şi comenzile strigate de ospătari pe un ton neutru, ca apoi notele tulburătoare, neîncăpute între pereţii cu ornamentaţii de bronz, să-şi ia zborul prin ferestrele larg deschise spre mare.

Distingeam pe plajă, în umbră, un grup care se oprise să asculte şi-mi închipuiam modulaţiile acestei voci fermecătoare plutind peste valuri pînă departe în larg, ca un cîntec de sirenă.

Mai tîrziu, Consuella a venit la masa noastră, mi-a zîmbit drăguţ şi a început să cocheteze cu Nesteruş, care în această împrejurare avea figura celui mai fericit imbecil întîlnit pînă la vîrsta ce o împlinisem atunci.

Contribuţia mea la conversaţie fiind cu totul neînsemnată, cei doi m-au lăsat să degust în linişte tutunul aromat al ţigărilor pe care le fumam con- templînd felia de lămîie din paharul meu cu vermut.

Consuella avea faţă de Nesteruş o purtare mai atentă ca oricînd. Şi-i vorbea atît de cald ! Ce naiba urmărea femeiuşcă asta ? în aparenţă neatent, le urmăream discuţia curios, ca la teatru. El spunea cu silnică autoironie :

— Vrei să-ţi citesc o poezie ?

Era probabil poezia cu care mă ameninţase şi pe mine. Dar, spre deosebire de mine, Consuella dorea să-i apară tare curioasă şi măgulită :

— Citeşte-o ! Citeşte-o !

Nesteruş despături emoţionat o hîrtie şi începu să citească cu patos, în şoaptă :

„Părul... ochii... buzele... melodii spaniole,
frînturi de cîntece, lascive, însîng erate...
Ochii... părul... buzele...
aud
o violă, mai multe viole cu-acelaşi acord
al vînturilor de toamnă de crengi sfîşiate."

Aşadar, îşi dădea poate şi el Seama că în sufletul Consuellei se ascundea, după oblonul bine tras, ca să nu pătrundă în afară nici o rază revelatoare, o întreagă dramă, o mare nelinişte.

Nesteruş îşi punea întregul suflet în felul cum citea declaraţia aceasta de pătimaşă şi totodată mîngîietoare dragoste :

„Buzele... braţele... coapsele... ţipătul sufletelor chinuite, vuietul rîurilor revărsate, dogorite cîmpii de furtuni răscolite... învăluitoarele, nepătrunsele talazuri marine pe-mbietoarele plăji înspumate... amfore graţios rotunjite, pline cu vinuri transparente sau roşii, caldele, luminoasele zile de vară, ca-n vie auritul ciorchine..."

Trebuia să recunosc că în încercarea lui literară, al cărei manuscris mi l-a oferit cu titlul de împrumut în aceeaşi noapte şi apoi a renunţat să-l mai ceară (probabil fiind o copie) Nesteruş vedea pînă la un punct, aşa cum vedeam şi eu, făptura pasionată, plină de farmec exotic a Consuellei. Numai că lipsa de luciditate a îndrăgostitului bine îmbrobodit îl împiedica să înţeleagă mai mult decît atît.
110
Intr-adevăr Consuella avea un temperament bogat şi ceva care ar fi putut semăna cu generozitatea omului ce se dăruie necondiţionat. Totuşi, sub căldura gestului şi a vorbelor ei, bănuiam o rară stă- pînire de sine. Pe urmă... nu ştiu ce mă făcea să consider nu tocmai gratuită impresia pe care o aveam lîngă ea c-ar ascunde o taină grea, cu consecinţe pentru toţi cei ce o înconjurau.

Intr-un tîrziu, Consuella îşi aduse aminte:

— Mi-ai promis că-mi faci nişte fotografii. Vrei să mi le faci mîine ?

Nesteruş a răspuns copleşit, monosilabic :

— Da.

— Atunci, mîine dimineaţă viu la tine, la institut, preciză fata. Te iau şi mergem la Plaja Albă. E atît de frumos acolo! O să înotăm împreună. Da ?... se alintă ea.

După o jumătate de oră, Consuella s-a retras cu un surîs dulce şi promiţător, refuzînd să fie condusă. Nesteruş era nebun de entuziasm şi a început să-şi laude adorata, generos ca un autor de madri- galuri.

Apoi am pornit-o spre casă împreună cu ditirambicul fizician.

în noaptea aceea n-a mai survenit decît un singur lucru pe care mi-1 amintesc foarte bine. Pe şoseaua de pe faleză, la kilometrul 27, unde se grămădesc pe panta dinspre plajă salcîmi pitici, i-am zărit în lumina lunii pe Consuella şi pe Stavri. La apropierea mea, fata a ezitat parcă, apoi l-a îmbrăţişat pe chimist. Am văzut limpede cum l-a sărutat. Tabloul semăna cu o ilustraţie romantică dintr-o carte de care mi-am amintit fără să vreau. Nesteruş n-a observat nimic. Era cu ochii la stele. Iar mie mi-a fost milă de el şi l-am lăsat să viseze.

CONSUELLA

A doua zi, pe plajă, solitarul Stavri lipsea, dar Consuella era proaspătă şi firească de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. A înotat

alături de Nesteruş şi de Nusici, s-a jucat cu mingea împreună cu Mihuţ şi Andrei Toma, un tînăr geolog sosit la noi abia de cîteva zile, s-a zbenguit în apa de la mal cu Dragomir, electricianul institutului, şi nu m-a ocolit nici pe mine. Idila cu Nesteruş şi-a continuat-o nestînjenită de prezenţa noastră. Prietenul meu era, la rîndul său, vesel şi excela în galanterii :

— Ia priveşte norul acela... Seamănă cu un trandafir. Dac-aş putea, l-aş culege pentru tine.

—• Alaltăseară mi-ai spus că-mi dai stelele, astăzi norii şi dacă ţi-aş cere să-mi dai ceva cu adevărat nu mi-ai da nimic, se alinta Consuella.

—• Cere-mi... cere-mi orice, protesta Nesteruş pe un ton voit glumeţ.

— Dă-mi luna ! pretinse categoric adorata lui.

— Ţi-o dăruiesc din toată inima.

— Atunci dă-mi şi pămîntul... cu laboratoarele lui de fizică, în care, printre alţii, se-ntrece cu firea un tînăr simpatizat de mine în mod deosebit.

Nesteruş se roşise tot de plăcere.

— Ce te interesează pe tine laboratoarele de fizică ? zise el numai ca să spună ceva.

— Cum să nu mă intereseze ! Am urmat şi eu fizica... doi ani... şi pe urmă m-am lăsat. Credeam că o să fac carieră în teatru.

Interesant — gîndii eu.

— Ai putea să-ţi continui studiile, aprecie Nes- teruş.

— Cum ? voi Consuella să ştie.

— De pildă... măritîndu-te cu mine, spuse Nes-
teruş serios.

Deci găsise prilejul să-şi plaseze cererea în căsătorie.

— Mai ştii — zîmbi fata gînditor. Ai nisip în
păr. Vrei să ţi-1 scutur... ?

— Vreau ce-mi ceri tu, şopti prietenul meu numai pentru Consuella.

— Iarăşi te-ai blegit — mormăi Mihuţ cu bonomă grosolănie, arătînd că totuşi îndrăgostitul a fost auzit şi de alţii.

Conversaţia celor doi lua o întorsătură intimă, aşa că ceilalţi îi

lăsară singuri.

Stăteam întins cu faţa în jos într-o groapă de nisip. Soarele fierbinte îmi încingea pielea de-acum rezistentă la acţiunea puternică a razelor sale. Căldura pătrundea adînc în mine, prin toţi porii, şi în acelaşi timp cu lenea mă cuprindea o senzaţie de bunăstare, sporită pînă la deliciu de rarele adieri ale vîntului dinspre largul mării. Cînd ridicam puţin capul, vedeam spre extremitatea fîşiei de plajă pe care stăteam, denumită Plaja Albă din cauza culorii izbitoare a unor uriaşe plăci calcaroase, un stol de pescăruşi încremeniţi pe ţărm ca nişte bulgări de sare.

Foşnetul monoton al valurilor, a căror mătăsoasă alunecare şi frîngere constituie pentru urechea mea o permanentă desfătare, îmi legăna gîndurile toropite. Am adormit repede, plictisit de dulcegăriile •celor doi, auzite ca prin vis:

— Te iubesc, Consuella !

— Ţi se pare, dragul meu.

— De ce ? N-o meriţi ? Doar eşti atît de frumoasă... şi atît de cinstită... de bună... Cînd te-am văzut prima oară, nu credeam nici eu că tu, cu înfăţişarea ta strălucitoare, cu părul ăsta îmbătător, cu năsucul tău cîrn şi cu dinţii tăi albi, poţi fi o fetiţă aşa de mică şi de proastă...

8

113

— De ce proastă ?

— Fiindcă ne cunoaştem de trei săptămîni şi nu m-ai lăsat să te sărut niciodată... Azi, azi însă...

— Dacă mă fotografiezi...

Cînd m-am trezit din somn (n-am dormit mai mult de un sfert de ceas), lîngă mine stătea întins Nusici.

— Dar Consuella unde-i ? fu prima mea întrebare.

— S-a dus la institut după Nesteruş... sau nu ştiu după cine. întreba dacă Stavri nu este cumva bolnav.

M-am sculat alene, gînditor, dar plaja am parcurs-o cu paşi din ce în ce mai grăbiţi. Apoi mă căţărai pe faleză şi trecui peste cîmpul cu pelin şi laptele cucului, stîrnind, în vegetaţia îngălbenită de soarele verii, salturile lungi şi sprintene ale lăcustelor.

Am intrat în institut prin uşa dinspre grădină, de care ne slujeam de obicei cînd mergeam la plajă. Culoarul lung, cu acvarii mari în pereţii groşi, era pustiu. îl parcursei în fugă.

Consuella se afla în holul pătrat al laboratoarelor de mineralogie şi se uita cu ochi avizi, dar totodată speriaţi şi nehotărîtă parcă, la uşa pe plăcuţa căreia scria : „A. Stavri, şef de lucrări". Silueta i se profila pe geamul gros al bazinului cu pisici de mare, din dosul căruia o privea fix un exemplar impresionant al acestei primejdioase şi ciudate specii de peşti veninoşi. Lumina verzuie, lividă a acvariului contrasta neplăcut cu înflorata rochie de plajă a fetei.

Eram desculţ şi, păşind pe mozaicul rece al par- doselei, nu făceam nici un zgomot. Consuella m-a simţit abia cînd am ajuns lîngă ea.

— Ah, tu erai... ! exclamă nefiresc. îl caut pe Nesteruş... A plecat după aparatul de fotografiat...

Tăceam, şi tăcerea mea îi sporea încurcătura, deşi îşi dădea silinţa să se poarte natural. încercă să lege o conversaţie :

[1]— La voi e atît de răcoare şi...

— Tţţ... şi ?

114

— Şi... Vai, Andronic, abia acum bag de seamă <ce ochi albaştri ai tu...

— Crezi că ţi-ar putea folosi la ceva ochii mei albaştri ? Glasul îmi sunase ironic şi tăios.

— Eşti rău, Andronic, şopti ea umilită.

— Mă apăr, Consuella... — îi mărturisii mai mult decît am vrut.

— Sînt primejdioasă ? se miră ea.

— Ai putea să fii.

— Dar nu cu tine.

— De ce ? o întrebai scurt.

— Nu-ţi spun... tot n-ai înţelege nimic... Şi ar fi păcat... încerca deci să se poarte ca şi cu zevzecul de Nesteruş... Totuşi enervarea mi-era înăbuşită de un fel de compasiune. Chipul Consuellei exprima uneori atîta cinste, vorbele ei păreau atît de sincere ! Care era Consuella cea adevărată ? Fata dintr-o bucată, care ascundea o tainică tristeţe ? Cocheta fluştura- tică ? Poate amîndouă dintr-o dată ?

— Cine eşti tu, Consuella ? Om bun ? Om rău ?

— rostii eu moale.

— Un om amărît — oftă ea.

— Aş putea să fac ceva pentru tine ?

O clipă păru nehotărîtă, dar apoi zise voit veselă:
—Da. Să-mi arăţi ce pietre frumoase aţi colecţionat voi... Ştii ? M-a interesat pe vremuri şi mineralogia... De pildă să începem de-aici...
Şi, înainte să pot face sau răspunde ceva, deschise uşa laboratorului lui Stavri, în pragul căruia se opri brusc şi scoase un ţipăt de groază...
Am fost în spatele ei în acelaşi moment. între două mese încărcate cu baloane de sticlă şi vase cilindrice, chimistul se afla întins pe jos, cu faţa albă ca varul.
Primii care sosiră, atraşi de ţipătul Consuellei, au fost Mihuţ şi Toma. Mihuţ a sosit chiar foarte repede, uimitor de repede. De fapt mi s-a părut că n-a avut decît să dea de perete una din celelalte două uşi ce comunicau în acelaşi hol.

O curiozitate irezistibilă mă făcu să întorc capul spre cîntăreaţă. îşi revenise din spaimă mai iute decît aş fi crezut că este în stare. Mă uimea. Trăsăturile figurii îi erau surprinzător de dure, iar privirile înţepenite asupra cadavrului.
Inima îmi fu strînsă de milă, dureros, şi prin minte îmi trecu, involuntar, un gînd de adolescent livresc : de ce ai murit tu, chimistule taciturn şi singuratic ? Pentru că ai sărutat-o !
TAINA GEOCHIMISTULUI
Mirosea a formol şi a moarte. Prin ferestrele deschise, lumina după-amiezii pătrundea tristă în sala de autopsie, aşternîndu-se peste mozaicul pardoselei în fîşii ce alunecau din ce în ce mai departe, apoi în sus, pe dulapurile de sticlă cu bis- turie, foarfeci şi fel de fel de instrumente a căror întrebuinţare mă căzneam să o ghicesc.
Mi-a plăcut întotdeauna să privesc realitatea în faţă, dar trebuie să mărturisesc că acum îmi venea destul de greu... Nu mă înspăimînta aspectul oribil al trupurilor schilodite, dar aripile mi le simţeam tăiate. N-aş putea afirma că, atît cît a trăit în preajma mea, Stavri se manifestase ca un ins în care viaţa clocotea năvalnic, plină de exuberanţă şi entuziasm exploziv. Era mai degrabă unul dintre oamenii despre care nu puteai spune mare lucru. Chimistul trăia mai mult izolat, n-avea prieteni şi nu vorbea niciodată despre sine, despre iluziile şi aspiraţiile lui, despre dorinţele şi speranţele sale. Toată lumea

constatase că este un profesionist priceput, un bun şef de lucrări, şi atît. Totuşi fusese o făptură, prin ţesuturile căreia sîngele curgea cald, în creierul căreia scăpărau scînteile gîndurilor, în sfîrşit un om viu. Şi iată, în locul lui, un chip asemănător cu toate celelalte ce se înşirau pe mesele de autopsie, pe faianţa cărora stăteau, golite de orice conţinut uman, formele gălbui, inexpresive ca nişte măşti, ale altora ce au vieţuit. Spectacolul cadavrelor despuiate şi aliniate în sălile institutului medico-legal este întotdeauna răscolitor pentru cei care nu-1 văd în fiecare zi. Inveşmîntat solemn, aşezat confortabil într-un sicriu, acoperit de jerbe,
117
chipul morţii ni se arată mai puţin sălbatic, înconjurat de o aureolă de demnitate ce ne moderează impresiile.

Autopsierul apucă zdravăn cu o mînă piciorul slab al mortului şi, .din patru tăieturi sigure, dezgoli dintr-o dată de piele, grăsime şi muşchi o porţiune a femurului.

Acum era rîndul meu să intru în acţiune. Laboranţii şi medicul de serviciu îmi priveau curioşi detectorul de radiaţii pentru' suprafeţe restrînse. Medicii legişti din Constanţa nu dispuneau de un asemenea detector. Iată de ce fusesem chemat de urgenţă.

Pusei aparatul în funcţiune şi plimbai de-a lungul osului detectorul aşezat în vîrful bastonaşului de ebonit. Veni apoi rîndul rinichilor, al ficatului, al splinei… Pe cadranele indicatoare, numărul impulsurilor varia de la organ la organ. Doctorul Victor Ursu, directorul Institutului medico-legal din Bucureşti, care ţinuse să participe la lămurirea acestui caz, şuşotea cu invitatul său, profesorul Iosif Scarlat, pe care cititorii mei au avut pînă acum prilejul să-l cunoască destul de bine. Era limpede că neurochirurgul îşi avea părerile lui, pentru că gesticula demonstrînd un lucru pe care nu-1 înţelegeam. Apoi ceru un bisturiu şi făcu singur nişte secţiuni fine într-un rinichi extras în acest scop.

— Dă-mi, te rog, puţin bagheta dumitale miraculoasă, mi se adresă el.

Plimbînd bastonaşul peste ţesuturile secţionate, neurochirurgul urmărea cu interes mişcarea acelor pe cadrane.

îl privii întrebător. Reuşise să-mi stîrnească curiozitatea.

Profesorul îmi zîmbi:

— Ei bine, nu-ţi dai seama ce se petrece ? Uraniul se concentrează în feluritele organe ale trupului omenesc în proporţii relativ stabile... care nu prea corespund cu ce am găsit aici. Ar trebui făcută o spectroscopie. Alături de uraniu s-ar putea descoperi şi altceva. Ce zici, fizicianule ?

Ce puteam să zic !

— De pildă, poloniu, preciză Scarlat.

Trăiam un simţămînt de nedumerire din ce în ce mai ascuţit.

— Dar poloniul se găseşte în natură, alături de uraniu, în cantităţi mult prea mici faţă de acesta, ca să fi putut contribui sensibil la iradierea victimei, obiectai eu.

— In ce cantităţi se găseşte sau nu se găseşte, asta-i treaba voastră, a fizicienilor, mi-o tăie scurt neurochirurgul. în privinţa elementului descoperit în cadavru, cred însă că nu mă înşel.

Venisem cu o „Pobedă“, pe care o conduceam singur. Am pus detectorul pe canapeaua din spate şi am pornit spre institut, frămîntat de afirmaţiile profesorului. Stavri nu lucrase la institut decît cu minereuri. Atunci de unde atîta poloniu ca să-i pricinuiască o intoxicaţie specific localizată ? Ideile mi se succedau cu repeziciune crescîndă. Prezenţa în rocă a un^i nemaiîntîlnite cantităţi de poloniu nu semnala oare existenţa prin apropiere a unor minereuri de uraniu fabuloase, cu o concentraţie fără seamăn ? Ce altă explicaţie ar mai fi putut exista ? De unde putea proveni poloniul dacă nu din dezintegrarea uraniului ? îmi venea ameţeală numai gîndindu-mă la importanţa unui asemenea zăcămînt de uraniu. Pentru ţara noastră, acesta ar fi însemnat uzine atomoelectrice de sute de mii de kilowaţi, numeroase furnale şi fabrici, vapoare şi trenuri mînate de forţele combustibilului nuclear, răspîn- direa unor minunate şi felurite aparate de control şi măsură, o agricultură mai productivă cu seminţe şi culturi iradiate, metode noi dintre cele mai eficiente în biologie şi medicină... Dar cîte nu putea să însemne descoperirea unui atare zăcămînt!

Simţămîntul de zădărnicie ce mă încercase puţin înainte — paralizîndu-mi mintea şi sufletul — cedă pe nesimţite. Cum putusem oare să mă înmoi din atîta lucru ?

„Ce naiba, amice Andronic — îmi ziceam acum — la urma urmelor, eşti om de ştiinţă şi ai învăţat

în suficientă măsură că tot ceea ce trăieşte trebuie să facă sacrificiul morţii tocmai pentru biruinţa vieţii. Victoria făpturii umane nu poate consta în nemurirea ei individuală. Asta-i împotriva firii. Dar această făptură este în drept să se socotească învingătoare, dacă prin ea viaţa în general face un pas înainte, dacă prin ea raţiunea desţeleneşte măcar o palmă din jungla întunecoasă a necunoscutului.

Eşti cîteodată un nătărău autentic, amice Andro- nic — mă hiritiseam eu. Totuşi s-ar putea ca din întîmplare, să te afli aproape de o descoperire fără seamăn în felul ei.“

Şi trebuie să spun că, în scurt timp, această presupunere a fost confirmată. Sosind la institut, am constatat că spectroscopia minereului fusese deja făcută (o făcuse Stavri înainte să moară), iar pe placa fotografică se puteau vedea limpede, printre altele, liniile caracteristice ale poloniului.

Rareori am simţit în viaţa mea o asemenea bucurie da cea de atunci. Dar se impunea şi o altă concluzie : înainte de a muri, Stavri aflase ce conţin minereurile aduse cu elicopterul.

Acest lucru 1 l-am spus şi lui Ştefan Orza care, sosind la Institutul de oceanografie în mai puţin de trei ore după semnalarea morţii geochimistului, m-a rugat să caut în laboratorul acestuia urmele ultimelor sale ore de activitate.

STRANIUL TANGOU

Este neîndoielnic că Stavri suferea de boala ac- tinică, dar că putuse să moară într-un timp atît de scurt din pricina radiaţiilor toxice ale minereurilor, asta n-o credea nici Orza, şi cu atît mai puţin, o credeam eu. Pregătirea mea ştiinţifică mă scutea de asemenea bănuieli.

Geochimistul se otrăvise cu acid cianhidric. In gură i se găsiseră cioburile fiolei pe care o spărsese între măsele şi constatările făcute chiar la începutul autopsiei nu lăsau nici o îndoială.

în seara aceea am avut a doua convorbire cu Ştefan Orza (prima se desfăşurase dimineaţa, la o jumătate de oră după ce intrase în acţiune miliţia, care, la rîndul ei, pusese întrebări personalului ce se afla în institut, făcuse măsurători, fotografii şi toate cele de cuviinţă).

După ce a fumat gînditor jumătate din ţigara subţire cu capătul violet pe care a scos-o dintr-un pachet „Dobrogea“, Orza mi-a pus mai multe întrebări în legătură cu geamandura

scufundată, m-a rugat să-l conduc la elicopter şi să-i arăt cum a fost ea suspendată dedesubtul acestuia, a insistat asupra impresiilor mele şi ale celorlalţi din echipaj atunci cînd ni s-a părut că zărim pe valuri o barcă cu motor şi mi-a ascultat atent toate bănuielile ce mă asaltaseră începînd cu după-amiaza zilei din ajun. Pînă la sfîrşit mi-a făcut cîteva complimente, lăudîndu-mi spiritul de observaţie, vigilenţa şi, după ce m-a făcut să promit că n-am să intervin în nici un caz de unul singur, mi-a propus, în termenii

cei mai măgulitori, să colaborăm la lămurirea straniilor întîmplări din ultimul timp.

— Rămînem înţeleşi, nu ? a tras concluzia. Dacă ţi se mai par ciudate unele lucruri, dai fuga la mine şi-ţi deşerţi repede sacul. In noaptea asta mă găseşti în încăperea alăturată laboratorului unde a lucrat Stavri. Nimeni nu trebuie să observe că ai bănuieli. Şi nu faci nimic fără să ştiu eu...

Seara, imediat după ce s-a lăsat întunericul, Orza mi-a cerut să i-1 scot pe Nesteruş din pămînt, din iarbă verde.

Cel care m-a pus pe urmele acestuia a fost Toma. Numitul Agamemnon Anastasiu lua masa cu Consuella la restaurantul „Steaua de mare“. Era încă devreme. Pînă la ora programului, cîntăreaţa mai avea destul timp.

Pe Nesteruş l-am expediat repede, dar eu am mai rămas. Doream să beau un pahar de vermut şi apoi să mă înapoiez de îndată la institut. Nu consum alcool decît în împrejurări festive, dar de astă dată simţeam nevoia. Trăisem în cîteva ore atîtea emoţii! La o masă lîngă fereastră, Mihuţ tocmai începea o sticlă de rachiu verde ca smaraldul. Vă- zîndu-mă, îmi făcu repetate semne amicale şi, fără să mai aştepte altceva, umplu elocvent două pahare. La urma urmelor, fie şi rachiu —* îmi zisei şi mă aşezai în faţa mecanicului. Acesta dădu o duşcă pe gît, plescăi, îşi linse cu poftă buzele şi încercă operativ să capete o aprobare pentru notoria-i predilecţie.

— Ei, ce zici ? Nu-ţi vine să urli de plăcere cînd te ungi cu un asemenea rachiu ?

Pe urmă vărsă pe parchet cîteva picături rămase în pahar, fără să se sinchisească de uitătura strîmbă a ospătarului şi începu să sporovăiască :

— Să fie de sufletul răposatului, că tare nu-i plăcea băutura...

Ferice de el, a nimerit de-a dreptul în rai... Se zice c-ai asistat la tăierea lui. Ia spune-mi, băiete, ce avea sfîntul ăsta în măruntaie ?
122
Am dedus cu uşurinţă că atunci cînd sosisem eu, Mihuţ îşi încălzise deja motorul, ca să întrebuinţez o expresie favorită a sa.
— Ai, bre ? Ia cîntă-mi şi mie, ce cusur i-au găsit doctorii acestui pacient ? stărui grăsunul.
îl privi în ochi (ochii lui Mihuţ nu deveneau ceţoşi nici atunci cînd, din cauza băuturii, limba începea să i se împleticească). Dusei apoi paharul la gură ca să cîştig timp de gîndire. Nu ştiu cît de sincer a părut răspunsul meu prudent:
— Cred că nici doctorii nu sînt prea dumiriţi. Pariez că pînă la sfîrşit o să pună diagnosticul : acces cardiac.
— Şi de la tine ce au vrut să ştie ?
— Amănunte despre... munca lui şi alte chestii de-astea..., improvizai mormăind, în pană de imaginaţie.
Salvarea am găsit-o în persoana blondei Adriana Daneş, care lucra la noi ca ihtiolog. Fusese în concediu la o cabană din Făgăraş. Nu aflasem că s-a întors. Stătea de vorbă cu o altă fată şi un tînăr necunoscut, în colţul cel mai depărtat al sălii. '
— Iat-o pe Adriana ! exclamai cu veselie. Vreau să dansez cu ea. Vezi să nu bei singur toată sticla.
Mă ridicai în grabă. Trompetele vestitei orchestre „Alfred Spivakovski“ se împleteau în zbuciumul larg tălăzuit al unei melodii lente. N-aveam nici un chef de dans. Dar, ca să mai amîn întoarcerea la masa lui Mihuţ, am rămas lîngă Adriana o bună bucată de vreme.
Totuşi cînd Consuella apăru pe estradă abia se făcuse ora zece. Hotărît că îşi schimbase obiceiurile !
Glasul grav modulat al Consuellei spunea :
— Dragi ascultători, astă-seară vă voi oferi un scurt concert-surpriză. Programul va începe cu tan- goul spaniol „Pe ţărm, cînd luna va răsări..." de Casilda Nunez.
Am devenit atent, foarte atent... Da... sistemul mi-era cunoscut.
123
Consuella a cîntat uluitor de frumos... Dar partea cea mai uimitoare a tangoului Casildei Nunez era faptul că nimic din

textul său nu justifica titlul anunţat. Se vorbea în versurile spaniole despre o fată din munţii Grenadei care suferea amarnic din pricina unei iubiri neîmpărtăşite. Despre mare sau lună... nici o vorbuliţă. Eram absolut sigur. Cunoşteam binişor limba spaniolă. întotdeauna m-am dat tn vînt după tot ce este spaniol. Ce să-i faci! Fiecare cu gusturile lui.

CÎND LUNA A RĂSĂRIT...

Cînd am revenit la masa lui Mihuţ, acesta nu mi-a mai pus nici o întrebare. A sporovăit pînă a terminat sticla :

— Vezi matale... eşti tînăr, natura ţi-a făcut un... cum se spune ?... un portret de erou pozitiv... Ai chipul drăguţ, sufletul curat şi muşchi de oţel... Prin urmare, femeile se dau în vînt după dumneata... Dar pe Agamemnon, săracu', să-l cruţi. A nu ştiu cîta poruncă ne învaţă cu străşnicie : „Nu rîvni la logodnica prietenului tău... Aşteaptă să se mărite[11].

Individul începuse să mă scîrbească, dar pentru faptul că se complăcea în monologul său îi eram recunoscător. Mă frămînta un singur gînd; îmi juca o festă imaginaţia mea prea activă sau, pur şi simplu, Consuella fusese distrată şi încurcase titlurile cîntecelor ? O zăream peste umărul lui Mihuţ cochetînd cu Spivakovski lîngă estrada orchestrei.

Alături de ei, apăru şi fata de la garderobă ţi- nînd o poşetă... Poşeta Consuellei... Continuîndu-şi convorbirea, aceasta întinse mîna spre garderobieră... Luna trebuia să răsară într-un sfert de oră. Bănuielile mele păreau să se confirme. Se cuvenea să-i telefonez repede lui Orza... Dar nu mai era timp. Consuella se îndrepta agale spre uşă discutînd mereu cu Spivakovski.

Nervii mi-erau încordaţi ca un arc. Mă întorsei spre Mihuţ, cu intenţia să-i spun că mă doare capul şi vreau să plec neîntîrziat. Acesta privea de asemenea în direcţia uşii. Expresia stupidă de beţivan îi dispăruse ca prin minune.

— Nu ştiu ce am, dar nu prea mă simt în formă. Nu suport otrava asta pe care o bei tu. Dacă nu te superi, mă duc să-nghit un hap şi să mă culc, spusei uitîndu-mă mai mult spre ieşire.

Nici Mihuţ nu-şi lua ochii dintr-acolo.

— Merg şi eu — răspunse el scurt lăsînd nişte bani pe masă.

Aproape de uşă, Spivakovski îi întinse Consuellei o mînă subţire, cu degete ca de ceară, şi fata dispăru ascunsă de un grup numeros care tocmai intra.

Şi eu, şi Mihuţ, grăbirăm pasul după ea, ca şi cum am fi fost

înţeleşi. La fel ne-am oprit în pragul vestibulului. Consuella se întîlnise cu un individ gras cu păr pomădat, care voia s-o reţină cu orice chip.

Mă simţeam într-o mare încurcătură. Trăsei cu coada ochiului spre Mihuţ.

— Uite ce, zise el deodată, să dăm cărţile pe faţă. Sînt căpitanul de securitate Emil Andreescu. Poftim legitimaţia! Ce intenţie ai ?

N-am putut să-mi stăpînesc surprinderea. I-am răspuns încurcat:

— Să văd... cu cine o să se întîlnească „pe ţărm, cînd luna va răsări[11].

— Hm, nu eşti prost de loc. Are dreptate Orza. Uite-o că iese... Hai după ea. Dar să nu te pripeşti.

Urmărirea n-a fost grea. Drumul ce contura faleza către nord era mărginit de un gard neobişnuit de înalt. In faţa noastră nu desluşeam în întuneric decît silueta sprintenă a cîntăreţei. La o asemenea oră nu circulau pe aici decît arari pietoni ce se grăbeau spre luminile staţiunii de odihnă. Vuietul mării acoperea zgomotul paşilor noştri pe pămîntul tare, uscat de secetă.

Văzînd mişcările agere ale însoţitorului meu, n-ai fi crezut că înainte cu cîteva minute părea beat.

La vreo treizeci de metri în faţa noastră, într-un loc unde drumul făcea o cotitură de nouăzeci de grade spre răsărit, o dată cu faleza, Consuella se

oprise cu faţa spre gardul vegetal şi încerca să treacă printr-o spărtură a acestuia.

Dintre norişorii sidefii ai orizontului, luna se înălţa enormă şi roşiatică. înaintarăm întîi aplecaţi şi apoi tîrîndu-ne — lucru evident mai dificil pentru căpitanul Andreescu ! Glumii în şoaptă :

— Căpitane, ai viclenia şarpelui, dar nu şi supleţea lui.

— Ssst! ordonă el, ducîndu-şi un deget la buze.

Se strecură grăbit înaintea mea pînă ce ajunserăm la cotitură.

Spre dreapta se auzea un murmur de glasuri. Apreciai că cei ce vorbesc se aflau la vreo cinci metri. Pînă în acest moment, întrucît Consuella mersese prin praful drumului încă nepavat, ne ascunsesem de cealaltă parte a gardului. Acum era cazul să

ieşim noi pe drum. Nici treaba asta n-a fost prea grea, deoarece chiar alături se căsca în peretele de lemn cîinesc o spărtură prin care scîn- teia sub cerul nopţii cărarea argintie spre luna abia ridicată deasupra undelor. Am ajuns astfel numai la cîteva palme de cîntăreaţă şi complicii ei.

Stăteam chircit alături de însoţitorul meu şi vedeam prin frunzişul cu miros de praf, şezînd pe nişte pietre, alături de Consuella, doi bărbaţi : unul înalt, cu umeri destul de largi, dar aduşi într-o ghebă disgraţioasă, celălalt de statură mijlocie, mai degrabă robust. Cîntăreaţa spunea :

— De ce, dracu', n-aţi mai dat nici un semn de viaţă ? Dacă geamandura s-a scufundat cu hîrtii cu tot, aşa cum v-am transmis că bănuiesc, veţi răspunde de eşec. Stavri n-a vrut să vi le dea decît vouă în mînă, ca să dispăreţi cu ele imediat... Sînt sigură că Dario s-a ţinut doar de beţii, conchise ea tăios.

îi răspunse lunganul cu un glas răguşit.

— Eşti o proastă, Consy. Crezi că acolo e Palm Beach sau Riviera, ca să ne pilim şi să stăm cu burta la soare. S-a construit un obiectiv militar şi trebuie să căpătăm planurile.

— Şi le-aţi căpătat ?

12 T

— Se va face, răspunse acelaşi individ.

— Cînd ? Atunci cînd obiectivul militar va fi transformat într-o fabrică de lapte praf ? — spuse ironic femeia de la „Steaua de mare“.

De astă dată ripostă individul cel robust:

— Ascultă, pisicuţo, nu ne lua aşa repede... Noi nu sîntem fraierii ăştia de prin partea locului, care stau şi se hlizesc la tine cu gura căscată... Şi ce mare grozăvie intenţionează Stavri să ne dea ?

— Intenţiona... A murit.

— Cum! săriră în sus cei doi.

—■ Zi repede ce s-a întîmplat, ceru neliniştit, dar autoritar, complicele lui Dario.

— Cred că... l-a lăsat inima, răspunse cîntăreaţa după o ezitare.

— Intr-adevăr, aşa crede ? mă întrebai eu, întor- cîndu-mă cu spatele spre Andreescu, ca să-mi apropii şi mai mult urechea de gardul vegetal.

— Ce documente avea de predat ? auzii şoapta aceluiaşi

individ.
—   A descoperit... Dar nu-ţi spun nimic, Pox, pînă nu-mi promiţi că pentru informaţia asta contul meu va creşte cu...
—   Contul tău va creşte cum s-a stabilit la început şi să mă slăbeşti cu pretenţiile tale, se enervă cel ce părea să fie şeful. Numai din ce cîştigi într-o săptămînă ai să-ţi poţi comanda o sută de rochii.
—• Deşi tu ai face mai bine să umbli mereu în costum de baie — completă Dario.
—   Dincolo, la noi, avem zece mii ca ea — mîrîi celălalt din spirit de contradicţie.
—   Chiar zece mii, nu cred — protestă spioana molatic, cu voită modestie. Nişte gîsculiţe nostime, nu contest. Dar mai găseşte alta care să cînte ca mine, să cunoască fizică şi aşa mai departe...
—   Eh, dă-i drumul odată, scurtă Pox discuţia.
—   în fine, să vă spun, admise ea concesiv.
Dacă în clipa aceea n-aş fi întors puţin capul,
n-aş fi văzut pe ecranul din frunze mărunte ale gardului umbra proiectată de lună a mîinii care ridi
128
case pumnalul. Dar capul nu-1 întorsesem întîm- plător.

Falsul ofiţer de securitate voia să mă doboare prin surprindere. Răsucindu-mă fulgerător spre el, l-am răsturnat pe spate. Din acelaşi elan am vrut s-o iau la fugă înapoi spre staţiunea de odihnă înainte ca cei de peste gard să se dezmeticească. Dar mă împiedicai de braţul spionului doborît, care încerca să-mi apuce piciorul, şi căzui în brînci. M-am ridicat din nou şi am început să alerg în zigzag.

Din spate pocni ceva cu zgomot de puşcoci şi simţii o arsură în braţul drept. Nu-i nimic, o zgîrietură —• îmi trecu prin minte. Un obiect îmi fluieră pe lîngă ureche şi căzu în faţa mea, pe drum. Era un cuţit de aruncat. L-am ridicat din fugă. Devenise singura mea armă.

După ce privii înapoi, am început să alerg în linie dreaptă. Pe urma mea se avîntase Pox.

Pesemne că Dario sărise asupra lui Mihuţ, pentru că îl auzii pe acesta strigînd ascuţit:

—• Idiotule, sînt de partea voastră. Intreab-o pe Consuella.

Pox nu alerga rău, însă nu se putea compara cu mine. Nu m-

ar fi ajuns niciodată.

Al doilea pocnet de puşcoci îl percepui în acelaşi timp cu şocul ce-mi îndoi piciorul stîng. Mă nimerise mai jos de genunchi. Pesemne că vreun revolver miniatural sau mai ştiu eu cu ce jucărie sinistră din arsenalul celor trimişi de duşmanul din afară. Căzui, dar cu o mare sforţare, sprijinit într-o mînă, aruncai cuţitul spre Pox. Eu aruncam mai bine decît nătărăul care încercase să mi-1 înfigă în spate (mai tîrziu am aflat că aruncătorul fusese Dario). Lama azvîrlită cu putere îl lovi pe spion în osul coapsei şi-i smulse un urlet de durere.

Cu un penibil efort de voinţă mă ridicai în picioare. Puteam să merg. Deci glonţul îmi atinsese numai muşchii... şi nu prea grav. Un pas... doi paşi... trei paşi... Eram la dpi metri de Pox. Acesta mă aştepta cu faţa crispată, gata de atac. în pum-

nul drept îi strălucea, albăstrui în bătaia lunii, un box cu muchea prelungită în două lame scurte. Se vedea că face o sforţare desperată să mă înfrunte. Dar nici eu nu stăteam mai bine. Braţul i se destinse într-o lovitură joasă. Alunecai într-o parte şi în acelaşi timp îi prinsei încheietura mîinii cu mîna mea dreaptă. Apoi pumnul stîng mi se abătu peste ţeasta lui ca un ciocan. Se prăbuşi inert. Dacă aş fi fost în posesia întregii mele puteri, este neîndoielnic că-i sfărîmam capul...

îmi rămînea să scap de Dario şi de celălalt. Eram nevoit să primesc lupta, deoarece acum se aflau numai la cîţiva paşi. Se împăcaseră. Se vedea că nu se aşteptau să-l dobor pe Pox. Aş fi profitat de confuzie, dar în mîna lui Dario apăru un revolver cu ţeava îndreptată spre mine.

— Sus labele, comandă el drăguţ.

Ridicai mîinile înainte, îndoite din coate, astfel Incît palmele îmi veneau în dreptul frunţii... adică în ce-1 priveşte pe Dario (care se apropiase şi-mi împingea revolverul în piept) în dreptul gîtului său deşirat şi slab, pe prăjina căruia mărul lui Adam se plimba obsedant în sus şi-n jos. Tăind aerul ca un paloş, muchia palmei mele a izbit exact în acest dezgustător cartilagiu. Dario se muie şi se prăbuşi îndoindu-se ca o nuia prea subţire. Deşi pierdeam sînge din rana de la picior, contasem pe rapiditatea mişcării şi nu m-am înşelat.

Dar, înante de a mă întoarce către ultimul meu adversar,

simţii lovitura pe care acesta mi-a aplicat-o In creştet şi-mi pierdui cunoştinţa.

PE PLAJA ALBĂ, CIND APUNE LUNA

Mă trezii hîţînat pe umărul bunului meu prieten. Pox, care, spre stupefacţia mea, înjurînd şi luptîn- du-se cu valurile, înainta mereu în mare, depăr- tîndu-se de o plajă cunoscută. Unde mai văzusem eu plaja asta ?... A, da, chiar Plaja Albă... Ziua mi-aş fi dat seama imediat. Dar aspectul ei în lumina lunii, care se lăsa spre apus, întinzînd pe fîşia de nisip umbrele falezei, era neaşteptat de nou.

Ce voia Pox cu mine ? Să mă înece ? Neverosimil. Pentru asta n-avea nevoie să se ostenească atît: să parcurgă pe faleză sau pe plajă aproape un kilometru, să se lupte apoi cu talazurile.

Plaja rămăsese în urmă la vreo şaptezeci de metri. In dreptul acestui punct de pe coastă, ca să-ţi ajungă apa pînă la gît, trebuia să mergi spre larg o sută cincizeci de metri.

Rana de la picior şi mai ales capul mă dureau cumplit, îmi era sete, frînghia cu care mă legaseră fedeleş îmi tăia muşchii şi îmi chinuia oasele, iar căluşul mă făcea pur şi simplu să înnebunesc.

Capul şi partea superioară a trupului îmi atîrnau pe spatele gol al lui Pox. Talazurile nu prea mari, făceau ca apa să-i vină acestuia cînd pînă la mijloc, cuprinzîndu-mi extremitatea picioarelor, cînd pînă în dreptul coapselor.

— Dacă grănicerii au trecut acum o jumătate de oră, mai aveam doar un ceas. De n-ar întîrzia Friihauf, gîfîi Pox, împleticindu-se izbit de un val mare, căruia îi simţii răceala pînă aproape de şolduri.

Cui i s-o fi adresînd oare ? aş fi vrut să ştiu. Curiozitatea îmi fu satisfăcută fără întîrziere. Un glas cunoscut şi eminamente răguşit, aparţinînd unei persoane ce mergea la un pas în faţa lui Pox, spunea cu patos :

— Aş da toată marea... şi încă ceva pe deasupra pentru un şpriţ. Mi s-a făcut lehamite de sportul ăsta... Mai bine jucam mai departe cărţi la Lyon, cu clienţii lui Margot...

— Măsluiai tu cărţile mult şi bine dacă te lăsa în pace Chardonnet, reflectă Pox cu glas tare. Dar tot mai bine e să voiajezi pentru Gould şi prietenii lui decît să zaci la zdup, din pricina frivolităţilor tale...

— Uite ce-i, amice, îl întrerupse Dario, eşti lipsit de tactul cel mai elementar... şi mă plictiseşti.

— Atunci, ca să te mai distrezi, ia fă te rog bine şi ajută-mă să-l car pe bivolul ăsta, îi replică Pox.

— Ce-ar fi să-l aruncăm în apă ? propuse glasul cel răguşit în timp ce-mi simţii totuşi genunchii ridicaţi pe umerii lunganului. Dacă limuzina lui „205“ mă lasă să aştept prea mult, precis că-i fac o în- mormîntare marinărească clasa întîi şi-l potcovesc cu un discurs funebru de să-l povestească şi la peşti.

— Eşti un măgar ! aprecie Pox fără menajamente. Şi ce-i duci lui sir Gould ? Poate planurile obiectivului 4 VZ, care se aflau la Boby cînd a fost arestat din vina ta ? Ascultă-mă pe mine, Agalidis se pricepe la de-alde astea. Mina aia acţionată de la distanţă, cu care dumnealor scot pietricele de pe fundul mării, poate folosi... la multe. Dacă mieluşelul ăsta pe care l-am făcut colet, n-ar şti altceva nimic decît cîntecul cu mina, şi tot s-ar chema c-am făcut o treabă bună.

Ce naiba aveau de gînd cu mine ? Iată un lucru pe care, ca să-l aflu mai exact, aş fi plătit un preţ bunicel. De fapt începusem să înţeleg.

Acum valurile îi ajungeau lui Pox alternativ pînă la talie şi pînă la jumătatea omoplaţilor, astfel încît,

deşi fusesem tras mai sus pe umărul acestuia, picioarele fiindu-mi luate în primire de Dario, capul îmi trecea regulat prin creasta lor. Eram deci con- strîns să-mi potrivesc respiraţia după ritmul acestora şi totodată să-mi lipesc bine buzele de suprafaţa căluşului. Dacă nu m-aş fi trezit mai înainte, mă trezea acum apa mării, al cărei gust amărui îmi umplea gura. Totuşi cei doi spioni, în lupta cu talazurile, nu se gîndeau încă la asta, iar eu rămî- neam mai departe inert, ca şi cum pocnitura din creştet mi-ar fi ajuns pentru un timp mai îndelungat.

Pox spunea în continuare :

— De pontul cu uraniul nici nu mai vorbesc. Ţi- nînd seama că şi aici tot omul nostru e tartorul, află că transporţi greutatea lui în aur... De-ar fi el nesimţit ca un bolovan, şi şeful tot l-ar convinge să vorbească.

Ah ! De n-aş fi avut mîinile legate şi picioarele strînse în aceleaşi sfori !

— Orice ai mîrîi tu, Agalidis ne-a vîndut o marfă rară, simţi

Pox nevoia să stăruie (probabil pentru a se convinge şi pe sine de temeinicia acestei aserţiuni).

împleticindu-se, îmbrîncit de talazuri, Dario replică :

— Dacă Agalidis e aşa de grozav, de ce nu ne-a dat el o mină din alea cu care mă baţi la cap ? Zicea că are doar un kilogram. în orice caz era mai uşoară decît coletul pe care mă pui să-l car. Pe urmă Agalidis al tău pretindea că a participat la prospectarea fundului mării. De ce n-a vrut el să plece pe „205“ ? Cel puţin scăpăm eu de ha- malîc...

Acum înţelegeam limpede : Agalidis era Mihuţ al meu.

Poziţia incomodă în care mă aflam devenise insuportabilă. Dar mult n-am mai avut de aşteptat. Dată fiind perspectiva ce-mi era rezervată, eu nu puteam vedea decît unduirea largă a talazurilor mării şi, cu un oarecare efort, liniile întunecate ale
133
falezei. Dar am auzit exclamaţiile simultane ale lui Pox şi Dario.

— Vine !

— Uite-1! Uff !

— Aprinde lanterna, adăugă Pox.

Dario se debarasă brusc de genunchii mei, astfel încît Pox îşi pierdu echilibrul şi mă lăsă, cu o înjurătură înspăimîntătoare, să-i alunec de pe umăr. Căzui în picioare, dar un val mă izbi în ceafă şi pierdui fundul de sub tălpi.

Ce m-a salvat în această împrejurare ? Calmul ? Desperarea ? Voinţa ? Este adevărat că, în următoarele cîteva clipe, mi-am păstrat cumpătul destul de bine. Dar de efortul pe care l-am făcut atunci, un om nu este în stare de multe ori în viaţă. Nu ştiu cum am izbutit însă cu ajutorul apei care a făcut legăturile să alunece mai uşor, încordîndu-mi muşchii cu deznădejde la un moment dat mi-am simţit mîinile libere. Deşi-mi erau amorţite, prin- tr-o nouă sforţare, putui să înot. Am scos capul la suprafaţă chiar lîngă obrazul lui Pox, care pesemne îşi agita braţele prin apă ca să mă prindă. M-am folosit de surpriză şi, apucîndu-1 de gît, l-am tras la fund. S-a încleştat de coatele mele şi a început să se zbată cu mişcări dezordonate şi violente. Apa bolborosea sinistru. Avea ultimele puteri ale celui ce se îneacă. Cu picioarele legate încă, cu muşchii amorţiţi şi îndureraţi, era imposibil să mă menţin stăpîn pe situaţie. Am alunecat pe spate, trăgîndu-1 pe spion peste mine, într-un vîrtej de mişcări oarbe şi învălmăşite. Tocmai aceste mişcări mi-au eliberat nu

ştiu cum şi picioarele. Am avut noroc. Altfel e sigur că scurta poveste a vieţii mele s-ar fi încheiat în modul cel mai neplăcut. Noua situaţie în care mă aflam mi-a permis ca instinctiv să-mi găsesc o suprafaţă de sprijin mai mare şi să scot a doua oară capul deasupra valurilor.

Atunci am zărit deodată conturîndu-se în umbra nopţii, obiectul care dezlega cel puţin două mistere. Avea în mod vag aerul unei bărci cu motor şi forme aerodinamice. De fapt, aşa cum am bănuit imediat,

era un submarin pitic, de un tip necunoscut. Se vedea că-i foarte uşor după felul în care ieşea afară din apă şi-l legănau valurile. Nu măsura în lungime decît vreo patru metri, iar în înălţime, ţinînd seama de partea imersionată, nici doi metri. Din interiorul chioşcului cît o jumătate de butoiaş de bere, scosese capul un individ bărbos şi ciufulit. Dario (care stătea la cîţiva paşi, cu spatele către mine, şi probabil nu văzuse nimic din ultima luptă) îi făcea de zor semne amicale.

Din clipa în care scena aceasta mi s-a întipărit pe retină şi mi-am pus întrebarea cum să scap din noua încurcătură, nu s-au scurs nici zece secunde pînă la cealaltă clipă cînd, din dreapta şi din stînga, dinspre uscat şi chiar dinspre larg, ieşind din beznă şi din valuri, văzui îndreptîndu-se spre noi zeci de umbre. Pesemne că bărbosul a observat acelaşi lucru, o dată cu mine, căci dispăru brusc din deschizătura chioşcului, şi submarinul începu să se mişte fără nici un zgomot. Insă nu apucă să alunece nici doi metri, şi obişnuita somaţie a grănicerilor răsună în noapte, hotărît, împrăştiindu-mi temerile şi dîn- du-mi un simţămînt de negrăită siguranţă :

— Cine-i ? Stai!... Stai!... Stai!

Apoi un răpăit scurt de mitralieră, abătut ca o grindină peste pereţii exteriori ai submersibilului, făcu să iasă din interiorul acestuia, ca dintr-un butoi, un răcnet îngrozitor şi piţigăiat:

— Me predau ! Me predau !

— Andronic ! Andronic ! Unde eşti Andronic ? auzii strigîndu-mă vocea lui Orza.

— Sînt aici. Nu-i nici o primejdie, răspunsei eu tare, smulgîndu-mi căluşul, străbătut de un cald sentiment de recunoştinţă.

Locul încordării extenuante de mai adineauri îl luase, în toată

fiinţa mea, o destindere binefăcătoare, care-mi desprinse fără nici un gînd mîna încleştată în părul lui Pox.

Acesta ar fi alunecat şi s-ar fi pierdut în valuri, înecîndu-se de-a binelea, dacă, văzîndu-i capul plutind cîteva momente între două talazuri, nu l-ar fi

prins în braţe o făptură de coşmar : un monstru cu braţe musculoase de om şi cap de animal fabulos. Asemenea monştri se apropiau din toate direcţiile. Cînd îşi scoaseră măştile etanşe de cauciuc, cel care îl pescuise pe Pox şi-l ţinea acum în spate ca pe un sac de cartofi se adresă unei siluete ce apăruse chiar din spatele meu şi pe care o indentificai de îndată ca aparţinînd lui Ştefan Orza.

— Tovarăşe locotenent-colonel, spuse flăcăul cu braţe musculoase, am prins un rechin. Unde ordonaţi să-l cazăm ?

EPILOGUL UNEI AVENTURI.

Fereastra largă a rezervei era deschisă spre grădina scăldată de soarele amiezii şi oferea perspectiva adîncă a straturilor de flori ce se întindeau pînă departe, multicolore şi tremurătoare. In adierea caldă a vîntului de vară, cearşafurile sfîşiate ale straturilor de narcise îşi fluturau zdrenţele de zăpadă, crinii îşi legănau potirele cu ispite, iar macii împrăştiaţi în patrulaterul imens al lalelelor puneau în mijlocul acestora peceţi de sînge.

Răsturnat într-un fotoliu moale, mă lăsam pătruns de sărbătorescul torent de lumină care inunda grădina spitalului şi se scurgea printre frunzele sal- cîmilor din colţurile terasei.

Nu s-ar fi putut spune că nu-i plăcut în rezerva mea ; albastrul potolit al pereţilor, al mobilierului, al învelitoarei de pe pat mă odihnea şi îl comparam favorabil cu albul orbitor al altor spitale. în ton cu simfonia de nuanţe coloristice a încăperii era şi buchetul de „Nu-mă-uita“ aranjat cu gingăşie într-o glastră de mîna Adrianei, care avea în aceste împrejurări vădita tendinţă să se transforme în infirmieră voluntară.

Eram aici de trei zile, şi febra îmi scăzuse aproape complet. Mă refăcusem repede. Mă mai durea puţin piciorul rănit, dar mă felicitam că n-a fost decît atît. Oricum, trebuie să le fiu recunoscător bandiţilor că îmi legaseră rana şi nu pierdusem prea mult sînge.

Auzisem că lui Pox nu-i mergea tot atît de bine. In schimb falsul mecanic dispăruse fără urme.

Cînd a intrat în cameră Ştefan Orza, tocmai mă contemplam autoadmirativ în oglinda pe care o tră-

sesem de pe masă, frecîndu-mi cu dosul palmei bărbia nerasă. Deducţiile mi se confirmaseră şi eram mulţumit.

Ştefan Orza îşi pusese pentru această împrejurare un elegant costum civil, cu cămaşă de mătase şi cu nodul cravatei ca un miez de nucă. Floricica albastră de la butonieră, deşi minusculă şi discretă, îl integra în simfonia vizuală a albastrului ce stăpînea blînd toată încăperea.

După ce mi-a oferit o cutie mare şi lunguiaţă cu ţigări, se interesă binevoitor de starea sănătăţii mele. Fireşte că eram nerăbdător să lămuresc cîteva lucruri. In faţa unei dorinţe exprese, Orza admise că mi se cuvin cîteva explicaţii.

—Un moment, te rog, Ştefane — îmi permisei să-l întrerup. Aş vrea totodată să-mi verific justeţea unor deducţii personale. Eu am să-mi spun presupunerile, iar tu ai să mi le confirmi sau ai să mi Ie dezminţi.

—Fie şi aşa, aprobă Ştefan Orza. Să luăm faptele chiar în ordinea în care s-au impus atenţiei tale. Ştii ce s-a întîmplat cu geamandura ?

—N-aş îndrăzni să pariez că lucrurile s-au petrecut întocmai, dar... ele s-ar fi putut petrece în felul următor... Există mai întîi o constatare neîndoielnică, pe care am făcut-o încă din noaptea cînd am coborît din elicopter : Mihuţ îl spiona pe Stavri. A doua constatare am făcut-o după douăzeci şi patru de ore, tot noaptea: Mihuţ colabora cu banda Consuella-Pox-Dario, deşi la curent cu asta părea să fie numai Consuella, dovadă strigătul revelator al grăsunului cînd a fost atacat de Dario. Dar, pe de altă parte, Consuella se avea foarte bine şi cu Stavri, a cărui moarte violentă, în condiţiile ştiute, îl implică în complexul maşinaţiilor pe care securitatea le-a dejucat cu ajutorul neînsemnatei mele contribuţii.

Orza făcu un gest evaziv (sinceritatea mă obligă să recunosc că atunci l-am atribuit intenţiei sale de a protesta împotriva minimalizării rolului pe care l-a jucat).

— Mica mea teorie, continuai eu, este aceasta : în jurul şi în interiorul institutului nostru de oceanografie acţionau iniţial

două grupuri de spioni. Din primul grup, eu am făcut personal cunoştinţă cu frumoasa Consuella, derbedeii care îşi zic Pox şi Dario şi geochimistul Stavri, recrutat, într-un mod pe care îl ignor, de cei care sînt stăpînii primilor trei. Din al doilea grup l-am cunoscut pe alias Mihuţ, indicat de Pox sub numele grecesc de Agalidis. De altfel se pare că acesta lucra relativ izolat de eventualii săi colaboratori. în folosul cui acţiona fiecare dintre cele două grupuri n-am putut înţelege prea exact. Ceea ce am aflat din discuţiile bandiţilor am declarat de îndată ce m-au salvat grănicerii care i-au pîndit în apă cu ajutorul costumelor de scafandru. După cît am înţeles eu, misiunea spionilor era legată de unele obiective de interes militar. Despre minereurile radioactive, de care precis nu ştia decît Stavri şi probabil Consuella, Pox şi Dario habar n-aveau. Faptul mă îndreptăţeşte să cred că informaţiile şi documentele referitoare la acestea n-au intrat iniţial în planurile spionilor. Ele au constituit pentru unii, perspectiva unei afaceri întîmplătoare.

— Anchetarea lui Dario a confirmat raţionamentele tale, aprobă Orza... Pox şi Dario vînau secrete militare, aşa cum ai aflat chiar din gura lor şi cum va arăta comunicatul din presa de mîine.

— Consuella, explicai eu în continuare, făcea legătura cu Stavri, cu care, în treacăt fie spus, întreţinea şi raporturi de altă natură.

Orza zîmbi amuzat.

Prinzînd tot mai mult curaj, explicai sigur de mine :

— Sarcinile de agent de legătură ale Consuellei se potriveau minunat cu profesia de cîntăreaţă într-un local public, profesie ce-i justifica contactul cu tot soiul de oameni. Prietenia pe care o simula faţă de tineretul de la institut o aducea destul de firesc în apropierea lui Stavri, cu care în felul acesta putea sta de vorbă fără a da de bănuit — lucru foarte important, întrucît geochimistul avea rolul

transmiterii documentelor procurate de bandă cu ajutorul geamandurilor semănate de cercetătorii institutului în zona apelor litorale... Geamandurile astea, ingenioase căsuţe poştale, erau frecvent controlate de submarinul pitic, pe care l-am luat noaptea, din eclicopter, drept o barcă cu motor.

— Friihauf, pilotul submersibilului, adormise legănat de valuri, preciză Orza. Zgomotul aeronavei l-a trezit abia cînd aceasta era gata să amerizeze. Friihauf trebuia să se întîlnească cu Stavri potrivit ultimului mesaj pe care geochimistul i-1 transmisese în aceeaşi zi prin radio. Stavri întîrziase. N-a prevăzut că grupul de cercetători se va întoarce la o oră atît de avansată.

— Eu nu cred că, după ce stabilea contactul cu banda de spioni de pe ţărm, vehiculul lui Friihauf ajungea prea departe în mod independent, îmi con- tinuai ideile. Am citit de curînd o revistă străină...

— ...care, îmi scurtă expunerea Orza, publica un reportaj referitor la submersibilele pitice lansate sub apă de submarine gigant, ca nişte torpile, şi la întoarcere trase înăuntru primitiv prin tubul pe unde au ieşit. Ai ghicit şi de data asta. Documentele lui Stavri ajungeau pe un submarin de dimensiuni mari.

— Dar la destinaţie, cel puţin un document tot n-a ajuns, mă grăbii să termin. Acela pe care Stavri l-a compus din proprie iniţiativă în legătură cu radioactivitatea fundului mării. Exista probabil un antagonism între interesele lui Agalidis, care supraveghea mişcările celeilalte bande, şi interesele acesteia. De aceea, în ultimul moment, falsul mecanic a deschis geamandura cu pricina şi a scos de aici un document la care rîvnea cu ardoare. Lăsată pe valuri de mine şi de Agalidis, care n-a avut vreme să-i înşurubeze la loc buloanele capacului, încetul cu încetul, gemandura s-a umplut de apă şi s-a scufundat, aşa că micul submersibil n-a mai găsit-o la locul indicat prin radio.

— Dar dacă banda de spioni, voi Ştefan Orza să mă pună la încercare, comunica prin radio cu cei dinafară, la ce mai foloseau geamandurile ?

— Geamandurile erau necesare pesemne pentru a transmite schiţe, unele documente originale şi chiar anumite obiecte. De altfel banda se folosea de un al treilea mijloc. Pentru legăturile dintre membrii ei, Consuella alcătuia din titluri fanteziste de cîntece, adevărate mesaje.

Orza mă asculta cu o expresie de vădită atenţie.

— Eu am surprins două mesaje ale Consuellei — precizai cu satisfacţie. Pentru primul fuseseră inventate trei titluri atribuite

unor melodii indoneziene : „O păsărică mi-a ciripit povestea-ntreagă“, „Vino, iubite" şi „Călători-vei peste mări“. Asta în-semna : „Avem informaţii complete într-o anumită problemă. Pox şi Dario (poate numai Pox) trebuie să se întîlnească cu mine. E necesar ca cineva să plece la baza noastră din străinătate." Presupun că Stavri, după ce amînase o bucată de vreme comu-nicarea senzaţionalei sale descoperiri, tot gîndin- du-se cum să tragă mai multe foloase din ea, s-a hotărît, în sfîrşit, s-o destăinuie stăpînilor săi de peste graniţă şi atunci a urmat povestea cu geamandura. Bănuind că documentul său n-a ajuns la destinaţie, preferind să nu se demaşte faţă de organele puterii noastre de stat printr-o dispariţie care ar fi vorbit de la sine, socotind că totuşi într-o asemenea împrejurare ar fi cazul să-şi negocieze trădarea printr-un reprezentant pe care să-l cointereseze. Stavri a vrut să apeleze la serviciile unuia dintre complicii săi. Mesajul „Pe ţărm, cînd luna va ră- sări“, pe care Consuella l-a transmis după moartea geochimistului stabilea în mod concret întîlnirea ei cu Pox şi Dario, necesară acum din motive noi. De ce a făcut uz Consuella de microfonul localului ca să-şi transmită mesajele ? Cred că asta era metoda obişnuită ce-i fusese impusă. Ea nu trebuia să-l cunoască pe cel ce ţinea legătura cu Pox şi nu cunoştea în consecinţă locul unde acesta putea fi găsit, ca să nu aibă posibilitatea să-l denunţe. Întrucît cîn- tăreaţa ignora vizuina celor ce operau pe teren, grupul lor ar fi fost salvat în cazul unei defecţiuni

parţiale (să spunem arestarea izolată a Consuellei şi a lui Stavri). Totuşi folosirea microfonului a fost imprudentă şi întregul sistem de comunicare îmi pricinuieşte nedumeriri. Asemănarea lui cu metoda la care a recurs Reis anul trecut, în restaurant, mi se pare cît se poate de bizară.

Ştefan Orza zîmbea misterios. îl privii cîteva clipe în tăcere, apoi continuai :

— Din toate cîte s-au întîmplat, reiese că Stavri cunoştea de multă vreme existenţa minereurilor radioactive.

— Ce te face să crezi asta ? întrebă prietenul meu.

— întîi faptul că a murit prezentînd semnele unei grave intoxicaţii cu poloniu. Or în altă parte decît la institut n-a putut avea de-a face cu poloniu. Şi în cîteva ore acesta nici nu ucide şi nici nu se depune în ţesuturi. Pentru asta îi trebuie un timp mai

îndelungat, chiar dacă n-a iradiat organismul omenesc din afara lui, ci a pătruns în acesta prin- tr-un accident, respirat sub formă de pulbere, de pildă, lucru teoretic posibil într-un laborator. O indicaţie în privinţa faptului că Stavri ar fi fost de mai multă vreme posesorul unor pietre radioactive, ce i-au fost fatale : geochimistul îşi încuia o parte din colecţia mineralogică în dulapul de oţel inoxidabil. Astfel putea s-o pună la adăpost de orice indiscreţie (fie chiar şi de indiscreţia unor detectoare deoarece un strat mai gros de oţel inoxidabil absoarbe radiaţiile). Apoi ardoarea cu care mi-a disputat dreptul de a explora fundul mării în costum de scafandru. Spera, cred, să ne împiedice cel puţin o vreme să cunoaştem natura exactă a rocilor din locul cu pricina.

— Dar cum ai reconstituit tu împrejurările morţii sale ?

— O, asta nu-i greu de loc după toate cîte le-am aflat ulterior ! Laboratorul lui Stavri nu era utilat pentru lucrări de radiochimie. Obişnuit cu riscurile, dornic să-şi asigure în străinătate un cont cît mai mare furnizînd cît mai multe informaţii asupra

importanţei bogăţiilor naturale descoperite chiar de el, Stavri a îndrăznit să întreprindă o serie de cercetări asupra minereurilor radioactive fără să dispună de obişnuitele mijloace de protecţie : costum pneumatic, dozimetre, bariere de plumb, respiratoare cu filtre pentru roca pulverizată etc. în mod neîndoielnic, Stavri nu numai că fusese iradiat din afară de elementele radioactive pe care le manipula, dar el le şi aspirase ori le înghiţea sub formă de pulbere. Nu ştiu cînd a început şi cît a durat intoxicarea lui, dar sînt sigur că, în noaptea ce a urmat ultimului nostru zbor comun cu elicopterul, spionul şi-a dat seama că nu mai are nici o scăpare şi, ca să-şi scurteze suferinţa s-a sinucis strîngînd între măsele fiola cu acid cianhidric, care constituie, în mod obişnuit, ultima rezervă a oamenilor de această teapă.

— Bravo ! mă felicită călduros Ştefan Orza. Eşti un adevărat Sherlock Holmes.

Eram de acord cu el fără nici o grijă că păcătuiesc împotriva modestiei. Am folosit chiar prilejul ca să mă laud puţin :

— Trebuie să recunosc şi eu că flerul mă ajută mult. De pildă dacă nu-1 miroseam la timp, Agalidis m-ar fi curăţat fără nici un regret.

— Dar, de fapt, ce te-a făcut să-l bănuieşti ? mă întrebă Orza.

— Fireşte că au fost şi lucruri precise care mi-au stîrnit neîncrederea. Printre altele, nici un ofiţer de securitate nu şi-ar fi luat răspunderea să amestece pe oricine în urmărirea unor spioni numai pentru că respectivului îi place să facă pe detectivul. Or, repet, mirosul pe mine mă ajută chiar atunci cînd nu am cine ştie ce indicii. Aşa a fost şi cu Consuella. Am bănuit-o în mai multe împrejurări... Eram sigur că nu greşesc, dar...

în clipa aceea am auzit pe coridor glasul voios al lui Nesteruş şi un rîs plin, sonor şi plăcut... Ce dracu’! mă fulgeră o părere... Şi n-avui vremea nici măcar să-mi termin gîndul, cînd uşa se deschise,

şi în prag o văzui pe Consuella agăţată de braţul prietenului meu, a cărui figură exprima fericire, atîta fericire !

Rămăsesem încremenit. Pesemne că arătam teribil de stupid, fiindcă deodată Consuella începu să rîdă şi mai tare, acompaniată de hohotele celor doi bărbaţi, pînă ce tot ea deveni serioasă şi-mi spuse :

—Iartă-mă, Andronic. Nu mi-o lua în nume de rău... Ce-ţi mai face piciorul ? în noaptea aceea, în lipsă de ceva mai bun, ţi l-am bandajat cu o fîşie din furoul meu.

Eram consternat.

Chipul lui Orza îşi reluase expresia obişnuită, cînd acesta rosti liniştit :

—Sosirea acestei tinere perechi ne-a întrerupt explicaţiile. Cînd au venit dumnealor tocmai voiam să-ţi spun, Şerbane, că în privinţa Consuellei Stavri în-ai ghicit întregul adevăr.

încă o bombă pe care trebuia s-o înghit nemestecată ! Cum de nu fusesem niciodată curios să-i ştiu tot numele. Toată lumea îi zicea Consuella ; pe reclamele braseriei „Steaua de mare“ scria numai Consuella; ea se prezenta scurt, Consuella... Ne obişnuisem într-atît cu această simplificare, ce ţinea loc de pseudonim artistic, încît nici eu şi nici alţii nu ne puseserăm problema unei identităţi mai complete.

—Consuella Stavri — spunea Orza — nu este o trădătoare. Trădător a fost numai primul ei bărbat, Arhip Stavri, unealtă mai veche a duşmanilor poporului nostru. După ce se măritase cu el foarte tînără, în urma unor neînţelegeri, Consuella l-a părăsit fără să-i cunoască legăturile cu serviciile de spionaj ale ţărilor

imperialiste. Totuşi, dat fiind faptul că legalmente rămăsese soţia lui Stavri, neglijînd să se informeze mai temeinic asupra ei, o anumită organizaţie străină, prin intermediul căreia imperialiştii încearcă să intervină în treburile interne ale statului nostru, i-a propus Consuellei, în timpul turneului pe care l-a făcut recent peste graniţă, să se

înroleze în rîndurile agenţilor săi. Consuella are unele trăsături comune cu tine, Şerbane. Printre ele şi înclinarea către o existenţă mai puţin obişnuită. Această înclinare a determinat-o ca, în loc să refuze cu indignare, să se prefacă tentată de propunerea recrutorului de spioni, să ceară un răgaz de gîndire, în care a luat contact cu organele noastre de securitate, şi cu învoirea lor să dea un răspuns afirmativ. Prima misiune ce i-a fost încredinţată ca spioană o cunoaştem : legătura dintre omul pe care-1 iubise cîndva, în adolescenţă, dar pe care acum îl dispreţuia pînă la sila cea mai’ adîncă, şi cîţiva agenţi răspîndiţi nu prea departe, pe teritoriul din imediata apropiere a litoralului. Din momentul în care Consuella a început să cînte la restaurantul „Steaua de mare“, i-am putut fila pe toţi interceptîndu-le şi chiar transfor- mîndu-le mesajele fără nici o dificultate. Nu ne-a fost prea greu nici să aflăm cifrul cunoscut în cadrul bandei numai de Stavri şi folosit de el atît în scrisorile închise într-o geamandură sau alta, cît şi în convorbirile radiofonice, cu ale căror lungimi de undă eram de asemenea la curent de multă vreme. Cele trei-patru mesaje transmise de Pox şi Dario prin filiera Consuella — Arhip Stavri au fost interceptate cu ajutorul Consuellei şi modificate, iar apoi’ transmise prin radio ori introduse în geamandură aşa cum le-am prefăcut noi. Geochimistul le-a dat drumul mai departe fără nici o bănuială, cu ajutorul postului emiţător ascuns într-un mic şi comun perfo- rator de hîrtie din sertarul mesei sale de lucru. Banda ar fi fost de mult după gratii dacă n-aveam interesul ca, prin intermediul ei, să-i inducem în eroare pe cei ce aşteptau în străinătate roadele tristei sale activităţi. Arestarea precipitată a lui Pox şi Dario s-a produs atunci cînd Consuella, după încăierarea ta cu spionii, m-a încunoştiinţat că ai fost răpit. Aşadar pentru serviciile pe care ţi le-a făcut, poţi să-i mulţumeşti şi tu, aşa cum i-am mulţumit şi noi pentru greutăţile întîmpinate şi destoinicia dovedită în slujba patriei.

10
145
M-am ridicat în picioare şi m-am înclinat fără. plăcere. Mă simţeam stînjenit. Aceasta cu atît mai mult, cu cît ultimele explicaţii ale lui Orza mă făceau să înţeleg că meritele mele în legătură cu demascarea şi prinderea spionilor erau ca şi nule. Degeaba dădusem (cu unele excepţii) dovadă de perspicacitate. Degeaba îmi riscasem pielea. Securitatea ştia totul dinainte, nu-i scăpase nici o clipă din ochi pe agenţii duşmanului. Ca cetăţean asta trebuia să mă bucure. Nu eram totuşi prea încîntat. Mă simţeam chiar umilit. Apoi m-am scuturat brusc de sentimentele urîte care-şi făcuseră loc în sufletul meu.

— în legătură cu rolul jucat de Consuella la „Steaua de mare“ pot să-ţi mai spulber o nedumerire — îmi solicită Orza atenţia mai departe. Ţi s-a părut ciudată asemănarea dintre sistemul prin care a comunicat Vanini cu Reis în restaurant şi cel întrebuinţat cu ajutorul microfonului la „Steaua de mare“. Ea se explică simplu. Consuellei, eu i-am sugerat ideia şi desigur, la rîndul meu, i-o datorez spionului italian. Banda Stavri-Pox-Dario n-a găsit-o rea, deoarece nu avea de unde să ştie că ne este bine cunoscută.

Mai exista un lucru ce nu-mi era pe deplin lămurit. în consecinţă, am pus ultima întrebare :

— Ai arătat, Ştefane, ce obiective avea banda Pox-Dario-Stavri. Dar Agalidis ce urmărea în ţara noastră ?

— Despre Agalidis se cunosc în general destul de multe lucruri. Printre altele că s-a născut şi a trăit la Brăila o bună parte din viaţă. Aşa se explică faptul că ştia atît de bine romîneşte. După ce s-a expatriat (asta s-a întîmplat acum vreo zece ani) a devenit mercenarul unui puternic cartel internaţional şi s-a specializat în furtul invenţiilor şi descoperirilor ştiinţifice. In acest scop s-a angajat probabil şi la institutul dumneavoastră de oceanografie. Şi a nimerit în plin, dînd întîi peste mina cu declanşare ultrasonică, pe care imperialiştii, desigur, ar în
146
cerca s-o transforme în instrument de distrugere, apoi peste aceea ce n-a căutat şi n-a visat: secretul minereurilor radioactive de la fundul apelor noastre teritoriale. Unui copoi cu experienţa lui Agalidis n-a putut să-i scape faptul că pe terenul unde vina el îşi încercau puterile şi alţi reprezentanţi ai ramurii

cinegetice care-1 pasiona la culme. La început i-a urmărit, le-a cotrobăit printre hîrtii, le-a pus beţe în roate... Dar apoi şi-a făcut socoteala că va cîştiga mai mult ajutîndu-i. Consuella s-a ferit să-i informeze pe Pox şi Dario asupra minei ultrasonice şi asupra minereurilor radioactive. în cunoştinţa de cauză i-a pus Agalidis, pe care împrejurările l-au silit apoi să fugă, pare-se, fără nici un document. Deocamdată Agalidis ne-a scăpat. Trebuie să-şi fi dat seama de un lucru ce l-a alarmat teribil dacă a renunţat să mai treacă pe acasă ca să-şi ia însemnările cifrate, pe care i le-am găsit noi. Dar nici el nu ne va scăpa multă vreme. Sîntem pe urmele lui, şi mai toţi spionii sfîrşesc în ochiurile plasei prin care au sperat să se strecoare cu abilitate...

După ce Orza tăcu, păstrarăm cîteva clipe de tăcere absolută. Consuella stătea în picioare rezemată de canatul uşii dinspre grădină şi privea vag spre fotoliul în care continuam să mă tolănesc, făcîn- du-mă că nu-i acord nici o atenţie. îmi salvase viaţa poate, dar în ochii mei nu se reabilitase complet. N-aveam pentru ea prea multă simpatie. Prea se credea în stare să ne joace pe toţi cum îi place. Şi pe urmă Nesteruş îmi era foarte drag. Ce-i trebuia lui această femeie ciudată şi uşuratică !

— Tare nu mă poţi tu suferi, Andronic ! zise ea deodată pe un ton de glumă, profitînd de faptul că Orza şi Nesteruş ieşiseră pe balcon.

— Iţi sînt recunoscător pentru tot ce ai făcut în ce mă priveşte, iar în legătură cu unele bănuieli nedrepte îţi cer iertare, replicai eu.

— Asta e un fel de a recunoaşte că nu mă poţi suferi, Andronic.

îmi dădui la rîndul meu silinţa să întrebuinţez acelaşi ton de glumă circumstanţială :

— Ţi-am mai spus o dată, Consuella... Faţă de tine am rezerve, fiindcă sînt prudent.

— Asta înseamnă, folosi ea prilejul, că aş reprezenta pentru tine o primejdie ?

Doamne fereşte ! Unde voia să ajungă această eroină de literatură senzaţională ?

Mă hotărîi ca, în interesul prietenului meu, să atac frontal :

— Nu de mine e vorba, ci de un prieten la care ţin... Mă

îngrijorează pentru Nesteruş uşurinţa cu care te porţi.

— Pe ce te întemeiezi cînd îmi aduci această învinuire ? întrebă cu seriozitate femeia de la „Steaua de mare“.

— Crezi că e nevoie să precizez ? începui eu enervat...

Dar culmea era că-mi venea destul de greu să precizez ceva... In fond, totuşi, deşi chestiunea se prezenta sub un aspect cam delicat, ce însemna sărutul dat lui Stavri în bătaia lunii. Una din două : ori îl iubea, ori îl detesta. Deşi mă simţeam cam ridicol (la urma urmelor era bărbatul ei), continuai fără a lăsa să mi se bănuiască ezitarea :

— Ţie ţi se pare firesc, de pildă, ca o femeie să asculte pierdută declaraţiile de dragoste ale unui adorator, iar după un ceas să se sărute pe faleză cu altul pentru care, cică, ar nutri doar cea mai profundă scîrbă ?

— Deci ai văzut-o şi pe asta. Şi nu i-ai spus nimic lui Nesteruş. Iată, aşadar, că eşti un cavaler ireproşabil, Andronic, spuse Consuella ironică :

Mă înfuriai de-a binelea :

— Crezi că din cavalerism am tăcut ? Uite că te înşeli. L-am menajat pe Nesteruş... că în ce te priveşte...

— ... că în ce mă priveşte, profită ea de pauza făcută ca să respir mai adînc, mă consideri o femeie uşoară, demnă de tot dispreţul.

începuse să se desluşească şi în glasul ei o nuanţă de enervare. Dar aceasta cedă repede locul unui ton calm şi hotărît.

—Ştiam mai de mult asta. Dar află că nici tu nu bănuieşti întotdeauna adevărul ascuns de aparenţe. Capitolul dragostei mele pentru Arhip Stavri l-am încheiat în aşa fel, cu ani în urmă, încît nu mai era posibil nici un fel de întoarcere. Cînd m-ai surprins cu fostul meu soţ pe faleză, acesta voia numai să intre cu ajutorul meu, în legătură cu Pox şi Dario. Doreai să ştii de ce l-am sărutat ? Pur şi simplu fiindcă, temîndu-se că ne-aţi recunoscut şi simţin- du-se cu musca pe căciulă, ca să vă inducă în eroare asupra motivelor întîlnirii noastre, mi-a poruncit să-l îmbrăţişez. Mi s-a părut mai nimerit să nu-1 contrazic şi să mă integrez în rol... Răspunde-mi, Andronic, mă socoteşti pentru asta o femeie uşuratică ?

—Hm... mormăii eu.

îmi venea destul de greu să mă dau bătut, dar ce-aş fi putut zice ?
*
n *

Cînd într-o povestire plină de enigme, toate acestea au fost lămurite, fireşte, cititorul aşteaptă încheierea. Să nu-1 dezamăgesc. Pe scurt deci : ce-a mai rămas de spus ?

Descoperirea făcută de Institutul de oceanografie în împrejurările pe care le-am povestit a fost minereul cel mai bogat în elemente radioactive dintre toate minereurile cunoscute : cincizeci la sută uraniu, apoi ca produs de dezintegrare al acestuia, neobişnuit de mult poloniu, atît de mult, încît unii teoreticieni, cînd au aflat, au zis : imposibil! Dar să nu polemizăm cu teoreticienii. Cert este că în locul unde Mihuţ scufundase geamandura din elicopter, se află astăzi o mină submarină foarte productivă.

In ce-i priveşte pe Nesteruş şi Consuella, s-au căsătorit şi sînt fericiţi (întocmai aşa cum se în- tîmplă, în cărţile al căror sfîrşit nu vrea să-l con

trarieze pe cititor). Nesteruş şi astăzi, după atîta amar de vreme, pare tot atît de îndrăgostit de femeia pe care a cunoscut-o la „Steaua de mare“. Iar Consuella îi este o tovarăşă de viaţă model. Ce-i drept spiritul ei neliniştit o pune din cînd în cînd în cîte o situaţie primejdioasă, care lui Nesteruş îi dă emoţii tari ce-i întreţin sentimentele la o înaltă tensiune.

Dar despre alte aventuri ale mele şi ale Consu- ellei (pentru că acum sîntem prieteni buni şi ne înţelegem de minune) promit cititorilor mei să le vorbesc în cadrul altor povestiri.

CUPRINS

Redactor responsabil : V. Zednic Tehnoredactor : I. Panaitescu
Dat la cules 25.05.1963. Bun de tipar 15.07.1963. Apărut 1963.
Comanda nr. 5715. Tiraj 30.140. Hîr- tie tipar de 50 g/m*,
540X840/16. Coli editoriale 6,53. Coli de tipar 9,5. A. T. 1510.
C.Z. pentru bibliotecile mici 8R.
Tiparul executat sub comanda nr. 30.438 la Combinatul
Poligrafic ,,Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti — R.P.R.
EDITURA TINERETULUI